

॥ जैनीय-वैराग्यशतकं भाषान्तरसहितं ॥

॥ प्रारम्भः ॥

॥ वैराग्यशतकं भाषान्तरसहितम् ॥

दृष्ट्वा तथा प्राणान्तर करनार.

शास्त्री रामचंद्र दीनानाथ.

उपावी प्रसिद्ध करनार.

शास्त्री लक्ष्मीनारायण रामचंद्र.

वेङ्कणुं सांकनी शेरी जतिनी पोळ सु० अमदावाद.

आवृत्ति ॥ ३ ॥

कीमत १। सवा रूपैयो.

आ ग्रन्थना सर्वे हरु; सन्ने १८६७ ना २५ या आक्ट प्रमाणे
रजिष्टर करावी कर्ची पुरूपे स्वाधीन राह्या छे.

संख १९६१-सने १९०५

अमदावादां.

“राजनगर प्रिन्टिंग प्रेसमां” शा. मगनलाल इगीसंगे गळ्युं.

लाप करती थीकी पुत्र प्राये आ प्रकारे कहेती हवी, "हे जात ! तुं अमारि एकज
 पुत्र ठे, अने अमने इष्ट कहेतां वद्धन, अने कांत कहेतां मनोइ, अने प्रिय कहे-
 तां प्रियकारी एवो, अने आनरणना करंनिया समान, एटले अमूख्य रत्न तुख्य ए
 वो, अने हृदयेने आनंद उत्पन्न करनार एवो, अने उंवरांना फूलनी पेटे डुल्लेन एवो
 तुं अमारि ठे. एज कारण माटे कृण मात्र पण तारा वियोगने अमे सहन करवाने
 समर्थ नथी. ते कारण माटे हे जात ! ज्यांसुधी अमे जीवीए त्यांसुधी तुं घरमां
 रहे. पवी सुखे करीने प्रव्रज्या ग्रहण करजे. एटले दीक्षा लेजे." त्वार पवी ते
 कुमार कहेतो हवो. "हे अंब ! तमारुं कहेवुं सत्य ठे. परंतु आ मनुष्यनो प्रव
 अनेक जन्म जरा मरण रूप, तथा शरीर अने मन संबंधि अतिशे दुःखनुं वेदवु
 एटले जोगववुं ते रूप उपड्वे करीने पराप्रव पांमेलो एवो, अने अश्रुव कहेतां
 अशाश्वत एवो; अने संख्या समयनां वादलांना रंग सरखो एवो; अने जलना प
 रपोटा सरखो एवो; अने वीजलीना सरखो चंचल एवो; अने समी जवुं, पनी

अधु, माश, गाम्बु, एव धम कहता स्वप्नाव त जनों एवो ठे. ते प्रथम अथवा पवी जरूर त्यागवा जोग्य ठे. एटले मूकबोज परुशे. हवे कोण जाणे आपणा मध्ये कोण पदेहुं परलोके जशे? अथवा कोण पवी जशे? एवी खबर परती नथी. ते कारण माटे तमारी आझाए करीने इमणांज हुं दीक्षा लेवाने इहुंहुं. ए रीते कुमारे कहुं. त्पारपवी फरीने माता पिता ते कुमरने कहेतां हवां. "हे पुत्र! आ तदाहं शरीर विशेष रूपवानुं एहुं, अने लक्षण अंजन रूप गुणे करीने सहित एहुं, अने नाना प्रकारनी व्याधिए करीने रहित एहुं, अने सौभाग्य पणाए करीने सहित एहुं, अने न इणाएलां एवां, अने उदाच कहेतां मनोदर अने कांत कहेतां मनोदर एवां, पांच इंड्रिज तेमणे करीने सौभाग्यायमान एहुं, एटले अ खलित मनोदर पांच इंड्रियोए करीने रूप सौभाग्यादि गुणोने अनुभवनीने एटले जोग्यनीने परिणत वयवालो अइने एटले परिपक अचस्थावालो अइने पवी प्र-

अज्ञरूप = राय पगवी रेणादिक.

अंजन = पप गिलकादिक.

वांस्वो कवण नथी. तेमज सोना महोर मले, त्यारे रुपियो वांस्वो कवण नथी.
 तेमज रत्न मले, त्यारे सोना महोर वांस्वो कवण नथी. तेमज पार्श्वमणि मले,
 त्यारे रत्न वांस्वुं कवण नथी. तेमज चिन्तामणि रत्न मले, त्यारे ते पूर्वे कहेलुं स-
 धलुं धन मूकलुं कांड कवण नथी. माटे चिन्तामणि रत्न समान तो आत्मगुण ठे. ते
 आत्मगुण प्रकट करवाने माटेज सर्व क्रिया अनुष्ठान करवां पढे ठे. ते पण आत्म
 ज्ञान पूर्वक विधि सहित करे, त्यारेज आत्मगुण प्रकट थाय ठे. ते आत्मगुणोनी
 अंत कोइथी कही शक्याय तेमं नथी. जेम के, आकाशनी अंत कोइ पक्षीथी पांमी
 शकतो नथी. जेम जे पक्षी, पोतानी पांखना बलबने जेटला आकाशमां डपनी
 शेकेठे, ते पक्षी, आ आटलुंज आकाश ठे, एम समजे ठे. जेम मगतरु, चरकलु,
 समली, अनल पक्षी, अष्टापदनमा पक्षी अने गरुड पक्षी ए सर्वे पांखवाला ठे,
 तेउ पोते पोतानी पांखना बल प्रमाणे आकाशमां गमन करी शेकेठे; परंतु ते सर्वने
 पण आकाश अपारने अपार रहे ठे. तेम आत्माना ज्ञानादिक गुणो अपार सार-
 रूप ठे, तेथी उलटो आ सधलो संसार असाररूप ठे. अर्थात् अनेक प्रकारना आधि

तथा व्याधि तथा उपाधि तेषो करीने आत्मगुण प्रकट करवानो उद्यम विलकुल करि शक्तो नथो. ते कदापि करे ठे, तो वेहने पोतानुं रूप मानीने करे ठे, एटले मनाया पूजावाविकनी लालचे करेठे. माटे ते आत्मगुण शी रीते प्रगट थाय? परंतु ते आत्मगुणो तो, क्यारे प्रकट थाय? के, ज्यारे आ संसारने त्रिपे देहादिक सर्व पदांशने असाररूप जाणे त्यारेज आत्मगुण प्रकट थाय ठे. अर्थात् वैराग्य पास्या विना आत्मगुण प्रकट थायज नही. माटे मोक्ष मार्गमां चालनार पुरुषने तो, वैराग्य पगने ठेकाणे ठे, ज्ञान हवयने ठेकाणे ठे, अने धर्म माथाने ठेकाणे ठे. तो पय एक वीजाने परस्पर संगंध रहेलो ठे. एटले मोक्षमां जनार एरुपने पूर्वोक्त त्रिपे पदांशानुं संपूर्ण बल जोइए. परंतु तेमां मोक्षमांगं चालनारने प्रथम पगनुं बल बरोवर जोइए; केमके, पगविना चाली शकानुं नथी. एटलाजमाटे वैराग्यनुं बल दृढ जोइए, ते वैराग्यने जागृत करनार एवो आ वैराग्यशतक नामनो अंश कोइ पूर्व धर पुरुषे पूर्वमांश्री उधरो ठे तेने गूजरती जापान्तर सहित करी, प्रगट करुंठुं.

॥ लि. शास्त्री रामचन्द्र दीनानाथ. ॥

॥ ॐ श्री बीतरागाथं नमः ॥

६९७

॥ श्री वैराग्यशतकम् ॥

श्री

पं गा जं हर

प्रणम्य परमात्मानं । बालबोधाय लिख्यते ॥

वैराग्यशतकस्यास्य । ज्ञाषा टीकानुसारिणी ॥ १ ॥

श्री पूर्वार्चार्थ महाराजे पूर्वमांश्री उद्धर करीनि वैराग्यशतक नामनो ग्रंथ
रच्यो वे. अने तेनी टीका संवत् १६४७ ना वर्षमां खरतर गङ्गीय श्री जिनचंद्-
मरिना राज्यमां एएला श्री गुणविनय नामा आचार्ये करी ठे. तेनो ज्ञावार्थ
लक्ष्मि आ बालावबोध कर्यो ठे.

॥ आर्यावृत्तम् ॥

संसारं

असारे

नास्ति सुखं

व्याधिवेदनामच्युरे

४

?

५

२

संसारंमि असारे । नहि सुहं वा द्विवेद्याणापठरे ॥

जान् इह भीयः न करोति जिनदक्षितं धर्मं
 ५ ११ १२ एतत् ३०

जाणतो इह जीवो । न कुण्ड जिणदेसियं धम्मं ॥१॥

अर्थ—(असारे के०) सार रहित एवो; अने (वाहि के०) व्याधि. एटले शरीर
 संबंधि दुःख, (वेअणा के०) वेदना. एटले मन संबंधि दुःख, तेणे करीने (पन्ने
 के०) प्रचुर. एटले बहुल अथवा अरेखो एवो, (इह के०) आ (संसारंमि के०) सं-
 सारने विषे (सुइं के०) सुख जे ते (नद्धि के०) नथी. (जाणतो के०) ए प्रकार
 जाणतो एवो (जीवो के०) जीव जे ते (जिणदेसियं के०) जिनराजना प्ररूपेला
 (धम्मं के०) धर्मने (न कुण्ड के०) नथी करतो ! ॥ १ ॥

भावार्थ—अनेक प्रकारना व्याधि, व्याधि, अने उपाधि तेणे करीने आ संसा
 र अरेखो ठे, एटले आ असार संसारमां कांड पण सुख नथी. एवी रीति आ जी-
 व जाणे ठे, देखे ठे; अने अनुत्तरे ठे; तोप पण आ मूढ जीव जिन परमात्मना
 कहेला धर्मने नथी करतो !!

आ प्रथम गाथामां एम कहुं के, आ जीव संसारनुं असारपणुं जाणे ठे, तो
 य पण श्री जिनप्रणीत धर्मने नथी करतो; एवुं कहुं. परंतु न्हानी उम्सरवाला
 अने तेज नवने विपे मोक जनांरा अने श्री वीरजगवाननी देशना फकत् एकज
 वार सांजलंवाथी दृढ वैराग्यवान् अएला, एटलुंज नही पण ते संसारना असार
 पणा संवंधी माता पिता साथे प्रत्युत्तर करी ठेवटे माता पितानी आझा लेइ जे
 णे वाड्यावस्थामां दीक्षा अंगिकार करी, एवा श्री अतिमुक्तकुमारनुं वृत्तांत
 श्री अंतगद्दशांग अने जगवत्यादि सूत्रने अनुसारे नीचे प्रमाणे जाणवुं.

कथा.

पोलासपुर नगरने विपे विजय नामे राजा, तेनी श्री नामनी पट्टेदवी एटले
 पटराणी, ते वे जणतो अतिमुक्तक एवे नामे पुत्र हतो. ते पुत्र बहु उद्यमे करी-
 ने महोदो अयो, अनुक्रमे करीने ठ वर्पनो अयो, ते अवसेरे नगरनी वहार श्री
 वीरस्वामी समोसखा. एटले पधाखा. त्यार पवी ज्ञानवंत एवा गौतम गणधर,

श्री वीरस्वामीने पृथी जिक्रा लेवानि अर्थं नगर मध्ये आढ्या, ते अवसरे वो-
कराउंती संगायें रमतो एवो अतिमुक्तक कुमार, गौतमस्वामीने देखीनि ए प्र-
कारे पूगतो ह्यो के, “तमे कोण ठो? अने केम फरो ठो?” एम पूठे सते गौ-
नमस्वामीए कहुं के, “अमे अमण ठीए, अने जिक्राने अर्थे फरीए ठीये.” त्यारे
कुमार बोड्यो. “हे पूज्य! आवो, हुं तमने जिक्रा अपावुं.” एम कहीने ते कुमार
गौतमस्वामीनी आंगलीए वलगीने पोताने घेर आढ्यो. ते अवसरे श्रीववी घणी
खुशी अइमती जिक्रिये करीने गौतमस्वामीने नमस्कार करीने प्रतिलाजती ह-
वी. एटले आहार पाणी आच्यो. त्यार पवी अतिमुक्तक कुमार फरीने ए प्रकारे
पूगतो ह्यो के, “तमे क्यां र्हो ठो?” त्यार पवी गौतमस्वामी कहेता ह्या.
“हे जइ! जे उयानमां अमारा धर्माचार्य श्री वर्द्धमानस्वामी वसे ठे त्यां अमे
वनीए ठीए.” एवुं कहुं. ते अवसरे ते कुमार बोड्यो. “हे स्वामिन्! तमारी
सत्ते श्री वीरस्वामीने वंदन करवा माटे हुं आवुं?” त्यार पवी गौतमस्वामी

कहेता हवा, "यथासुखं देवानुप्रिय एटले हे देवतानुने वद्धन्न ! जेम तने सुख
 नपजे तेम." त्यार पवी गौतमस्वामीनी साथे आवीने अतिमुक्तक कुमार न-
 गवंतने वंदन करतो हवो. त्यार पवी नगवंते धर्मनो उपदेश दीवो, ते उपदेश
 सांजलीने प्रतिबोध पास्यो एवो अतिमुक्तक कुमार, दीक्षा ग्रहण करवाने इच्छतो
 संतो माता पिनानी अनुज्ञा लेवाने अर्थे, घेर आवीने माता पिताने आ प्रकारे क-
 हंतो हवो. "हे श्रंव ! हे तात ! में आज श्री वीरस्वामीजीनी पास धर्म सांज-
 ल्यो. ते धर्म मने रूख्यो. एटले ते धर्म करवानो मने अजिलाप थयो ठे." ते
 श्रवसरे ते माता पिता कहेतां हवां. "हे पुत्र ! तुं धन्य तुं, तुं कृतपुण्य तुं, तुं क-
 तार्थ तुं. एटले तने धन्य ठे अने करथुं ठे पुण्य ते जेणे एवो तुं थयो, अने कर्यो
 ठे अर्थ नाम प्रयोजन ते जेणे एवो तुं थयो. जे कारण माटे ते वीरस्वामीजीनी
 समीपे धर्म सांजल्यो, अने वली ते धर्म तने रूख्यो, ते कारण माटे." त्यारपवी
 ते कुमार फरीने ए प्रकारे कहेतो हवो. "हे श्रंव ! हे तात ! हुं ते धर्म सांजल-

बाधिके करीने संसारना ज्ञेये करीने उद्धिग एटले उपरांग मनचावो एवो अने
 जन्म मरणना ज्ञयथकी ज्ञय पामेलो एवो अयो हुं, ते कारण माटे तमारी अ-
 बुझाए करीने एटले रजाए करीने श्री धीरप्रभुजीनी समीपे प्रव्रज्या प्रव्रण क-
 रवाने इहुं हुं." एहुं कहुं. त्यास्पवी ते कुमारनी माता अनिए कहेतां बहून न-
 हीं एहुं, अने एकांतपणे अणगमहुं एहुं, अने अप्रिय एहुं, अने प्रथम कोइ दहा
 नो न सांजलेहुं एहुं, ते कुमारहुं वचन सांजलीने तत्काल शोकना समूह प्रत्ये
 पामी. एटले शोकातुर अई. अने दीन अने उवास एया मने करीने सहित हे
 मुख ते जेहुं एवी अइ सती, मूर्खा पामीने अंगणतवने विषे एटले घरना आंग-
 शामा घसती सर्व अंगोए करीने पनी. ते अयसरे दास्तीडेण शीघ्र, सोनानो क-
 लश लावीने ते कलशना मुखथकी नीकलतुं एहुं शीतल अने निर्मल एहुं
 जल तेनी धाराडेण करीने एटले सुगंधवाली पाणीनी धाराडेण गांठी, अने
 करस्थी हे ताढा वायरानो उपचार ते जेने एवी करो सती चेतना पामीने वि-

ब्रज्या ग्रहण करजे." त्यार पठी ते कुमार फरीने आ प्रकारे कहेतो हवो. "हे
 अंब ! हे तात ! जे तमे शरीरनुं स्वरूप कहुं, ते मनुष्य संवंधि शरीर, खलु कहे-
 तां निश्चे-डुःखनुंज स्थानक ठे, अने नाना प्रकारनी शैकंमो व्याधियोने रहेवानुं
 धर एवुं, अने हारुकां रूप लाकमांथी उत्पन्न थएलुं एवुं; अने नसाजाले करीने
 विंटांएलुं एवुं, अने माटीना ज्ञाननी पेठे दुर्धल एवुं, अने अशुचिना पुद्दलोए करीने
 व्याप्त एवुं, अने सनी जवुं, पडी जवुं, अने नाश थवुं ए ठे धर्म नाम स्वप्नाय ते जे
 नो एवुं आ शरीर, प्रथम अथवा पठी जरूर त्यागवा जोग्य अशे. एकारण माटे
 आवा शरीरमांकोण बुद्धिवंत पुरुष रीऊ पामे? एटले जे बुद्धिशाली पुरुष होय,
 ते तेवा शरीरमां रंजित नज थाय." ए रीते कुमारे कहुं. त्यार पठी कुमारना
 माता पिता फरीने कहेतां हवां. "हे पुत्र ! आतहारा वापदादाथी आवेलुं-एवुं वि-
 स्तारवंत धन, कनक, रत्न, मणि, मोती, शंख प्रवालां आदि पोताने वश्य एवुं
 प्रधान इव्य ठे. जे इव्य सात पेढी सूधी, अतिशे दीनादिकने एटले गरिब लोको
 ने आपवा मांमथुं अने पोते जोगववा मांमथुं होय तोपण क्य न थाय, एटले

लुटी न जाय एवं वे. ते कारण माटे ए प्रकारनुं आ इव्य ते प्रत्ये पोतानी खुशी
 प्रमाणे रूढे प्रकारे जोगवीनि, पोताने सदश रूप लावण्यादि गुणोए करीनि शो
 ज्ञापुमान एवी अने पोताना मननी रुचि प्रमाणे चालनारी एवी घणी राजक-
 न्यानुं परणीनि तेमनी साथ्र आश्चर्यकारी एवां संसार संबंधि जोगसुख जोगवी
 ने पवी दीक्षा लेज्यो." त्पार पवी कुमार कहेतो ह्यो. "हे अंब! हे तात! तमे
 जे इव्यादिकतुं स्वरूप कहां तेनुं एवी रीते जाणवुं के, ते इव्य, खलु कहेतां नि-
 श्रे अग्नि, जल, चौर, राजा, शंयाद कहेतां गोत्रीलोकोए आदिक घणा लोकोनि
 सागारण ठे, एटले घणा लोकोनि वश्य ठे; पण इव्य कांड एक जणनी पासे र-
 हेतुं मत्री, अने अधुग कहेतां अशाश्वतुं ठे. एटले ते इव्य कांड निरंतर रहतुं
 नत्री, अने प्रथम अत्रवा पवी जरूर त्यागवा योग्य अशे, एटले मूकबुज प-
 नशे. तथा मनुष्य संबंधि कामजोग पण अशुचि एटले अपवित्र एवा, अने अ-
 शाश्वत एवा, अने वात, पित्त, कफ, शुक कहेतां वीर्य अने शोणित कहेतां रुधि
 र एटलाउनी ठे आश्रय ते जेमने एवा, एटले वात, पित्त, कफ, शुक, शोणित

मय एवा, अने अमनोइ कहतां असुंदर एवा, अने विरूप कहतां भाग मूत्र अ
 ने पुरीप कहतां विष्टा तेणे करीने जरेला एवा, अने दुर्गंध एवा ठे उब्बास अने
 निश्वास ते जेमना, एटले उंचोश्वास अने निचोश्वास जेमनो दुर्गंध ठे एवा, अ-
 ने मूर्ख लोकोए अतिशे करीने सेवेला एवा, अने निरंतर साधुजनते निंदवा जो
 ग्य एवा, अने उत्कृष्ट जागे अनंत संसारना बधारनार एवा, अने कर्मां फल रू
 प ठे विपाक ते जेमनो, एटले अंत दुर्गतिना फलने आपनार एवा कामभोग ठे,
 इहां कामभोग कहेवे करीने तेना आधारभूत एटले तेमने रहेवानुं स्थानक एवां
 स्त्री पुरुषनां शरीर जाणवां. ते शरीर पूर्वे कहेला वेशेषोए करीने सहित ठे, एज
 कारण माटे तेमने अर्थ एटले ते कामभोगोने अर्थकोण पुरुष पोताना जीवितने
 निष्फल करे? एटले जे राह्यो पुरुष होय ते नज करे.” आ रीते कुमारे उच्चर
 आप्यो. त्यार पवी ते कुमारनां माता पिता, ए प्रकारे विषयने अनुकूल एवां व-
 ड वचनोए करीने ते कुमारने लोभनाववान असमर्थ थयां. पवी विषयने प्रतिकू
 ल एवां, अने संजमना भयने देखांदनार एवां वचनोए करीने आ प्रकारे कहेतां

દર્શાવ્યાં. “હે પુત્ર! નેમ્મંત્ર પ્રવચન કહેતાં વીતરાગનું કહેલું એવું સિદ્ધાંત અથવા શા
 સન તે સર્ગ છે. કહેતાં સાચું છે, અને અનુભવ કહેતાં પ્રધાન છે. અને શુદ્ધ કહેતાં
 દોષ રહિત છે. અને શબ્દયજ્ઞાન કહેતાં માયા શબ્દ્ય, નિયાણ શબ્દ્ય, અને મિથ્યા
 ત્વ શબ્દ્ય, એ ત્રણ શબ્દ્યને નાશ કરનારું છે. અને સુક્તિનો માર્ગ છે. અને સર્વ હુઃ
 અને નાશ કરનાર એવું વીતરાગનું કહેલું પ્રવચન છે. તે પ્રવચનમાં એટલે જૈનશા
 સનમાં રહેલા એવા જ જીવો સિદ્ધિપદને વરે છે. એટલે વીતરાગની આજ્ઞાના પાલ
 નાર એવા જ જીવો સર્વ કર્મ કરીને રહિત થાય છે. પરંતુ આ પ્રવચન, લોહાના ચ
 ણા નાચવાની પેઠે અતિશે હુબ્કર છે અને ઘેલુના કોલિયાની પેઠે સ્વાદિ કરીને ર
 હિત છે. અને વે ઋજાત્રણ કરીને મદાદા સમુદ્ધ તરવાની પેઠે હુસ્તર છે એટલે હુઃ
 એ તરવા જોગ્ય છે. અને વહી આ પ્રવચન છે તે તીક્ષ્ણ ચત્રાદિને ઝલ્લંઘન કરવા
 જેવું છે, તથા દોરમાદિકે કરીને વાંધેલી એવી મદાશિલાદિક વસ્તુ તેને દુસ્તાદિ
 કે કરીને ધારણ કરવા જેવું છે. તથા અસિધારા વ્રત સેવન કરવાની પેઠે, એટલે
 જમ ભજાદિ, અતિક્રમણ કરવાને અગમ્ય છે, તેમ આ મદાદાતનું પાલનું અશ-

क्य ठे. वली जैनशासनमां साधुजने आधाकर्मिक औद्देशिकादि भोगववाने न
 कड्ये. एटले जैननां जे साधु होय ते पोताने वास्ते करेलुं ए आदिक वेतालीश
 दोष सहित वस्तु ग्रहण करे नही. अने हे पुत्र ! तुं तो सदाय काल सुखमां उत्प
 न्न थएलो तुं. कोइ वहाओ पण दुःखमां रह्योज नथी. एज कारण माटे तुं शीत
 कहेतां ताड अने उष्ण कहेतां घांस, कुत्त कहेतां दुधा, पिपासा कहेतां तृपा, दं
 श कहेतां फांस, मशक कहेतां मगतरां, अने नाना प्रकारना रोगादि रूप, परि
 पद्द, उपसर्गों प्रत्ये सहन करवाने समर्थ नथी. ते कारण माटे हमणां तने दीक्षा
 लेवाने अर्थे आज्ञा आपवाने अमे इच्छतां नथी. अर्थात् हमणां तने आज्ञा नही
 आपीए.” त्यार पगी कुमार कहेतो हयो. “हे अंब ! हे तात ! तमें जे संजमंनी
 छुंकरता देखानी, ते छुंकरता खलु कहेतां निश्चे ह्विच पुरुषोने अने कांतर पुरु
 षोने एटले कायर पुरुषोने अने कुत्सित पुरुषोने अने आलोकने विषे प्रतिबंधवा
 ला पुरुषोने एटले आं लोकमांज सुख मानी वेगला तेवाजने, अने परलोकथी
 अथला सुखवाला थएला एवा लोकोने एटले परलोकना सुखना अजाण लोको

ने, अने विषयनी तृष्णावाला लोकाने ठे. एटले पूर्वे कहेला एवा लोकाने संजम तुं डुष्करपणुं लागे ठे. पण खलु कहेतां निश्चे घीर पुरुपने अने संसारतां जयथी उछिग्र थएला एवा पुरुपने डुष्कर नथी. एटले संजम पालवो कठण नथी. ते कारण माटे हुं तसारी आझाए करीने हमणांज प्रत्रज्या लेवाने इहुं तुं.” त्यार पवी ते माता पिता फरीने कहेतां हवां. “हे बाल! आटलो हग तुं न कर. तुं शुं समजे ठे?” त्यारे अतिमुक्तक कुमार कहेतो हवो. “हे अंवल! हे तात! जे हुं जाणुं तुं तेज नथी जाणतो. अने जे नथी जाणतो तेज हुं जाणुं तुं.” त्यार पवी ते माता पिता कहेतां हवां. “हे पुत्र! आम केम बोले ठे?” त्यारे ते कुमार कहेतो हवो. “हे माता पिताड! हुं जाणुं तुं के, जे जन्म्यो तेने जरूर मरवुं ठे. परंतु ए टलुं नथी जाणतो के, ते क्यारे मरशे? अथवा किया स्थानमां मरशे? अथवा केवे प्रकारे मरशे? अथवा केटले काले मरशे? ए हुं नथी जाणतो. तथा हुं नथी जाणतो के, किया कर्मोए करीने नरकादिकने बिपे जीवो उत्पन्न थाय ठे? पण आटलुं जाणुं तुं के, पोतानां करेलां कर्मोए करीने जीव नरकादिकोमां उत्पन्न थाय

ठे." ए रीते कुमारे उत्तर आप्यो. त्यार पगी तेनां माता पिताडु ते कुमारने, संज
 मने विषे स्थिर चित्तवालो जाणीने महोटा आरुंवेरे करीने निकलवानो महोटा
 नत्सव करतां ह्यां. ते अवसरे अतिमुक्तक कुमारे स्नान कहेतां नहावुं, अने विले-
 पन कहेनां शरीरे चंदनादिकनो लेप करवो, अने वल्ल आभरणादिकोए करीने
 शोभाब्युं ठे शरीर ते जेणे एवो, अने माता पितादिक बहु परिवारे करीने पस्वि
 रेलो एवो, महोटी शिविकामां (पालखीमां) बेसीने नाना प्रकारना वाजिंत्रनो
 शब्द श्ये सते ज्यारे नगर मध्ये अइने निकलतो हवो, त्यारे घणा ड्यना अश्वि
 ञ्ढादि लोको, मनोइ वाणीए करीने आ प्रकारे आशिप देता हवा. के, हे राज
 कुमार ! तुं धर्मे करीने अने वली तपे करीने कर्मरूप शत्रु प्रत्ये जीत. वली हे
 जगतने अनंदना करनार ! तहांरुं कंठ्याण आड. वली तुं उत्तम कहेतां प्रधान
 एवा ज्ञान दर्शन चारित्रोए करीने नर्जातेलां एवां इंद्रियो प्रत्ये जीत. अने अंगी
 कार करेलो एवो साधुनो धर्म ते प्रत्ये रूपे प्रकारे पाल. वली तुं निर्विघ्नपणे क-
 रीने सिद्धि स्थानकने पाम्य. ए प्रकारे आशिप दीधी. त्यार पगी ते अतिमुक्तक

कुमार ए प्रकारे जाचक लोकोए स्तवना करया मांफिलो एवो, अने नगरना रहे नार नर नारीनुए आदर सहित जोबा मांफिलो एवो, अने जाचक लोकोने वांठि त दान प्रत्ये आपतो एवो, नगर थकी बहार निकलीने ज्यां श्री वीरस्वामीजीनुं समबसरण ठे; त्यां आधीने शिबिका थकी उत्तस्थो. एटले पालखीश्री हेठो उतया. त्यां पठी माता पिता, ते कुमारने आगल करीने श्री वीरस्वामीजीनी समपे आधीने वंदनादि पूर्वक एटले वंदनादि नमस्कार करीने आ प्रकारे कहेतां हवां. हे स्वामिन् ! आ अतिसुक्तक कुमार अमने वहालो ठे, अने अमने मनोइ ठे, अने ए अमारें एकज पुत्र ठे. परंतु जेम कमल, कादवने विपे उत्पन्न थाय ठे, अने वली पाणीने विपे वृद्धि पामे ठे. पण कादव अने पाणीए करीने लेपातुं नथी; ते म आ अतिसुक्तक कुमार पण शब्द, रूप, ए ठे लक्षण ते जेमनुं एवा कामाने विपे उत्पन्न थयो ठे, अने गंध, रस, अने स्पर्श ए ठे लक्षण ते जेमनुं एवा जोगो ने विपे वृद्धि प्रत्ये पाम्यो ठे, पण ते कामजोगोने विपे अने मित्र, ज्ञाति, स्वजन, संबंधि एवा लोकोने विपे लेपायो नथी. अर्थात् ममताए करीने रहित ठे. व

ली आ कुमार संसारना ज्ञये करीने उद्धिग्न थयो सतो एटले विरुक्त मनवालो
 थयो सतो आपनी पासे दीक्षा लेवाने इहे ठे. ते कारण माटे अमे आपने आ
 शिष्य रूप त्रिका प्रत्ये आपीए ठीए. आप पण आ शिष्यरूप त्रिका प्रत्ये अंगी
 कार करो. त्यारे स्वामिए कहुं, हे देवानुप्रियो! जेम तमने सुख उपजे तेम, पण
 प्रतिबंध करशो नही, एटले ममता करशो नही. त्यार पठी अतिमुक्तक कुमार
 जगवंतनुं वचन सांजलीने खुशी थयो सतो जगवंत प्रत्ये त्रण प्रदक्षिणा करीने
 अने नमस्कार करीने उत्तर पूर्व दिशिने विषे एटले ईशान कूणमां जइने पोता-
 नी मेलज आत्ररण माध्य अलंकार प्रत्ये मूकतो हवो. ते अवसरे माता, नृज्व
 ल वस्त्रे करीने आत्ररणादिक प्रत्ये ग्रहण करीने आंखो शकी आंसु मूकती शकी
 अतिमुक्तक कुमारने ए प्रकारे कहेती हवी. हे पुत्र! पामेला एवा संजम जोगो
 ने विषे तहारे प्रयत्न करवो. अने न पामेला एवा संजम जोगीने पामवाने अर्थे
 घटना एटले रचना करवी. वली प्रवज्या पालवाने विषे पोताना पुरुषपणानो अ
 जिमान सफल करवो. अने प्रमाद हो करवोज नही. ए प्रकारे कहनी त्यार पठी

माता-पिताञ्ज जगवन्त प्रत्ये नमस्कार करीने परिवार सहित पोताने स्थानके ग
यां. त्यार पत्नी अतिमुक्तक कुमार, श्री वीरस्वामी समीपे आवीने वंदनादि करी
ने प्रवर्जित थयो. त्यार पत्नी श्री वीरस्वामीए पण पंचमहाव्रत ग्रहण कराववा
पूर्वक एटले पंचमहाव्रत ग्रहण करावीने क्रिया कलापादि शीखवाने अश्रे गीता
श्रे एवा स्थविर मुनियोने सुंध्यो. त्यार पत्नी प्रकृतिए करीने जइक एवो, अने
विनीत एवो, अतिमुक्तक नामे कुमार अमण, एक दहामो महांटी वृष्टि पने स
ते एटले घणो वरसाद पने सते काखने विये पात्रुं अने रजोहरण लेइने वहार
निकड्यो. त्यां जलनो प्रवाह वहतो देखीने वाल अवस्थाना वश शकी माटीए
करीने पाव बांधीने जेम नाचनो चलावनार नाव प्रत्ये चलावे ठे, तेम आ अति-
मुक्तक साधु पात्राने, आ महारी नाव ठे, ए प्रकारे कल्पना करीने ते पाणीमां
चलावतो सतो रमतो हवो. ते अवसर स्थविर मुनियो तेनी ते अतिशे अधटित चे
टा देखीने ते साधु प्रत्ये हांशी करता होय ने शू जेम! एम जगवत् समीपे आ
वीने जगवन्तने ए प्रकारे पूठता हवा. हे स्वामिन्! आपनो अंतवात्सी अतिमुक्त-

क नामे कुमार श्रमण, केटला भवोए करीने सिद्धिपदने वरशे? त्यारे जगवंते
 कह्युं. हे आर्यो! महारो अंतेवासी अतिमुक्तक साधु, एज भवमां सिद्धिपदने व
 रशे. ते कारण माटे हे रूपा पुरुषो! तमे अतिमुक्तक कुमार श्रमणनी जात्या-
 दिकने उघारुवाथकी हीलना न करशो. अने तेनी उचित सेवा न करवे करीने
 निंदा न करशो. अने मने करीने लोकनी समक्ष गर्हा न करशो. अने तेनी अ
 ज्ञान करशो. वली हे देवानुप्रियो! ए अतिमुक्तक साधुने अखेदे करीने अंगी-
 कार करो. अने अखेदे करीने तेनी सहाय्य करो. तथा ज्ञात पाणी लावी आप-
 वारूप विनये करीने एनी वैयावच्च करो. जे कारण माटे आ सुनि, भवनो अंत
 करनारज ठे. एटले संसारनो उछेद करनारज ठे. अने चरम शरीरवालो ठे. ए-
 टले आ एने ठेलुं शरीर ठे. ए रीते ते ज्ञानवंत एवा स्थविर सुनियोने जगवंते
 कह्युं. त्यार पवी ते स्थविर सुनियो जगवंतने वंदन नमस्कार करीने जगवंतना
 वचनने विनय पूर्वक अंगीकार करीने अतिमुक्तक कुमार श्रमण प्रत्ये अखेदे क
 रीने अंगीकार करता हवा. जावंत वैयावच्च प्रत्ये करता हवा. त्यार पवी अति-

मुक्तक मुनि जे ते पण, ते पापस्थानने आलोवीने नाना प्रकारनी तपश्चर्यादिके करीने संजम प्रत्ये सम्यक् प्रकारे आराधन करीने अंते अंतकृत केवली अइ सिद्धि प्रत्ये जता हवा. इति अतिमुक्तक मुनिनु वृत्तांत जाणवु. इहां अतिमुक्तक कुमारेने ठं वर्धनी उम्भरमां दीक्षा आपो ठे. तेनुं कारण के, जगवंत पोतेज दीक्षा आप नार ठे; माटे तेमां विरोध जाणवो नही.

अथ कल्पे परस्मिन् परतरस्मिन् चैव पुरुषाः चिंतयति अर्थसंपत्तिं

अथ कल्पे परं परारिं । पुरिसा चिंतयति अर्थसंपत्तिं ॥

अंजलिगणं इव तोयं गत्र् आयुः न पश्यति

अंजलिगणं व तोयं । गलंतमाऽऽजं न पिबंति ॥ २ ॥

अर्थ—(पुरिसा के०) पुरुष. अर्थात् मूढ पुरुषो जे ते; (अथं के०) आज (क-
ल्ले के०) काल्य (परं के०) पहार. एटले आवते वर्ध; (परारिं के०) परास्व. एटले

तेषु पण आगड्ये वर्ध, (अञ्ज के०) अश्र. एटले धन तेनी, (संपत्ति के०) प्राप्ति ते
 ने (चित्तंति के०) चित्तवे ठे. एटले विचारे ठे. अश्रत् आज मारे संपत्ति अशे,
 काड्य म्हारे संपत्ति अशे, पहार म्हारे संपत्ति अशे, अश्रवा परार अशे; एवी आ
 शाये करीने दिवस गमावे ठे, परंतु ते पुरुष (अंजलिगयं के०) अंजलिने विपे
 रहेलुं एबुं (तोयं व के०) पाणी तेनी पेठे (गलंतं के०) गलतुं. एटले स्रवतुं एबुं
 (आनं के०) आनखाने (न पिडंति के०) नश्री देखता ॥ २ ॥

आवार्थ-वली ते सुठ पुरुषो मनसां एम विचारे ठे के, म्हारे आज, काड्य,
 पहार अश्रवा परास्व, धननी घणी प्राप्ति अशे. एम विचार कख्या करे ठे. परंतु
 हाश्रेलिमां रहेला पाणीनी पेठे कणे कणे नाश पामता एवा पोताना आडखा-
 नो विचार नश्री करता ॥ २ ॥

यत् कल्पे कर्त्तव्यं तत् अथ एव कुरुश्च तस्मिन्नाः
 २ २ ३ ४ ५ ६ ७

जं कश्चे कायधं । तं अजं चिय करेह तस्मिन्ना ॥

बहुविधो एव मुहुर्त्तं मा अपराह्णं मतीक्ष्णं
११ १० ए १३ १२ १४

बहुविधो हु मुहुत्तो । मा अवरएहं पम्निक्केह ॥ ३ ॥

अर्थ-हे प्राणियो! (जं के०) जे धर्मकार्य (कट्टे के०) काळ्य (कायवं के०) करवा योग्य होय, (तं के०) तेने (अऊंचिय के०) आजज (तुरमाणा के०) उता बला (करेह के०) करो. केमके, (मुहुत्तो के०) मुहुर्त्त. एटले काल विशेष जे ते, (हु के०) निश्चे (बहुविधो के०) घणा विघ्नवालो ठे. माटे जे धर्मकार्य पहेला प होरमां करवानुं होय. तेने (अवरएहं के०) अपराह्ण एटले पावला पहेरे करीशुं. एम (मा पम्निक्केह के०) विलंब न करो ॥ ३ ॥

आवाध-हे भव्य जीवो! जे धर्म संबंधी काम काळ्य करवानुं होय, तेने उताबलवी आजज करो. केमके, सारां काम-करवानी बखते, निश्चे घणां विघ्न आवी परे ठे. माटे जे धर्मकार्य पावला पहेरे करवानुं होय, तेने पहेला पहेरे मांज करी ल्यो. अर्थात् जे धर्मकार्य, जे बखते करबुं घटतुं होय, तेने तेज बख

मां प्रमाद न करा ॥ ५ ॥

धार्थ-हे धर्माश्रि जीवो ! जेस आ ठेकाणे लोकोक्ति एवी ठे के, जेनी धन होय, तेमणे लुटवानी जग्याए जागता रहेलुं, अने नासवानी जग्याए हेलुं, तेस धर्म कृत्यने त्रिषे प्रमाद न करवो. अने नासवा योग्य एवो तसार तेमां वेसी न रहेलुं, शाश्री के, रोग, जरा, अने मृत्यु ए त्रय दुष्मनो सारी पूंठे निरंतर परेलाज ठे, माटे प्रमाद गोप्तीने धर्म करणीमां साव-

के, जेना स्वप्नावनो विचार करता तरतज खेद उत्पन्न श्राय वे ! केमके, जे प
रस्पर प्रेमबंधने करीने गाढां बंधायेलां वे, तेवां स्वजनादिक पण जे प्रातःकाले
दीर्गं होय, तेनां तेज, स्वजनादिक सांऊं देखातां नथी ! एटले स्नेहानुरागे क-
रीने गाढपणे बंधायेलाने परस्पर विजोग न पमवां जाइए, तोपण संसारनो ए
वो स्वप्नाव वे के, जे प्रथम क्षणमां दीबुं, ते बीजा क्षणमां तेबुंने तेबुं नथी दे-
खातुं; माटे तेमनो विजोग श्राय वे. एटलुंज नहिं पण स्थूल विजोग पण श्राय
करे वे ॥ ४ ॥

मा स्वपिथ जागरितव्ये पलायितव्ये कस्मान् विश्राम्यथ
२ ३ १ ४ ५ ६

मा सुअह जगिअवे । पलाइअवंमि कीस वीसमेह ॥

त्रयः जनाः अनुलभाः रोगः च जरा च मृत्युः एव
१३ १४ १५ ७ ८ ९ १० ११ १२

तिन्नि जणा अपणुलग्गा । रोगोअ जराअ मच्चूअ ॥५॥

अर्थ-हे लोको! (जग्गिअबे के) जागवानि ठेकाणे. अर्थात् धर्म कृत्येने वि
 दे (मा सुअह के०) न सूइ रहो. अर्थात् धर्म कृत्येने विषे प्रमाद न करो. अने
 (पलाइअबनि के०) नासवानी जग्याए (कीस के०) केस (वीसमेह के०) विसा
 भो करो ठो? अर्थात् आ संसार नासवानी जग्या ठे, तो तेसा निरांति केम बे-
 ली रह्या ठो? केमके, (रोगो के०) रोग (अ के०) वली (जरा के०) वृदावस्था
 (अ के०) वली (मच्चू के०) मृत्यु (अ के०) एज (तिनि जणा के०) त्रण जण जे
 ते (अशुलग्गा के०) तमारी पूंठे लाग्या ठे. एटले तमारी केरे पड्या ठे. माटे ध
 र्म कृत्येमां प्रमाद न करो ॥ ५ ॥

जावार्थ-हे धर्मार्थी जीवो! जेस आ ठेकाणे लोकोक्ति एवी ठे के, जेनी
 पासे धत्त होय, तेमणे लुटवानी जग्याए जागता रहेवुं, अने नासवानी जग्याए
 बेसी न रहेवुं, तेस धर्म कृत्येने विषे प्रमाद न करवो. अने नासवा योग्य एवो
 जे संसार तेमां बेसी न रहेवुं, शास्त्री के, रोग, जरा, अने मृत्यु ए त्रण दुष्मनी
 तमारी पूंठे निरंतर पनेलाज ठे, माटे प्रमाद ठोमनि धर्म करणीमां साव-

धान रहो. ॥ ५ ॥

दिवसनिशाघटीपालया

आयुःसखिलं

जवानां

यहीत्वा

दिवसनिसाघम्मिमालं । आजसखिलं जीआण धित्तूणं ॥

चंदादित्यवलीचदौ काजएवअरहइस्तं आययतः

चंदाइच्चवइत्था । कालरहइं जमामंति ॥ ६ ॥

अर्थ—(चंदाइच्च के०) चंद्रसूर्य रूप (वइत्था के०) बलद जे ते (दिवस निसा घम्मिमालं के०) दिवस रात्रि रूप घमानी श्रेणियो वरे (जीआण के०) जीवतुं आउ के०) आजखा रूप (सखिलं के०) पाणीने (धित्तूणं के०) ग्रहण करीने (कालरहइं के०) काल रूप रहइंटेने (जमामंति के०) बुंचे नीचे जमामे ठे, अर्थात् बुंचे नीचे फेरवे ठे. ॥ ६ ॥

भावार्थ—चंद्र अने सूर्य ए रूप धोलो न रातो एवा घणा बलवान् जे बलद जे

ते दिवस अने रात्रि ते रूप लाल नेकाला घनानी श्रेणियोवने, जीवोनुं आजखा
 रूप पाणीने उलेची नांखवाने, काल रूप रेंहंटेने फेरवे ठे; माटे हे न्नव्य प्राणियो!
 आबुं नजरे जोइने पण तमने संसार उपरथी उदास जाव केमनथी श्रतो? ॥६॥

सा नास्ति कला तत् नास्ति औषधं तत् नास्ति किमपि विद्वानं शिल्पं

६ ७ ९ ए ?? १० १२ १५ १३ १४

सा नञ्चि कला तं नञ्चि । उसहं तं नञ्चि किंपि विन्नाणं ॥

येन धियते कायः साद्यमानः कालसर्पेण

४ ५ ३ २ १

जेण धरिज्जइ काया । खजंती कालसप्येणं ॥ ७ ॥

अर्थ-हे न्नव्य जीवो ! (काल सप्येणं के०) काल रूप सर्पे (खजंती के०)
 खावा मांजिली एवी (काया के०) देह जे ते (जेण के०) जेणे करीने (धरिज्जइ
 (के०) धारण करीए, अर्थात् रक्षा करीए, (सा के०) ते. अर्थात् तेवी (कला के०)
 वहेतेर कला मांजिली कोइ पण कला(नञ्चि के०) नथी (तं के०) ते. अर्थात् तेबुं

(जसहं के०) औषध (नहि के० नश्री. (तं के०) ते अर्थात्. तेबुं: (किंपि के०) कांइ पण (विनाणं के०) विज्ञान. अर्थात् शिल्प चातुरी (नहि के०) नश्री. अर्थात् प-
मत्ता शरीरनी रक्षा करे, एवी कोइ पण वस्तु नश्री. ॥ ७ ॥

भावार्थ—काल रूप सर्प, आ शरीरनुं जकल करी ले ठे, ते कालरूप सर्पने निवारण करे एवी कोइ पण कला नश्री. तथा काल रूप सर्पे नश्रीली कायानुं ऊर अंतरवा समर्थ कोइ पण औषध नश्री, तथा जगतसां अनेक प्रकारनी शिल्प चातुरी ठे, पण कोइ शिल्प चातुर्य एबुं नश्री के, जेश्री काल रूप सर्पनुं ऊर लागेज नहीं. माटे हे जन्य प्राणियो ! मोटा मोटा समर्थ पुरुषोनां बज्र समान शरीरने पण काल रूप सर्प गली गयो ठे; तो आपणा रांक जेश्रीनी काची कायानो श्यो नरुसो ? माटे शीघ्रपणे धर्म कृत्य करी डयो. ॥ ७ ॥

दोषपूर्णद्रव्यनाले महीभरापत्रकेसरे विश्वम्भहादजे

३

५

५

दीहरफणिंदनाले । महिअरकेसर विसामहद्वलिद्धे ॥

ॐ पीड्याइ कालत्रमरो । जणमथरंदं पुहविपन्नेमे ॥८॥

अर्थ—(ॐ के०) ॐ इति खेदे ! एटले आ घणी खेद कारक वार्त्ता ठे. अर्थात् आ वात जे न जाणे तेने पश्चात्ताप घणो थाय ठे. (काल त्रमरो के०) काल रूप त्रमर जे ते (दीहर के०) दीर्घ एटले महोडुं (फणिंदनाल के०) शेषनाग रूप ठे नाल ते जेनुं एबुं, ने (महिअर केसर के०) महिअर एटले पर्वत ते रूप ठे केसरा ते जेने विपे एबुं, ने (दिसा महदलिद्धे के०) दिशा रूप ठे महोटां पत्र ते जेने विपे एबुं (पुहवि पन्ने के०) पृथ्वी रूप कमलने विपे (जणमथरंदं के०) जनरूप मकरंदने अर्थात् लोकरूप रसनं (पीअइ के०) पीए ठे. ॥ ८ ॥

ज्ञावार्थ—लोकमां एवी प्रसिद्धि ठे के, त्रमरो कमलमांश्री एवी रीति रसले के, जेश्री करीने ते कमलने लगार मात्र इजा न थाय, तेवी रीति पोताने स्वप जेदलोज मधुरे स्वरें बोलीने शोभां शोभां रस ले ठे; परंतु आ जग्याए तो तेना-

श्री तमाम उलटी रीति जाणवा जेवुं ठे. माटे तें वात्तानो विचार करतां. प्रव्य
 प्राणीजने तो दयाना अधिक प्रणामश्री कंपारो वूढ्या विना रहेज नही!! जेम
 के, कालरूप असंतोपी एवो एक जमरो ठे. ते पृथ्वीरूप कमलमांश्री लोकरूप
 तमाम रसने, व्याधि वेदनारूप क्रूरपणुं वापरीने चूशी ले ठे. एटले कोइ माण
 सने ते काल जकरण कख्या विना रहेतो ज नश्री. इहां पृथ्वीरूप कमलनुं शय-
 नागरूप नालवुं कहुं, ते लोकोक्तिश्री जाणवुं. एटले लोकमां एवुं कहेवाय ठे
 के, आ वधी पृथ्वीने शोपनागे माथा उपर उपानी लीधी ठे. वली ए पृथ्वीरूप
 कमलमां पर्वतो, ते केसराने ठेकाणे ठे. ने दश विशायो ते महोटां महोटां पांन
 मांने ठेकाणे ठे. आवा महोटा कमलनो रस निरंतर पीतां पण कालरूप जमरो
 आज सूधी पण तुस थयो नश्री; ने श्रतो पण नश्री, अने अशे पण नही. माटे
 हे प्रव्य प्राणियो! कालरूप जमराना आस्वादनमां न अवाय, एवा आत्मस्व-
 रूपने पामवाना साधनमां; प्रमाद डोरीने उद्यम करो!! ॥ ८ ॥

उपनिषद् कालः सकलजीवानां उलं गत्रेपयन्सन्
४ ३ ५ १ २

ठायामिसेण कालो । सयलजीआणं उलं गवेसंतो ॥

पार्थ कथमपि न मुञ्चति तस्मात् धर्म उद्यमं कुरुष्वं

६ ७ ८ ए १० ११ १२ १३

पासं कहवि न मुंचइ । ता धम्मे उद्यमं कुणह ॥ ए ॥

अर्थ—(उलं के०) उलने (गवेसंतो के०) गवपणा करतो एवो (कालो के०) काल जे ते, (ठायामिसेण के०) शरीरनी गायाने मिपे (सयलजीआणं के०) स कल जीवोनुं (पासं के०) पासुं तेने (कहवि के०) कोइ प्रकारे पण (न मुंचइ के०) नशी मूकतो. (ता के०) ते हेतु माटे (धम्मे के०) धर्मने विषे (उद्यमं के०) उद्यम ते (कुणह के०) करो ॥ ए ॥

त्रायार्थ—हे ऋष्य प्राणियो! रात्रि दिवस, विड्ने खोलतो एटले आ प्राणि क्यारे स्वलना पासि के, एने हुं पकनी लेउं, एवी वांगाये निरंतर गायाने मिपे

पकम्बवाने माटे पठवाने पनेलो एवो जे काल, ते कोइ प्रकारे पण पावो हेठ ए
 वो नथी. एतो जरूर उचितो जाली लेशे. ते वखते तमने घणो पश्चात्ताप थरो,
 के, अरेरे! आपणे कांइ पण धर्मसाधन करी शक्या नही! माटे जिनप्रणीत
 अहिंसादिक धर्मने विषे, ज्यां सूधी कालना ऊपाटासां बराबर नथी आव्यां,
 त्यां सूधीसां कांइ पण प्रयत्न करी ल्यो ॥ ए ॥

क लो अनदो जावनां विधिवकर्मवशगानां

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १०

कालंसि अणार्इइ । जीवाणं विविहकम्मवसगाणं ॥

तत् नास्ति संविधान-अदत्तं संसारे यदेकेंद्रियादितं न संभवति

१० ११

तं नट्ठि संविहाणं । संसारे जं न संभवइ ॥ १० ॥

अर्थ—(अणार्इए के०) आदि रद्धित एवा (कालंसि के०) कालचक्रने विषे प-

रित्रमण करता एवा, ने (विविहकम्मवसगाणं के०) नाना प्रकारना कर्मने वश

थएला एवा, जीवाएके^०) जीवने (संसारके^०) संसारने विषे (जंके^०)जे संविहाणं के^०) संविधान, अर्थात् एकेंद्रियादिक जेद (न संभवइ के^०) प्राप्त अयेलो नथी संज्ञ वतो एम, (तं नष्टिके^०) ते नथी. अर्थात् सर्व एकेंद्रियादिक जेद ए जीवने थएला संज्ञे वे. ॥ १० ॥

ज्ञावार्थ-काल, कर्म, जीव, अने संसार ए सर्वैनु अनादिपणुं ठे, माटे आ जीव कर्मना वशे करीने अनादि कालनो कालचक्रने विषे परिभ्रमण करतां क- रतां संसारने विषे सधला एकेंद्रियादिक जेदने पामी चूक्यो ठे. पण एहुं न क- ही शकाय के, अमुक जेद नथी पाम्यो. माटे हे जव्य प्राणियो ! आज तमे अ- हंकार करोवो, पण तमे तो केटलीएक वखत गधेना पण थया वो, कूतरा पण थया वो, अने वली ज्यारे वोर मूला मोगरी आदिकनी जातिमां उत्पन्न थया त्यारे तो तमने न्हानां ठोकरांए पण दाणा साटे वेचाथी लीधा, एटहुंज नही पण उपर माग्यामा पण गया; थावत् विष्टाने विषे कीनापणे पण इत्पन्न थइ चूक्या वो. तेना तेज तमे, आज शैव शाङ्कर वनीने वेगा वो. माटे तमे सर्व

पकरवाने माटे पठवाने पढेला एवो जे काल, ते कोइ प्रकारे पण पावो हेव ए
 वो नथी. एतो जरूर उंचितो जाखी लेशे. ते वखते तमने घणो पथाचाप थरो,
 के, अरेरे! आपणे कांइ पण धर्मसाधन करी शक्या नही! माटे जिनप्रणीत
 अहिंसादिक धर्मने विषे, ज्यां सूची कालना ऊपाटामां बराबर नथी आव्या,
 त्यां सूचीमां कांइ पण प्रयत्न करी ल्यो ॥ ए ॥

क दो अनारी

जावानां

विचियकर्मवशगानां

३ १

४

३

कालंसि अणार्इइ । जीवाणं विविहकम्मवसगाणं ॥

तत् नास्ति संविधान-जेदत्तं संसारे वदेकेंद्रियादिदं न संभवति

१० ११

७

५

६

८

ए

तं नत्ति संविहाणं । संसारे जं न संजवइ ॥ १० ॥

अर्थ—(अणार्इए के०) आदि रहित एवा (कालंसि के०) कालचक्रे विषे प-
 रित्रमण करता एवा, ने (विविहकम्मवसगाणं के०) नाना प्रकारना कर्मने वश

थएला एवा, जीवाणके०) जीवने (संसारके०) संसारने विषे (जंके०)जे संविहाणं के०) संविधान, अर्थात् एकेंद्रियादिक जेद (म संभवइ के०) प्राप्त थयेलो नथी संज्ञ वतो एम, (तं नञिके०) ते नथी. अर्थात् सर्वे एकेंद्रियादिक जेद ए जीवने थएला संज्ञे थे. ॥ १० ॥

ज्ञावार्थ-काल, कर्म, जीव, अने संसार ए सर्वेनुं अनादिपणुं थे, माटे आ जीव कर्मना वशे करीने अनादि कालनी कालचक्रने विषे परिभ्रमण करतां क- रतां संसारने विषे सधला एकेंद्रियादिक जेदने पामी चूक्यो थे. पण एहुं न क- ही शकाय के, अमुक जेद नथी पाम्यो. माटे हे ज्ञव्य प्राणियो ! आज तमे अ- हंकार करोगे, पण तमे तो केटलीएक वखत गधना पण थया गो, कूतरा पण थया गो, अने वली ज्यारे वोर मूला मोगरी आदिकनी जातिमां उत्पन्न थया त्यारे तो तमने न्हानां गोकरांए पण दाणा साटे वेचाथी लीधा, एटलुंज नही पण उपर माग्यामा पण गया; यावत् विष्टाने विषे कीनापणे पण उत्पन्न थइ चूक्या गो. तेना तेज तमे, आज शेव शाहूकार वनीने वेगो गो. माटे तमे सर्वे

पकड़वाने माटे पठवाने पढेलो एवो जे काल, ते कोइ प्रकारे पण पावो हेठे ए
 वो नश्री. एतो जरूर डंचितो जाली लेशे. ते वखते तमने घणो पश्चात्ताप थरो,
 के, अरेरे ! आपणे कांइ पण धर्मसाधन करी शक्या नही ! माटे जिनप्रणीत
 अहिंसादिक धर्मने विषे, ज्यां सूधी कालना ऊपाटामां वरावर नश्री आव्या,
 त्यां सूधीमां कांइ पण प्रयत्न करी ल्यो ॥ ए ॥

क ले अनंदो जीवनां विविधकर्मवशागानां
 २ ? ३

कालंसि अपणाईइ । जीवाणं विविहकम्मवसगाणं ॥

वत् नास्ति मविधान-चेदत्वं संसारे वदेकेंद्रियादित्तं न संभवति
 १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००

तं नत्ति संविहाणं । संसारे जं न संभवइ ॥ ३० ॥

अर्थ—(अपणाईए के०) आदि रहित एवा (कालंसि के०) कालचकने विषे प-
 रित्रमण करता एवा, ने (विविहकम्मवसगाणं के०) नाना प्रकारना कर्मने वश

फोगट ठे ॥ १२ ॥

अष्टकर्मण्येव पाशास्त्रिर्विद्धः

जीवः संसार एव चारके वंदिद्युहं तिष्ठति

१

२

३

४

अमकम्मपासवद्धो । जीवो संसारचारए ठाइ ॥

अष्टकर्मपाशमुक्तः

आत्मा

शिवमंदिरे

तिष्ठति

५

६

७

८

अमकम्मपासमुक्को । आया शिवमंदिरे ठाइ ॥ १३ ॥

अर्थ—हे आत्मन्! (अमकम्मपासवद्धो के०) आव कर्म रूप पासे बंधायो ए
वो (जीवो के०) प्राणी जे ते (संसारचारए के०) संसार रूप बंधिखानाने विप्रे
(ठाइ के०) रहे ठे. ने (अमकम्मपासमुक्को के०) आव कर्मरूप पासथी मूकाएलो
एवो (आया के०) आत्मा जे ते (शिवमंदिरे के०) मोक्ष मंदिरेने विप्रे (ठाइ के०)

* आ जीव ज्यासुथी कर्म बन्ने बंधायेलो ठे, त्यां सुधी एने महोटा पुरुषो जीव कहे ठे.
अने जेम जेम कर्मथी मुक्तातो जाय ठे, तेम तेम तने आत्मा कहीने बोलावे ठे. तेवी बात ज-
एववाने माटे आ गायामां जीव तथा आत्मा एवा वै शब्दी मुकेला ठे.

अर्थ—(रे जीव के०) हे अज्ञानी जीव ! (सुआ के०) पुत्र तथा पुत्रीयो जे ते (विह्वंति के०) विधेते. अर्थात् तेनो विजोग आय ठे. तेज रीति (बंधवा के०) स्वजन जे ते (विह्वंति के०) विधेते. अर्थात् स्वजननो पण विजोग आय ठे. (य के०) बली (बद्धहा के०) बद्दाली स्त्रीयो पण (विह्वंति के०) विधेते. ए-टले तेनो पण विजोग आय ठे. एज रीति. सर्व वस्तुंनो विजोग आय ठे, पण (इक्षो के०) एक (जिणअणित्त के०) जिनपरमात्माये कहेलो. (धम्मो के०) धर्म जे ते (कहवि के०) क्यारे पण (न विह्वइ के०) वियोग पामतो नथी. ॥ १३ ॥

भावार्थ—हे सुग्ध जीव ! तुं विचार कखं के, आ संसारमां तहांरुं कोण ठे? कंम के, पुत्र, स्वजन, अने बद्दाली स्त्रीयो इत्यादिक सर्वेनो विजोग आय ठे. एटले तेमने मूकीने तुं जइश, अथवा तने मूकीने ते जश. माटे ज्यां संयोग ठे, त्यां निमाये विजोग ठेज. पण एक जिनराजनो कहेलो धर्म एटले जीवने दुःख मां पम्तां धरी राखे माटे धर्म कहीए, ते धर्मनो कोइ काले पण विजोग नथी थतो. अर्थात् आ जीवने साचुं सगपण तो धर्मनुंज ठे. अने बीजुं सर्वे सगपण

फोगट ठे ॥ १२ ॥

अष्टकर्मण्येव पाशासैर्विद्धः जीवः संसार एव चारके वंदिगृहे तिष्ठति

१ २ ३ ४
अरुक्मसपासवद्धो । जीवो संसारचारए ठाइ ॥

अष्टकर्मपाशमुक्तः ५ आत्मा ६ शिवमंदिरे ७ तिष्ठति ८

अरुक्मसपासमुक्तो ! *आया सिवमंदिरे ठाइ ॥ १३ ॥

अर्थ-हे आत्मन्! (अरुक्मसपासवद्धो के०) आठ कर्म रूप पासे बंधायो ए
वो (जीवो के०) प्राणी जे ते (संसारचारए के०) संसार रूप बंधिखानाने विषे
(ठाइ के०) रहे ठे. ने (अरुक्मसपासमुक्तो के०) आठ कर्मरूप पासथी मूकाएलो
एवो (आया के०) आत्मा जे ते (सिवमंदिरे के०) मोक्ष मंदिरे विषे (ठाइ के०)

* आ जीव ज्यांहुत्रों कर्म बन्धे बंधायेलो ठे, त्यां सूधी एने महोटा पुरुषो जीव कहे ठे.
अने जेम जेम कर्मथी मुक्तातो जाय ठे, तेम तेम तने आत्मा कहीने बोलावे ठे. तेवी वात ज-
णाववाने माटे आ गाथाभां जीव तथा आत्मा एवा वे शब्दी मुक्तेला ठे.

रहे थे. एटले एक समयमा बीजा क्षेत्रने न स्पर्श करतो मोक्षने पामे थे. ॥१३॥
 आवार्थ-हे जीव! तुं विचार कख के, आ जगतमां एक पास वने बंधयि
 लो मनुष्य पण मूकाइ शकतो नथी, तो, तुंतो आठ कर्म रूप आठ पास. वने
 बंधायेलो तुं, ने तेमां वली संसाररूप बंधिखानाना घरमां पड्यो तुं. तोपण तेमां
 मिश्या सुख माती वेगो तुं, पण तेमांथी निकलवानो उद्यम नथी करतो, पण
 ज्यारे ज्यारे, तेमांथी निकलवानो उद्यम करीने ज्यारे आठ कर्मरूप पासने तो
 नीश; त्यारेज तुं मोक्ष मंदिरमां जईश. पण ते विनातो तने अविनाशी सुख
 क्यारे पण मलवानुं नथी ॥ १३ ॥

विन्नयः सज्जनसंगः विपयद्युखानि विद्यासलोलयानि

३

४

३

विहवो सज्जाणसंगो । विसयसुहाइं विद्यासललिच्छ्राइं ॥

नलिनीदलाग्रेंद्रोलनशीलः

जलजलव इव परिचंचलं

सर्वं

५

नलिणीदलगघोलिर । जलजलवपरिचंचलं सबं ॥ १४ ॥

अर्थ—(विह्वो के०) विभव एटले लक्ष्मी जे ते, तथा (सङ्गणसंगो के०) माता, पिता, भाई, न्याया, इत्यादिकनो जे संबंध ते, तथा (विलास के०) विलासे करीने (ललित्राई के०) सुंदर एवां (विसय सुहाई के०) वियय सुख (संध के०) ए सर्व जे ते (नलिणी के०) कमलिनी (पोयणी) तेना (दलरग के०) पां नमाना अग्रजागने विषे (घोलिरके०) घुमरातुं अर्थात् रहेलुं एबुं (जललव के०) पाणीनो बिंडु तेना जेबुं (परिचंचलं के०) अतिशे चंचल ठे. अर्थात् अल्प वायु श्री पण शीघ्रपणे पनी जाय तेबुं ठे ॥ १४ ॥

भावार्थ—आ जीवे मानी लीधिलां एवां जे सुखकारी पदार्थ, जेवां के, लक्ष्मी; सगां, संबंधी, तथा अनेक प्रकारना विलासे करीने शोभतां एवां पंचविषयनां सुख ए सर्वे अतिशे चंचल ठे. जेम कमलना पांनाना अग्रजागमां रहेलुं पाणीनुं टीपुं शोभी वारमां स्वप्नावेज नाश पामे ठे. तेम ते सधलुं सुखे पण शोभा कालमां हतुं नहोतुं अइ जाय ठे. साटे हे जीव! एवा अतिशे अस्थिर विषयसुखने विषे तुं शुं आसक्त थाय ठे! ॥ १४ ॥

नत् कुत्रगर्तं वलं तत् कुत्र

१

३

४

५

६

७

८

यौवनं श्रंगस्य चंगिमा शोभा कुत्र

५

७

८

तं कञ्च वलं तं कञ्च । जुवणं श्रंगचंगिमा कञ्च ॥

सर्वं अनित्यं पश्यत इष्टं पूर्वं नष्टं पथात् कृतान्तेन कृत्या

११

१२

१३

१०

ए

सधमऽणिञ्चं पिञ्चह । दिठ्ठनठं कयंतेण ॥ १५ ॥

अर्थ—हे प्राणियो! (तं के०) ते (वलं के०) शरीरत्वं बल (कञ्च के०) क्यां ग-
 युं? बली (तं के०) त (जुवणं के०) जवानीपणुं (कञ्च के०) क्यां गयुं? बली
 (श्रंगचंगिमा के०) शरीरत्वं सुंदर पणुं (कञ्च के०) क्यां गयुं? ते हेतु माटे (कयं-
 तेण के०) काले करीने (दिठ्ठनठं के०) प्रथम दीडुं, ने पवी नाश पांम्युं एवुं, (सधं
 के०) सर्व वस्तु (अणिञ्चं के०) अनित्य एवने (पिञ्चह के०) अवलोकन करो.
 अर्थात् विचारी जुचः ॥ १५ ॥

ज्ञानार्थ—कैटलाएक पुरुषोने प्रथम जवानीपणामां घणा बलादिके सहित

जोड़ने, पढी तेमने वृद्ध अवस्थामां अति निर्वल जोड़ने उपदेश करे ठे. के, हे प्राणिन् ! तारी जवानीपणानी शोभाये सहित शरीरनुं वलादिक क्यां गयुं ? अहो ! काले करीने हतुं नहोतुं अइ गयुं. !! माटे सर्व वस्तु अनित्य ठे. एम जा एी रात्रि दिवस करवा मांमेली एवी शरीरनी शुश्रूषा तेने उठी करो, केमके, तमे गमे तेठलुं इयादिकनुं खरच करीने शरीरनी साचवणी करो, तोपण ते शरीरनी जवानी कदि काले तेवीने तेवी रहेवानी नश्री. माटे जेनी सेवा निष्फ ल न जाय, एवा धर्मनी सेवामां तत्पर श्राउ. ॥ १५ ॥

घनानि कर्मण्येव पाशास्तैर्विद्धः नव एव नगरचतुष्यथानि तेषु विविधाः

१

३

४

घणकंमपासवद्धो । नवनयरचनुष्यहेसु विविहानु ॥

प्राप्नोति विम्वनाः

जीवः कः अत्रसंसारे शरणं तस्य

६

५

२

ए

७

८

प्रावइ विम्वणानु । जीवो को इह सरणं से ॥ १६ ॥

अर्थ—(घणकर्मपासवले के०) निविम कर्मरूप पासाए एटले गांठ्योए वं-
 धायेलो एवो (जीवो के०) जीव जे ते (ज्वनंथर के०) संसाररूप नगरना (च-
 उप्पहेसु के०) चौटाने विषे. अर्थात् ज्यार गतिरूप चौटाने विषे (विविधान के०)
 अनेक प्रकारनी दुःख दाइ एवी (विम्वणान के०) विटवनाने (पावइ के०) पामे
 ठे. ए हेतु मटे (इच्च के०) ए संसारने विषे (से के०) ते प्राणीने (को के०) कोण
 (सरण के०) रक्षण करनार ठे? अर्थात् कोइ पण नथी. ॥ १६ ॥

भावार्थ—हे प्राणिन् ! आ जीव घणां कर्मरूप पासबंधथी बंधयेलो एवो स
 तो ज्यार गतिरूप संसारना चोगानमां (चौटामां) अनेक प्रकारनी शरीरने त-
 था मनने दुःखदायक बंधनादिरूप विटवनाने पामे ठे. त्यां तने रक्षण करवा
 कोण समर्थ ठे ! अर्थात् ते जीवनी रक्षा करनार धर्म विना वीजुं कोइ पण स
 मर्थ नथी. ॥ १६ ॥

धोरे गर्जयासे जठरइष्पससृह एव जंवालः कर्ममस्तेन शुचिबीजत्से

३

धोरंमि गप्रवास । कलमलजंवालप्रसडवीजत्से ॥

वसिष्ठ अप्रणंतखुतो । जीवो कम्माणुजाविण ॥ १७ ॥

अर्थ—(जीवो के०) जीव जे ते (घोरंमि के०) घोर एटले प्रयानक एवो (क-
लमल के०) पेटमां रहेला इव्यनो (पदार्थोनो) समूह ते रूप (जंवाल के०) का-
द्वं तेषे करीने (असुद के०) अशुचि नरेलो एवो, ने (वीजछे के०) वीजत्स. क-
हेतां कमकमाट नरेलो एवो (गप्रवासे के०) गर्भवासने विषे (कम्माणुजाविण
के०) शुभाशुभ कर्मना प्रजावे करीने (अणंत खुत्तो के०) अनंतीवार (वसिष्ठ
के०) रहेलो ठे. पण ते दुःखने नूली जइने फरीश्री अनंती वार गर्भवासमां
दुःख भोगवबुं परे, एवं कृत्य करे ठे. परंतु फरीश्री गर्भवासमां न आवबुं परे,
एवो उद्यम नथी करतो ए घणुं आश्चर्य ठे ! ॥ १७ ॥

भावार्थ—हे महामुग्ध प्राणिन् ! आ संसारमां सारा माणसनी एवी रीत
ठे के, जे जग्याए घणुंज दुःख पडथुं होय, ते जग्याए फरीश्री न जाय. पण आ

जीवनेतो एवो अथलो स्वप्नाव ठे के, तेज जग्याए वारंवार जवाय एवो उपाय
 कख्या करे ठे. पण ते अकी विराम नथी पामतो. तेने जोइने ज्ञानी पुरुष उप-
 देश करे ठे के, गर्भवासमां घणुंज कष्ट ठे. के, जेनुं वर्णन पण बरोबर अइ श-
 क्तुं नथी. तोयपण इहां यत्किंचित् कहीए ठीए. ते गर्भवास अनेक प्रकारना
 मलमूत्रनी दुर्गंधथी जरपूर ठे. के, जेमां सारी हवा आववानो तो लेश मात्र
 रस्तोज नथी. ते अनेक प्रकारना सूक्ष्म जंतुं ते गर्भना कोमल शरीरने घणी
 वेदना उपजावे ठे. ने, ते गर्भने नाशी जवानी जग्या नथी मलती, तेथी वारं-
 वार मूर्छाखाइ तेनी ते वेदना सहन करे ठे. वली त्यां अनेक प्रकारनी रूधण
 थाय ठे तेनी वेदना, तथा जठराग्निथी थयेली उष्ण वेदना, इत्यादिक कमक-
 माट जरेली अनेक वेदनानेने सहन करतो अंधे मात्रे नवमास सुधी दटलतो
 हतो. माटे हे जीव ! ते दुःखना दिवस ते अनंतीवार प्रोगव्या तोपण तुं केम
 झूली जाय ठे ? अने फरीथी पाठां तेनातेज दुःख पामवाना उपाय केम क-
 ख्या करे ठे ? ॥ १७ ॥

चतुःशीतिः किल लोके शस्त्रे योनीनां प्रमुखानि शतसहस्राणि लक्षानि विद्यन्ते

चुलसीइ किर लोए । जोणीणं पमुहसयसहस्साइ ॥

एकैकस्यां योनौ च जीवः

अनंतकृत्यः समुत्पन्नः

७

६

ए

१०

इच्छिकस्मि अ जीवो । अणंतखुत्तो समुत्पन्नो ॥ १७ ॥

अर्थ—(लोए के०) लोकने विषे (जोणीणं के०) जीवनी उत्पत्तिनां स्थानक (चुलसीइ के०) चोराशी (पमुह के०) प्रमुख (सय सहस्साइ के०) लाख, एट् लो चोराशी शब्दने प्रमुख कहेतां अग्रेसर करीने लाख शब्द जोन्वो. अर्थात् चोराशी लाख, जीवने उपजवानां स्थानक ठे. (किर के०) निश्चे. एटले ए वात शास्त्रमां कहेली ठे. ते चोराशी लाख योनिने विषे (जीवो के०) जीव जे ते (इच्छिकस्मि के०) एकैक योनिने विषे (अ के०) वली (अणंतखुत्तो के०) अनन्तीवार (समुत्पन्नो के०) उत्पन्नअयो ठे ॥ १७ ॥

भावार्थ—हे जीव ! तूं चोराशी लाख जीवा जोनीने विषे अनन्तीवार उत्पन्न

करी श्राव्यो वुं. ने, ते ते जीवा जोनीने विषे अनेक प्रकारनां ठेवन जेवननां डुः-
ख, ते अनंतीवार सहन करीं, तोय पण ते उत्पत्ति स्थानमांथी कंटाळो पामीने,
धर्मकृत्य करवाने विषे तुं प्रीति केम जोरुतो नथी? ॥ १८ ॥

मातापितृबंधुनिः संसारस्थैः पुरितः लोकः

३ १ ५ .५

मायापियबंधूहिं । संसारब्देहिं पूरिउं लोउं ॥

बहुयोनिनिवासिनिः नच ते चाणं पुनः शरणं पुनः

२ ११ ६ ० ७ १० ए

बहुजोणिनिवासीहिं । नय ते ताणं च सरणं च ॥ १९ ॥

अर्थ—(संसारब्देहिं के०) संसारने विषे रद्दिलां एवां, ने (बहुजोणी के०) घणी
एनी योनि एटले चौराशी लाख योनि, तेने विषे (नियासीहिं के०) निवास करी
ने रद्दिलां एनां (मायापियबंधुहिं के०) माता पिता ने बंधु, तेमणे करीने (लोउं
के०) लोक जे ते (पूरिउं के०) पूरेलो वे. (ते के०) ते सर्व (च के०) वली ताइरुं

(ताणं के०) रक्षण करनार, अने (च. के०) बली ताहरे (सरणं के०) शरण करवा योग्य (नय के०) नथीज. केम के, जे पोतेज बंधनमां पड्या होय, ते सामाने बंधनथी शी रीते ठोरावे? ॥ १ए ॥

भावार्थ—हे जीव! आ जगत्मां रहेला सर्वे जंतु कदाचित् तहां पालण पोपण करवा माटे, माता, पिता तथा बंधुरूपे थयां ठे, ने तेमणे करीने आ सर्व लोक पूरेलो ठे. परंतु ते सर्वथी प्रण आज सूधी तहां रक्षण थइ शक्युं नथी. माटे ते ताहरे शरण करवा योग्य पण नथी. कारण के, संसारना महा दुःखरूप प्रवाहमां खेचाता प्राणियोने, जेमां सारो कर्णधार (नावनो चलावनार) ठे, एवी नौका (नाव) रूप जिनधर्म जे तेज, शरण करवा योग्य तथा ग्रहण करवा योग्य ठे, पण माता पितादिक शरण करवा योग्य नथी ॥ १ए ॥

जीवः व्याधिविमुक्तः सफरो मत्स्यः इव निर्जले आकुलीभवति

२ ३ ४ ५ ६

जीवो वाहिविमुक्तो । सफरो इव निर्जले तमफडई ॥

अर्थ—(जीव के०) हे प्राणिन् ! (पुनकलनाइ के०) पुत्र तथा स्त्री इत्यादिक जे ते (मज्ज के०) (मद्दारे (सुदहेऊ के०) सुखनुं कारण थशे. एम (तुमं के०) तुं (मा जाणसि के०) न जाणीश. केम के, (संसारे के०) संसारने विषे (संसंरताणं के०) नरक तिर्यंच इत्यादि रूपे प्रमण करता एवा जीवोने (एयं के०) ए पुत्र क लत्रादिक जे तेज, उलटा (निव्रणं के०) अतिशे गाढ एवा (बंधणं के०) बंधन रूपे श्राय ठे. ॥ ५१ ॥

भावार्थ—अरे रे जीव ! तहारी शी विपरीत बुद्धि थइ ठे ? के, दुःखनुं कार ण ठे, तेनेज तुं, एकांते सुखनुं कारण मानी वेठो तुं ! केमके, संसारने विषे स्त्री पुत्रादिक एज मद्देंदुं बंधन ठे. ते बंधनने तुं एम जाले ठे के, एथी मद्दारे सुख थशे, परंतु तेथी कदि पण तद्दारे सुख थवानुं नथी. कारण के, तेमने विषे गाढ प्रीति राखवाथी नरकने विषे जवुं पमे ठे, तथा तिर्यंच गतिने विषे गधेना कूतरादिकना निःशंकपणे विषय भोगववाना अथत्तार धरवा पमे ठे. अने त्यां त्यां अनेक प्रकारनां दुःख सहन करवां पमे ठे. तेनुं कारण एज ठे के, आ मद्दारी

स्त्री, आ महारो पुत्र इत्यादिक समत्वज्ञाव करवाथी एवां फल मले ठे. ने आ
 भ्रवमां तेनुं पालन पोषण करवामां रात्रि दिवस गजावे ठे. पण एम विचार नथी
 करतो के, आज वधो दिवस गयो, तथा आज वधी रात्री गइ, पण तेमां केटली
 घनी में महारा आत्मानुं साधन करयुं? एवो विचार तुं केम नथी करतो? ॥५१॥

जननी भ्रवांतरे जायने जाया स्त्री जाया माता पिता च पुत्रः चकारात्पुत्रःपिता
 ५ १,३ ६ ७ ११ १२ १०

जणणी जायइ जाया । जाया माया पिया य पुत्तो य ॥

अनवस्थाऽस्ति संसारे कर्मवशात् सर्वजीवानां

४ १

अणवन्ना संसारे । कम्मवसा सवजीवाणं ॥ ५१ ॥

अर्थ—(संसारे के०) संसारने विषे (कम्मवसा के०) कर्मना वश थकी (सव-
 जीवाणं के०) सर्व जीवोनी (अणवन्ना के०) अनवस्था, एटले एक जातनी स्थि-
 ति नथी रहेती. कारण के, (जणणी के०) माता जे ते, भ्रवांतरे (जाया के०) स्त्री

नी कथा नीचे प्रमाणे जाणवी.

॥ कथा ५ ॥

मथुरा नगरीने विषे कुबेरसेना एंव नामे एक गणिका (वेद्या) रहती होती. ते एक वदानो पोताने गर्भ उत्पन्न थवा थकी अतिशे खेद पामी. त्यारे तेनी माता कुट्टिनी तेणीए, तेने खेदवाली जोडने, तेनी पीना दूर करवाने अर्थे वैद्यने बोखाव्यो. ते वैद्ये नामी जोडने तेने रोग रहित जाणीने ए प्रकारे कहुं. के, आना शरीरमां कोइ पण रोग नथी. फक्त पेटने विषे, पुत्र पुत्रीरूप जोफुलुं उत्पन्न थयुं ठे. ए कारण माटे एने खेद वर्ते ठे. त्यार पत्नी वैद्यने विदाय करीने ते कुट्टिनी, पुत्री प्रत्ये कहेती हवी, आ गर्भ तहारा प्राणनो नाश करनारो ठे. ते कारण माटे राखवा जोग्य नथी. एतो पाहवा जोग्य ठे. ते अवसरे वेद्या कहेती हवी. स्त्रेश (डःख) पण सहन करीश, परंतु मारा गर्भने कुशल रहो. एम कहीने पत्नी ते वेद्याए गर्भनी वेदना सहन करीने अयसरे पुत्र पुत्रीरूप जोफुलुं प्रसव्युं. त्यारे बही कुट्टिनी कहेतां तेनी मा, कहेती हवी. हे पुत्री ! आ गोकरा

नुं जोरुलुं तहारा जवानीपणाने नाश करनारुं शशे. ए कारण माटे आ जोरुलुं
 विष्टानी पेठे त्याग करीने, आज्ञीविकानुं कारण एवुं पोतानुं जवानीपणुं राख्य.
 त्यारे वेश्या कहेती हवी. हे मातः ! जो एम ठे तो दश दिवस सूधी विलंब क-
 रो. पवी तमारुं कहेलुं करीश. त्यार पवी तेनी माताये आज्ञा आपी. त्यार पवी
 ते वेश्या दश दिवस सूधी धवरावीने ते बालकोनुं सम्यक् प्रकारे प्रतिपालन क-
 रीने अगीयारमे दिवसे, एक जणनुं कुबेरदत्त, अने एक जणीनुं कुबेरदत्ता ए प्र-
 कारे ने जणनां नाम पाम्नीने पवी तेमना नाम सहित एवी वेर्वीटीयो करावीने
 ते बे जणनी आंगलीयोमां घालीने पवी एक लाकमानी पेटीमां ते वे जणने
 मांही मूकीने संध्या समये यमुना नदीना प्रवाहने विषे ते पेटीने वहेती मूकी
 वीधी. त्यार पवी ते पेटी जलमां वहेती शकी अनुक्रमे करीने दिवसनो उदय
 अए सते, शौर्यपुर नगरे आवी. त्यां स्नान करवाने अर्थे आवेला एवा वे शेठना
 पुत्रो ते पेटीने आवती देखीने, तत्काल लेइने एक जणे तेनी मध्ये एक बालक
 अने बालिकाने जोइने, तेमनी मध्ये जे पुत्रनो अर्थि इतो, तेषे पुत्र लीधो, अने

वीजो पुत्रीनो आश्रितो, तेषु वालिका लीधी. ए प्रकारे ते एक एक बालक ले-
 इने पोत पोतानी स्त्रीने आप्पुं. पवी मुडिकां लखला अकरने अनुसारे तेमनुं
 नाम पाम्पुं. त्यार पवी ते कुवेरदत्त अने कुवेरदत्ता एवे नामे वे बालक, ते शा-
 इकारोने घेर अतिशे उद्यमे करीने महेटां अयां. पवी अनुक्रमे करीने जोवन
 अयस्था पाम्पुं. त्यार ते वे बालकोनुं सरखुं रूप जाणीने, ए वे शाहुकारो ते वे ज
 एनो मांछो मांछे पाणीग्रहणनो उत्सव करता ह्या. एटले लग्नो उत्सव कयो.
 त्यार पवी ते स्त्री भरतार, एक दहानो सोगटां वाजी रमवा वेगं. ते अवसरे
 कुवेरदत्तना दाअथकी ते नामांकित मुडिका कोइक प्रकारे निकलीने, कुवेरदत्ता
 नी आगल पनी. त्यार पवी तेषीए ते मुडिका पोतानी मुडिकानी साथे सरखी
 आकृतिवाली, अने एक देशमां घनेली, अने सरखा नामवाली एवी देखीने म-
 नने विये कुवेरदत्तने पोतानो जाई ठे, एम निथे करीने ते वे वीटीयो कुवेरदत्त-
 ना दाथमां घाली. ते अवसरे कुवेरदत्त पण ते वीटी जोया थकी तेमज तेने पो-
 तानी वसेन ठे, एम निथे करीने अतिशे खेव पाम्पुं. त्यार पवी ते वे जण पण

पोताना विवाहना कार्यने अकार्य मानतां एटले आ खोदुं थयुं ! एम जाणता
 एवां पोतानो संदेह निवारवाने माटे पोतपोतानी माताने सम खवरावीने अति
 शे आग्रहे करीने पोतपोतानुं स्वरूप पृथयुं. ते अवसरे तेमनी साताडए ते वे ज
 एनी आगल मंजूयामांथी (पेटीमांथी) कहाड्यां त्यांथी मांथीने सर्वे पण वृ-
 चांत कहुं. त्यार पवी कुवेरदत्त माता पिताने कहेवा लाग्यो के, तमे अमने जो
 मले जन्मेलां जाणीने पण आबुं अकार्य केस कयुं ? त्यारे ते कहेवां लाग्यां के,
 तद्वारा सरखी कन्या अने तेना सरखो वर क्यांहि अमने मळयो नही. तेथी स
 रखां शोभादि गुणवालां तमने जाणीने तमारा बेनोज मांहेमांहे विवाह कयो.
 परंतु हजु सूधी कांइपण वगमथुं नथी. जे कारण माटे तमारा बेनुं एक कस्पी
 मनज थयुं ठे. एटले फक्त एक हाथनोज मिलाप थयो ठे. पण मैथुन कर्म थयुं
 नथी. ते माटे तुं खेद न करीश. तने बीजी कन्या परणावीशुं. त्यार पवी कुवे-
 रदत्ते कहुं. तमारुं वचन महारे प्रमाण ठे. परंतु हमणां तो हुं व्यापार करवाने
 माटे परदेश जवानी इग राखुं हुं. ए कारण माटे मने आज्ञा आपो. त्यार पवी

ते शंभु शैवगणीए आना आपी, पंवी कुंचरदत्त, ते वृत्तंत पोतानी वहेनने कही
 ने, घणांक क्रियाणां लेइने, देवयोग अकी पोताने उत्पत्तिनुं स्थानक एवी मंशु-
 रा नगरीए गयो. त्यां ते निरंतर पोताने उचित व्यापार करतो सतो, एक वहा-
 सा कोइक मागा कर्मना जागथकी अद्रुतारूपे करीने शोभायमान एवी, पो-
 तानी माता कुंचरसेना वेदयाने देखीने, कामेपीनीत थयो सतो, ते वेदयाने बहु
 इय आपीने, पोतानी स्त्री करीने निरंतर तेनी संगथे विषय संवधी सुख जो
 गवतो इयो. त्यां अनुक्रमे करीने तेने एक पुत्र थयो. इवे शौर्यपुरने विषे ते कु-
 चेरदत्ता, माताना सुखथकी मूलथकी पोतानी ते प्रवृत्ति सांजलीने, तत्काल वै-
 राग्य प्रत्ये पासी सती आर्या (साध्वी) नो संजोग थये सते दीक्षाग्रहण करीने,
 घणां मदोटां तप करीने, विशुद्ध अध्यवसायना योग अकी श्रोत्रा कावमांज,
 लेणीए अविद्याज्ञान उत्पन्न कर्तुं. त्पार पठी ते साध्वी, अविद्याज्ञाननाचले करीने
 पोताना भाईनुं स्वरूप जोती सती मंशुरा नगरीने विषे पोतानी माता संगथे
 लागेचो एयो, अने पुत्र सहित एयो, तेने देखीने कर्मनी गतिने धिक्कार करती ए

टले धिक्कार पन्नो कर्मने !! एम कहेती सती पोताना जाईने अकारजरूप म
 होटा पापरूप कादव अकी उदारवाने एटले काढवाने, पोते मथुरा प्रत्ये आची-
 ने, कुवेरसेना वेश्यनेज घर जइने, धर्मलाजरूप आशिप् देइने तेनी पासे पो-
 ताने उतरवानुं स्थानक माग्युं. ते अवसरे कुवेरसेना पण ते आर्याने नमस्कार
 करीने एम कहेती हवी. हे महासती ! हुं वेश्या हुं. पण हमणां एक भरतारना
 संजोगअकी निश्वे कुलखी अइ हुं. ते कारण मोटे तमे सुखे करीने महारा घर
 नी समीपे पापरहित एवा आश्रयने ग्रहण करीने, अमने रूमां आचारमां प्रव-
 र्त्तवो. त्यार पठी कुवेरदत्ता साध्वी पण, पोताना परिचार सहित तेणीए आपे-
 ला उपाश्रयमां रही. हवे ते वेश्या, निरंतर त्यां आचीने, ते बालकने साध्वीनी
 आगल भूइ उपर लोटतो मूकती हवी. ते अवसरे अवसरनी जाण एवी जे सा
 ध्वी, ते आगामी काळमां लाज जाणीने ते बालकने आ प्रकारे बोलावती हवी.
 हे बालक ! तुं महारो जाई हुं. ॥ १ ॥ तुं महारो पुत्र हुं. ॥ १ ॥ तुं माहारो दीयर
 हुं. ॥ ३ ॥ तुं महारा जाईनो पुत्र हुं, एटले मत्रिजो हुं. ॥ ४ ॥ तुं महारो काको हुं.

॥૫॥ તું મહારા પુત્રનો પણ પુત્ર ઠું. ॥૬॥ ત્યાં જે તહારો પિતા છે, તે મહારો
 જાઈ છે. ॥૧॥ અને મહારો પિતા છે. ॥૨॥ અને મહારા પિતાનો પિતા, એટલે મ
 હારો ચનાંજન છે. ॥૩॥ માહારો જરતાર છે. ॥૪॥ મહારો પુત્ર છે. ॥૫॥ અને મ
 હારો સસરો પણ છે. ॥૬॥—ત્યાં જે તહારી માતા છે, તે મહારી માતા છે. ॥૧॥
 અને મહારા પિતાની માતા છે. ॥૨॥ અને મહારા જાઈની સ્ત્રી છે. ॥૩॥ અને મ-
 હારી ચડુ છે. ॥૪॥ અને મહારી સાહુ છે. ॥૫॥ અને મહારી શોક્ય પણ છે. ॥૬॥
 એ રીતે કહીને સાધ્વી તે ચાલકને ચારંચાર બોલાવે છે. ત્યાર પછી એક વહાનો
 કુચેરવન તેનું વચન સાંજલીને, આશ્ચર્ય પાન્યો સતો, તે સાધ્વીને કહેતો હવો.
 કે આર્યે! ચારંચાર શ્રાતું શ્રુક્ત શું બોલો ઠો? ત્યારે સાધ્વી કહેતી હવી. હું શ્ર-
 યુક્તુ નથી બોલતી. જે કારણ માટે આ ચાલક એક માતાપણા થકી જાઈ છે,
 એટલે તેની અને મહારી એક માતા છે. તેથી મહારો જાઈ થાય છે. ॥૧॥ અને મ
 હારા જરતારનો પુત્ર છે, માટે મહારો પુત્ર થાય છે. ॥૨॥ અને મહારા જરતારનો
 નહાનો જાઈ છે, માટે મહારો ધીયર છે. ॥૩॥ અને મહારા જાઈનો પુત્ર છે, માટે

મહારો જન્મી જો છે ॥૧૪॥ અને મહારી માતાના પતિનો જાઈ છે, માટે મહારો કાકો
 લાગે છે. ॥૧૫॥ અને મહારી શોક્યના પુત્રનો પુત્ર છે, માટે મહારો પોત્રો લાગે છે.
 ॥૧૬॥—એ પ્રકારે વાલકની સંઘાથે પોતાના ઠ સંબંધ દેખાતીને, વલી કહેતી હવી.
 જે આ વાલકનો પિતા છે, તે મહારે એક માતાપણા થકી જાઈ છે, એટલે તેની અને
 મહારી એક માતા છે, માટે જાઈ શાય છે. ॥૧૭॥ અને મહારી માતાનો ઝરતાર થ
 યો, તેથી મહારો પિતા શાય છે. ॥૧૮॥ અને મહારા કાકાનો પિતા થયો, તેથી મ
 હારો વન્મજી થયો. ॥૧૯॥ અને પ્રથમ મને પરણ્યો છે, માટે મહારો ઝરતાર શાય
 છે ॥૨૦॥ અને મહારી શોક્યનો પુત્ર શાય છે, માટે મહારો પુત્ર પણ શાય છે ॥૨૧
 ॥ અને મહારા દીયરનો પિતા શાય, માટે મહારો સસરો છે ॥૨૨॥—એ પ્રકારે વા
 લકના પિતા કુંવરવત્તની સાથે પોતાના ઠ સંબંધ કહીને, વલી કહેતી હવી. જે
 આ વાલકની માતા છે, તે મને પણ જણનારી છે, માટે મહારી પણ માતા છે ॥
 ૨૩॥ અને મહારા કાકાની માતા છે, તેથી મહારી દાદી લાગે છે ॥૨૪॥ અને મહાર
 રા જાઈની સ્ત્રી થઈ, તેથી મહારી જોજાઈ શાય છે ॥૨૫॥ અને મહારી શોક્યના

पुत्रनी स्त्री अह, माटे महारी बहु अह ॥४॥ अने महारा अरतारनी माता अह,
 तेशी महारी सासु अह ॥५॥ अने महारा जाईनी बीजी स्त्री अह, माटे महारी
 शोक्य अह ॥६॥ ए रीते आ वालकनी माता कुवेरसेना वेद्यानी साश्रे पोताना
 उ संबंध देखाड्या. ए प्रकारे आ अढार संबंध कहीने ते साध्वी, ते संबंधानी खा
 तरी करवाने अर्थे, पोते व्रत ग्रहण कथुं ते अयसरे राखेली पोतानी वींटी कुवेर
 जने आपती इवी. त्यार पवी कुवेरदत्त पण ते वींटी देखीने सर्व संबंधनुं विरुद्ध
 लुं जाणीने, तत्काल वैराग्य पामीने, पोतानी निद्रा करतो सतो पोतानी शुद्धि
 ते अर्थे, चारित्र्य ग्रहण करतो हवो. अने वजी मद्दा तप करतो हवो. तथा कुवेर
 सेना वेद्यया पण ते प्रभृत्ति सांजलवा शकी प्रतियोग्य पामी सती श्रावकनो धर्म
 अंगीकार करती इवी. त्यार पवी कुवेरदत्ता साध्वी, ए प्रकारे तेमनो उढार क
 रीने पोतानी प्रवर्त्तिनी पासे गड, एटले पोतानी गुरुणी पासे गड. अनुक्रमे ए
 सर्व जीवो, पोतानो धर्म सम्यक् प्रकारे श्रायायन करीने सकृत्तिनां जजनार अ-
 यां. अथर्व रूनी गतिमां गयां. ए प्रकारे अढार संबंध उपर कुवेरखलनुं दृष्टांत

कहें। आ एक जवने आश्रीने संबंध देखाड्या. अनेक जवनी अपेक्षाओं तो प्राये करीने सांख्यवहारीक जीवोने एकएक संबंध पण अनंतीवार अथा ठे. ते प्रकारे श्री जगवती सूत्रना वारमा शतकना सातमा उद्देशमां कहें ठे, तेनो अर्थ इहां लखीए गीए.

हे जगवंत! आ जीव सर्व जीवोना मातापणे करीने, पितापणे करीने, माईपणे करीने, बहेनपणे करीने, स्त्रीपणे करीने, पुत्रपणे करीने, पुत्रीपणे करीने पुत्रनी स्त्रीपणे करीने, सामान्यथकी शत्रुपणे करीने, वैरिपणे करीने एटले शत्रुभावना अनुबंध सहितपणे करीने, घातकपणे करीने एटले मारनारपणे करीने, अने तानन करनारपणे करीने, प्रत्यनीकपणे करीने एटले प्रतिकूलपणे करीने, अने कार्यना उपघातपणे करीने, एटले अमित्रसहायीपणे करीने, राजापणे करीने, जुवराजपणे करीने, यावत् शार्थवाहपणे करीने, दासपणे करीने, एटले घरनी दासीना पुत्रपणे करीने प्रेष्यपणे करीने एटले चाकरपणे करीने, नृतकपणे करीने एटले डुकालादिकने विषे अन्नसाटे लीधिलो तेपणे करीने, कर्मणादि

જાતના જાગ પ્રાદિકપણે કરીને, અન્ય પુરુનોએ નપાર્જન કરેલા અર્થના જોગ-
 કરી નરપણે કરીને, ચલી કલા શીલ્યવા જોગ્યપણે કરીને, અને ચલી દેવ ક
 રવા જોગ્યપણે કરીને પૂર્વે નત્પન્ન થયો છે? એ રીતે ગૌતમત્વારીએ જગવંતને પૂ
 નું. ત્યાર જગવંત કહેતા હયા. હે ગૌતમ! હા! અનેકવાર અથવા અનંતીવાર
 આ જીવ સર્વ જીવોની માતા બ્રહ્મ, પિતા થયો, જાઈ થયો, એ રીતે નપર કહ્યા
 પ્રમાણે પૂર્વે સર્વ સંવંધ કરી ચૂક્યો છે. એજ પ્રકારે સર્વ જીવો પણ આ જીવના
 માતાદિકપણે કરીને, અનેકવાર, તથા અનંતીવાર પૂર્વે નત્પન્ન થયા છે. એ રીતે
 સર્વ જીવોને માંહોમાંદિ સર્વ સંવંધ બ્રહ્મ ચૂક્યા છે. इति संसारनी अनवस्था उपर
 कुचेस्सेना गणिकानुं दृष्टांत तथा श्री जगवती सूत्रना पाठनो अर्थ जाणयो.

॥अनृष्टप्रवृत्तम् ॥

न मा तानि: न सा योनि: न तत्र स्थानं न तत् कुलम्
 ?१. ९ ?० १४ ?२ ?३ ?७ ?५ ?६ २० ?० ?५

न सा जाई न सां जोणी । न तं ठाणं न तं कुलं ॥

न जायताः न मृताः यत्र सर्वे जीवाः अनन्तशः

५. ६. ७. ८. ९. १०. ११. १२. १३. १४.

न जाया न मुञ्चा जह । सवे जीवा अणंतसो ॥ १३ ॥

अर्थः—(जह के०) ज्यां (सवे के०) सर्व (जीवा के०) जीव जे ते (अणंतसो के०) अनंतीवार (न जाया के०) नथी उत्पन्न थया, तथा (न मुञ्चा के०) नथी मरण पांम्प्या, एवी (सा के०) ते. अर्थात् तेवी कोइ (जाई के०) जाति जे ते (न के०) नथी. अने (सा के०) ते. अर्थात् तेवी कोइ (जोणी के०) योनी जे ते न के०) नथी. अने (तं के०) ते अर्थात् तेबुं कोइ (गणं के०) स्थान जे ते (न के०) नथी. अने (तं के०) ते. अर्थात् तेबुं कोइ (कुलं के०) कुल जे ते (न के०) नथी. एटले सर्वे जीवने पूर्वे कहेलां सर्वे स्थानको अनंतीवार थयां ठे ॥ १३ ॥

वली आ अधिकारने विशेषे जाणवानी मरजी होय तो, श्री भगवती सूत्र ना वारमा शतकना सातमा उद्देशामंथ्री-वोकमानुं दृष्टांत जोइ लेज्यो.

विषयसुखेने जोगवीने कांइ तूस अवातुं नथी पण, उलटीतेनी तृष्णा जेम बल-
ता अग्निमां घी होमे, ने तेनी ज्वाला वृद्धिपामे, तेम विषय तृष्णा वृद्धि पामशे;
माटे दे जीव ! तुं एम विचार के, हुं सर्व ठेकाणे जइने सर्व जातिनां सुख दुःख
अनंतीवार जोगवी आव्णो हुं. पण कोइ ठेकाणे नथी जइ आव्णो एम नथी. ए
हुं विचारीने विषय सुखयी विराम पामीने तुं तद्वारा आत्मस्वरूपना अविना-
शी सुखमां मग्न था. आ वे गाथानो जेगो जावार्थ ठे. ॥२३॥ ॥२४॥

॥ आर्यावृचम् ॥

गर्वाः २ ऋक्षयः ३ माताः ६ सर्वेऽपि ४ सज्जनसंन्याः ५

सवाञ्च रिचीञ्च । पत्ता सबेवि सयणसंबंधा ॥

नंगारे तस्मात् १ विषय ततः २ ऋक्षपादिभ्यः ३ यदि जानासि तदा आत्मानं वृत्तिनं ४

संसारे ता विरमसु । ततो जइ मुणसि अप्पाणं ॥२५॥
अर्थ—(संसारे के०) तंसारने विषे (सषाच के०) सर्व एवी (रिचीञ्च के०) क-

द्वियो जे ते. तथा (सत्वेवि के०) सर्व एवा. पण (सयणसंबंधा के०) स्वजन संबंध
 जे ते (पत्ता के०) पाम्यो ठे (तो के०) ते कारण माटे (जइ के०) जो (अप्पाणं के०)
 आत्माने (मुणसि के०) जाणे ठे, तो (तत्तो के०) ते रुद्धिआदिक थकी (विरमसु
 के०) विराम पाम्य. अर्थत्त निवृत्ति पाम्य. ॥ ३५ ॥

ज्ञावार्थ—हे आत्मन् ! संसारने विषे अनादि कालश्री भ्रमण करतां आ जी
 वे देव मनुष्यादिकनी सर्वे समृद्धियो पामी ठे. तथा सर्वेनी साथे, पोतानो मा
 ता पिता जाई ज्ञार्यादिक संबंध, जोनायो ठे. माटे तेमां तहारे मोह राखवो घ
 टतो नथी. केम के, जे स्त्री ठे, ते पराभ्रवतुं स्थानक ठे. तथा जे बंधुजन ठे, ते
 ज बंधन ठे. तथा जे विषयसुख ठे, तेज विष ठे. (ऊर ठे.) ए प्रकारे जे तहारा
 शत्रु ठे, तेनेज तुं मित्र जाणीने तेने विषे मोह राखीने वेगो ठे. ते कारण माटे
 एक पोताना आत्म स्वरूपतुंज साचुं सुख मानीने, ते रुद्धि, स्वजन, इत्यादिक
 तुं कल्पित सुख मानीने अर्थात् तेने दुःखरूप जाणीने ते सर्व थकी निवृत्ति
 पाम्य. ॥ ३५ ॥

दिसः वधति कर्म एकः वधबंधमरणव्यसमानि
३ २ ॥ ५

एगो बंधइ कर्म । एगो बहबंधमरणवसंसाइ ॥

विपद्ये संवे अमति एक एव कर्मनिर्भोजितः सन्
६ ७ ८

विसहइ जंमि जमरुइ । एगुच्चिअ कम्मवेलविउ ॥५६॥

अर्थ—(एगो के०) एकजो. अर्थात् सहाय्य रहित एवो जीव जे ते (कम्मं के०) ज्ञानावरणीआदि कर्मेने (बंध के०) आत्मानी संगथे बांधे ठे. तथा (एगो के०) एकजो ज्ञांतरने धिये (बह के०) तारुन. अने (बंध के०) बंधन. अने (मरण के०) प्राणनो वियोग. अने (वसलाई के०) आपनि, तेमने (विसहइ के०) सहन करे ठे. यत्नी (एगुच्चिय के०) एकजो ज्ञा जीव (कम्मवेलविउ के०) कर्मवने ठे गायो सतो (जंमि के०) संसारने धिये (जमरुइ के०) जमे ठे. ॥ ५६ ॥

जागार्थः—हे जीव ! जे बखत तहारो जन्म थयो, ते बखत तें एकजो ज घ-
नुंज कट सहन कर्युं, पण ते बखत तदाईं दुःख मटान्थाने माटे, तने कोइए स

हाय्य करी नहीं। अने जे वखते तुं मरण पामीश, ते वखते ते मरणनी वेदना प
 ण, तहारे एकलानेज सहन करवी परुशे. अने पढी ज्यारे नरकादिक ज्ञवांतर-
 ने त्रिपे जईश. त्यारे त्यांनी वेदना पण, तहारे एकलानेज सहन करवी परुशे;
 पण जेने अर्थे एटले देहने अर्थे, स्त्रीने अर्थे, पुत्रने अर्थे, तथा संबधीने अर्थे ते
 अनेक प्रकारनां पाप कर्यो ठे, परंतु, तेमांनु कोइ पण तहारी वेदनानो ज्ञाग ले
 वाने आवशे नही. एवीज रीते बीजा ज्ञवोमां पण कर्मवने उगायेलो तुं, एक-
 लोज कष्ट जोगवीश. अर्थात् तहारां करेलां कृत्यने तुंज जोगवीश, पण ते कष्ट
 जोगववाने बीजो कोइ पण आवशे नही. ॥ ३६ ॥

अन्यः न कुरुते अहितं हितमपि आत्मा कर्तति नैव अन्यः

१ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९

अन्नो न कुणश्च अहियं । हियंपि अप्पा करेश्च नहु अन्नो ॥

आत्मकृतं सुखदःखं सुकिं ततः कस्मादसि दीनमुखः
 ११ १२ १३ १० १५ १४

अप्रकयं सुहडखं । अंजसिं ता कीस दीणमुहो ॥३७॥

अर्थ—(जीव के०) हे प्राणिन् ! (सयणगणा के०) माता, पिता, जाइ, स्त्री, पुत्रादिक स्वजननो समूह जे ते, (बहुआंजन के०) तं, खेतीआदिक घणा आरंभे करीने (विद्वत् के०) उपाजन कर्तुं एतुं, जे (वित्तं के०) धन, ते प्रत्ये अर्थान्ते धने करीने, तेउ (वित्तसंति के०) विलास करे ठे. अर्थान्ते धननुं फल ते स्वजनादिक जोगंधे ठे. (पुणो के०) बली (तल्लणिय के०) ते आरंभे करीने उत्पन्न अर्थुं एतुं, जे (पापकर्म के०) पाप कर्म, तेने (तुमं चैव के०) तुं एकलोज (अणुवसि के०) अनुभव करीश. अर्थान्ते नरकादिकने विषे ते पापनुं फल तुं एकलोज जोगवीश. ॥ ३७ ॥

जावार्थ—हे जीव ! तं अनेक प्रकारे जीव हिंसा तथा क्रूरकपट बलभेव प्रपंचादिक केटनाक अर्थ करी, तथा नीच सेवादिक घणां अकर्तव्य करी, तथा अनेक प्रकारे परदेशमां जमीने, तथा लनाइ प्रमुखमां मरणांत कष्ट माथे वेइने, तथा पेताना स्वयमनो पण त्याग करीने तथा रात्रि दिवस शरीरनुं सुख पण न गर्णाने, धन उपाईन कर्तुं; परंतु ते धनने स्वजन तथा इति आदिक लोक,

तहारो उपकार न गणतां, उलटा तने दवावीने, तथा तने तिरस्कार करीने, तथा भेदनां भारीने, अने अनेक प्रकारनी युक्तिबन्ने करीने, एतले उंदरनी पेठे फुंकी फुंकीने तेसु खाइ जाय ठे. अर्थात् धोले दहामे जख्या शेहेरमां तें स्वजना दिक चोर, तने लुटी ले ठे. अने ते धन उपार्जन करतां जे पाप अयुं, तेना फल ने तो नरकादिकने विदे, तुं एकलोज भोगवीश. पण वीजुं कोइ भोगववा आ- वशे नही. माटे हे ज्ञव्य प्राणिन् ! कांइक विचार करीने न्यायश्री धन उपार्जन करीने तेने कांइक तो सारा मार्गसां वापख ! ॥ १७ ॥

अथ उःखिताः तथा दुःखितः इति यथा चिन्ताः चिन्ताः
 ४ ५ ६ ७ ८ ९

अह उखिआइ तह सु । खियाइ जह चिंतिआइ मिंजाइ ॥

तथा सोकमपि न आत्मा विधिधितः अतस्त्वां हे शिव किं ज्ञणीमः

ए ११ १२ १० १३ १४ १५

तह योवंपि न अप्या । विधिंतिउ जीव किं ज्ञणिमो ॥१८॥

अर्थ—(जीव के०) हे जीव ! तू मोदने वश अइने (जह के०) जेस (मिजा
 ५ के०) आ महारां बालक जे ते. एटले महारां ठोकरां जे ते (अह के०) देवे उ
 सिआइ के०) दुःखीयां ठे. एटले दादाइयां उठवा पाथरयादिक बल्ल नथी,
 तेथी पीना पामे ठे. (तह के०) तेमज जुस्क्रियाइ के०) महारां बालक नू-
 ल्यां ठं. एम (चिंतिआइ के०) ते बालकोनुं दुं रात्रि दिवस चिंतवन करे ठे, प
 रंतु (तह के०) तेची रीते, तें (अप्या के०) आत्मा जे ते (श्रोवंपि के०) श्रोमो पण
 (न निचिंतिउ के०) नथी चिंतवन न्हयो. माटे तने (किं जणिमो के०) शुं क-
 दीण? अर्थते हे मुख ! तने केडलो वपको देइए? एटले तें श्रोमो पण आत्मामो
 विचार नथी कर्यां. के, अद्वारा आत्मानो शी गति अशे? एयो विचार लगा
 मात्र पण तुं करलो नथी. ॥ ३ए ॥

भावार्थ—हे जीव ! तू मोदने वश अइने रात्रि दिवस पारकी चिंता कल्या
 करे ठे. के, आ महारां बालक, तथा आ महारी ली इत्यादिक स्वजन नूल्यां
 उ, ताण्यां ठे, तथा तेमने अन्न वत्वाधिकतुं दुःख ठे. इत्यादि अनेक प्रकारची

चिंतने रात्रि दिवस कखा करेठे, परंतु तुं तहारा आत्मांनी चिंता करतो नथी के, में महारा आत्मानुं साधन केटलुं कर्युं? एटले आत्मा परंत्तवे सुखी आय. एबुं कामं में रात्रि दिवस मध्ये केटली घनि कर्युं? एवो थोमो पण तहारा स्वा-र्थनो विचार तुं करतो नथी. केवल रात्रि दिवस पारकुंज वैतरुं कूट्या करेठे. माटे तुं मूर्ख वे. तथी तेने केटलो उपदेश देइए? केम के, उपदेश तो योग्येनज आय ठे. ॥ १ए ॥

क्षणं गुरं शरीरं जीवः अन्यः च शाश्वतः रूपः
१ २ ३ ४ ५

खण्णं गुरं शरीरं । जीवो अन्नो असासयसरूवो ॥

कर्मवशात् अनयोः संबंधः निर्वधो मूर्धा अत्र शरीरे कः तव

७ ८ १२ ए ११ १०

कम्भवसा संबंधो । निव्वंधो इत्तु को तुज्ज ॥३०॥

अर्थ-हे आत्मन् ! (खण्णं गुरं के०) कण अंगुर एटले कणमां नाइ पाम-

नाना स्वप्नाव गच्छुं एषुं (शरीरं के०) आं शरीरं वे. (अ के०) वली (अज्ञो के०)
 शरीर प्रकी बूझो एतो; अने (सासयसरुवो के०) शाश्वतुं वे सरुप ते जेनुं, ए-
 वो (जीवो के०) जीव वे. तेने (कम्मवसा के०) कर्मना आधीनपणाथी शरीर
 नी साथे (संबंधो के०) संयोग प्रयो वे. माटे (इत्त के०) ए शरीरने विप्र (तुज्ज
 के०) तदारे (को के०) इयो (निब्बंधो के०) अनुगंव वे? एटले ए शरीरने विप्र
 तदारे शी मूर्धा वे? ॥ ३० ॥

ज्ञानार्थ-हे जीव! तुं अवेद्य, अज्ञेय, अजर, अमर, शुब, अनंत ज्ञानमय,
 अनंत दर्शनमय, अनंत चारित्रमय, अनंत वीर्यमय; ज्योतिःस्वरूप, पवित्र, अ-
 लिंग, अव्यक्त, निर्लेप, निरंजन, अने आनंदमय एयो तुं निश्चे नय मते वे. परंतु
 अनादि कालची कर्मना बंधो करिति, अनित्य, अने अज्ञाश्वत एषुं, अने त्यचा, मां
 स, ज्ञानकां, रुधिग, नसो, मेव एटले ज्ञानकां उपर रक्षेती चामही, अने मज्जा
 एटले ज्ञानकार्मां रक्षेनुं मांस, अने मल मूत्र, ने दुर्गंध, ने विनीत्स (निद्रामणी)
 एषी यन्तुण नेरुत्तो नामदाना कोथला रूप आ शरीर वे. तेवा शरीरने विप्र हे

जीव! तुं कर्मना वशश्रक्री बंधाएलो ठे. तेने विषे महारापणुं मानी लेइने, एटले
 आ शरीर ते हुं ठुं. एम धारीने तेना उपर मसत्वंजाव राखीने शुं करवा मिश्रपा
 हेरान आय ठे? इहां प्रसंगानुसारे शरीर उपरश्री मूर्छा उत्तरवाने मॉटे, विचार
 वा जेबुं एक दृष्टांत लखीए ठीए.—जम कोइ पुरुषे सरकारनो अपरांध कयौं हो
 य, तेले करीने तेने सकत मजूरी साश्रे, महा दुःखदाइ बंधीखानामां, अमुक
 वर्षनी टीप मारीने पूर्यो होय, तेम तेने पण, तहारा कर्म, पूर्वे लखेदी अशुचि
 वस्तुए करीने जेरेलो, अने दुर्गंधमय शरीररूप पुरुपनी आकृतिवालौ तथा स्त्री
 नी आकृतिवालौ चामनानो कोथलो, तेमां तेने अमुक सुदत सूधी पूर्यो ठे. तो
 पण तेवा शरीरने विषे तुं एवो ममत्व धारण करे ठे के, हुं शेठ, हुं शेगणी, हुं
 राजा, हुं रासी, हुं ब्राह्मण, हुं ब्राह्मणी, इत्यादिक कल्पित नाम ठरावीने तथा ते
 कोथलानो रंग, कालो धोलो देखीने तेमां रूपवान् कुरूपवाननी कल्पना करीने,
 तुं मोह पामे ठे; परंतु एम नथी विचारतो के, आ महारा शरीरमां शेठ ते कि
 यो? हाथ शेठ? पग शेठ? के, मांधुं शेठ? एम खरी रीते विचारीश तो सर्व

कल्पना मात्र मालूम पम्झो. मोटे एवी रीते वस्तुगते विचारीने, तुं शरीर उ
 परधी मूर्छा उताव्य. किं बहुना? आ अधिकारने विषे श्री आचारांगजी सूत्रमां
 विधिप प्रकार कम्हुं ठे, त्यांथ्री जोइ लेवुं. ॥ ३० ॥

कुनः आगतं कुत्र चलितं समपि कुनः आगतः कुत्र गमिष्यसि
 ३ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥

कह आयं कह चलियं । तुमं पि कह आगत कहं गमिही ॥

अन्योन्पमपि पुरां न नानीचः हे जीव कुटुंबमिदं कुनः तत्र अन्तःकरणत्र

१२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००

अ-नुन्नं पि न यागाद् । जीव कुटुंबं कत्र तुज्ज ॥३१॥

अर्थ-(जीव के०) हे आत्मन् (कुटुंबं के०) आ माता पिता माइ स्त्रीयादि
 कुटुंब (कह आयं के०) क्यांथ्री आबुं ठे? अने (कह चलियं के०) क्यां गयुं?
 एतले महिथी मरीने क्यां गयुं? अने (तुमं पि के०) तुं पण (कह आगत के०)
 क्यांथ्री आव्यो? अने (कहं गमिहि के०) क्यां जइदा? एम (अबुंनं पि के०) पर-

स्पर एटले एक बीजाने पण (नयाणह के०) नथी जाणतो. माटे (तुज्ज के०) तहारं कुटुंब (कठ के०) क्यांथी? अर्थात् एक बीजाने जाण्या वंगर आ कुटुंब महारं ठे, एम मानी वेगो तुं, ते मिळया ठे. ॥ ३१ ॥

जावार्थ-हे जीव! जेना उपर तने घणो मोह ठे, ने महारां महारां करे ठे, ते तहारां साता पिता स्त्रीयादिक केइ गतिमांथी आख्यां ठे? ने केइ गतिमां ज-
 शे? अने तुं पण केइ गतिमांथी आव्यो ठे? ने केइ गतिमां जइश? ते संवंधी
 तने कांइ पण खवर नथी. एटले जेम परवने विपे कोइ क्यांथी आव्युं? ने को
 इ क्यांथी आव्युं; ए रीते ते सवें आवीने एकगं मले ठे. पवी तेउ पाणी पीने
 सज सजने मार्गे वेराइ जाय ठे. तेम आ नत्ररूप परवने विपे कुटुंबरूप सर्व लो
 क पण, कोइ नारकीमांथी, कोइ तियंचमांथी, कोइ मनुष्यमांथी अने कोइ दे-
 वलोकमांथी, एम सज सजनी गतिमांथी आवीने जेगों थयां ठे. तेउ पोतपोता
 नां कर्मने अनुसारे सुख दुःख जोगवीने, पोत पोतानां करेलां कत्यने अनुसारे
 चाल्यां जाय ठे. परंतु तेमने राखवाने माटे तुं अनेक प्रकारना उपाय करीश;

तोपपण ते रद्दी शक्यानां नथी, ते कारण मोटे तेमने तुं एम मांनी वेगो तुं
के, आ महाहं कुटुंब ठे, पण ते वस्तुगते तहाहं कुटुंब ठेज नथी. परंतु तहाहं सा
तुं कुटुंब तो ज्ञान, दर्शन, चारित्र्यादिक आत्मगुण ठे. ॥ ३१ ॥

आ अधिकाराने विदेश जाणवानी मरजी होय तो, श्री आचारंगजी सूत्र-
ना प्रथम श्रुतस्त्वेयना प्रथम अध्ययनना, प्रथम उद्देशामां जोइ लेज्यो. ॥३१॥

इच्छन्तुरं चारीरे मनुजने अथपट्टजगदह्ने

१ ३ ५

खणचंगुरे सररीरे । माणुअनवे अप्रपस्त्रसारिन्ने ॥

गारे एतास्त्वायं यथस्मात् क्रियते चोत्तनः धर्मः

१० ७ ५ ० ३ ७

सारं इनियमेतं । जं कीरद् सोहणो धम्मो ॥३१॥

अर्थ—हे आमन ! (खणचंगुरे के०) दण दणमां नाज पामतुं एवुं (सररी
के०) वारीर मते, तथा (अप्रपस्त्र सारिन्ने के०) मयना समुद जेवा एटले जेम

વાયરાથી મેઘ શીઘ્ર નાશ પામે છે, તેમ શોના કાલમાં નાશ પામે એવા. (મણુ-
 અન્નવે કે૦) મનુષ્ય ઋવને વિષે (જં કે૦) જે (સોહણો કે૦) સારો. એટલે પાંચ
 આશ્રવથી વિરામ પામવા રૂપ (ધમ્મો કે૦) જિનપ્રણીત ધર્મ જે તે (કીરડ કે૦)
 કરીએ. (इत्तियमित्तं કે૦) એટલું માત્રજ (સારં કે૦) સાર છે. અર્થાત્ આ સંસાર-
 માં જેટલું ધર્મ સાધન શાય છે, એટલુંજ સાર છે. ॥ ૩૨ ॥

જ્ઞાવાર્થ-હે ઋમ્ય જીવ! દેવાદિક ઋવની અપેક્ષાએ શોના કાલ રહે એવો,
 આ મનુષ્ય ઋવ છે. તેમાં વલ્લી આ શરીર ક્ષણે ક્ષણે નાશ પામે છે. અર્થાત્ ચારે
 તરફથી વલવા માંડેલા ઘર જેવું આ શરીર છે. તેવા ક્ષણિક શરીર વધે, જેટલી
 ઘનિ તું ધર્મ સાધન કરીશ, એટલી વારનોજ તહારો મનુષ્યઋવ લેખાનો છે.
 જેમ કોઈ ઘર વઝતું હોય, ને તેમાથી જેટલો સામાન કાઢી લીધો, તેટલોજ આ
 પણો છે. તેમ નાશ પામતા શરીરથી જેટલી ઘનિ તું તહારા આત્માનું સાધન ક
 રીશ, એટલી જવાર તહારો મનુષ્યઋવ જાણવો. અને વાંકીનો પશુના જેવો નિર-
 ધ્રુક જાણવો. એટલે જેમ પશુ છે, તે આહાર, ગંધ અને મૈથુન તેણે કરીને પોતા-

नो जन्मसो गमाये ठे, तेम तहसरो पल वपय्य जन्मसरो गयो जाणवो. ॥१३॥

॥ अमुदुग्धम ॥

जन्मदुक्कं जरादुक्कं रोगः प मरणानि च
२ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९

जन्मदुक्कं जरादुक्कं । रोगा य मरणाणि य ॥

असो आगये उचिरूपः मिथये संसारः यथ संगारि कियंति अंतयः

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १०

अक्षो दुस्को हु संसारो । जत्त कीसंति जंतुणो ॥३३॥

अर्थ—(अक्षो क०) अक्षो इति आर्थ्य ! एदत्ते आ यात आर्थ्यकारी उ. अत्र-
ना (अक्षो क०) हे जीव ! ए प्रकारे जीवने संवायन करवुं. आ संसारमां पर्यटन
करता प्राणियाने कोड एवो पदाय नयो के. जे दुःखदायक न होय. अर्थात् स-
चे पदाय दुःखदायक ठे. यो गुं दुःखदायक ठे: ते देवाने ठे. (जम दुक्कं क०)
जन्म संघनी दुःख, एदत्ते आ जीवने जन्मती चलते घणुंज दुःख आय ठे. त-

आ (जरा दुर्क. के०) वृक्षावस्था संबंधी दुःख, एतले घडरुपणमां अनेक प्रकार
 नां दुःख प्राप्त आय ठे. य के०) वली (रोगा के०) अनेक प्रकारना व्याधि उत्प-
 न्न आय ठे. (य के०) वली (मरणाणि के०) अनेक प्रकारे मरणनी वेदना आय ठे,
 माटे (हु के०) निश्चे (जह के०) जे संसारने विषे (अंतुणो के०) प्राणी जे ते (की
 संति के०) क्लेश पामे ठे, ते (संसारो के०) संसार जे ते (दुस्को के०) केवल दुःख
 रूपज ठे. अर्थात् आ संसारमां कांइ पण सुख नथी. ॥ ३३ ॥

ज्ञावार्थ-हे आत्मन् ! तुं विचार कख के, आ जीव ज्यांथ्री जन्मे ठे,
 त्यांथ्री ते मरण पर्यंत केवल दुःखमांज वर्ते ठे. केमके, जन्मती वख ते
 दुःख घणुं पन्ने ठे. ते विषे शास्त्रमां कहुं ठे के, अग्नि वने तपावीने, लालचो-
 लं करेली साम्राज्य क्रौरु सोयो, शरीरमां रदेली एवी साम्राज्य कोटि रोमरा
 य तेने विषे चांपतां जेटली वेदना आय, तेथ्री आठगुणी वेदना गर्भने विषे था-
 य ठे. तथा जन्मती वखतनी वेदना तो, कांइ कही शकाय तेवी नथी; जेम जं
 तरुमां घालेला सोना रुपाना तारने, जेम बलात्कारे खेची काढे ठे; ए दृष्टांते

ली. श्वास अने अरीरनुं निर्धलपणु वधी ठे, श्रंग प्रागे ठे. तुष्टे ठे अने फाट्टे ठे. व
 ली मुलेधी वगावर चांस्तुं बोली अक्कातुं नथी. अने लोकने पण अनादर करवा
 जाय, तथा हांती करवा जोग्य थाय ठ. तथा द्विसे जिवसे जान पण तुंतुं थंतुं
 जाय ठे. तोयपण वया काममां रुद्धापण सोदोखवा घणो जाय ठे, त्यारे पांता-
 नी र्ही तथा गदालो पुत्र अने पुत्री निगरे, ते सोसने तिरस्कार करीने एम फेदे
 ठे के, तभे जानामाना खाटवामां पड्या रदां ने! नकामो लवारो शुं करवा करो
 ठो! तमाकं डैयुं फुट्टी गयुं ठे, पण कांड अमाकं फुटी गयुं नथी के, तमाकं कलुं
 करीण!! वली घरजा गूलाने विंधे खांती खानो एक तूटमूट खाटलीमां
 पर्यो रो ठे. गली जगानी अवस्थामां पुत्राधिकने पात्रन पोयण करेखां, ते णी
 व्याशाण के, तेच नृत्तवस्थामां मडारी चाकरी करेठो, तोयपण ते र्ही, पुत्र पुत्र
 नी र्हीयो, इत्यादि ते पण ते सोसारी न तदन थाय तेयो, पराजन करे ठे. अ
 ने गली मोलेधी बोलि ठे के, आ सोसो मगतोण नथी, ने मांचो सुकतो पण नथी.
 गली ते सोसानी घरमां रदेला माणसो ज निंवा करे ठे, एटनुं ज नथी, परंतु ते

बृह पोतेज, पोताना, देहनी निंदा करे ठे, ते उपर टीकामां लखेलुं काव्य, तथा तेनो अर्थ लखीए ठीए.

वत्सलीयवृत्तम्.

वलिसंततमस्थशेषितं शिथिलत्वायुधृतं कलेवरम् ॥
स्वयमेव पुमान् जुगुप्सते किमु कान्ता कमनीयविग्रहा ॥१॥

अर्थ—बृहवस्थाधी जेना वधा शरीरनी त्वचा (चामनी) मां करचोलीयो वली गइ ठे, तथा शरीरमां केवल हाफकांज देखाय ठे, अने नाद्रियो पण, शिथिल थइ गइ ठे, एवा बढंगा कलेवरने जोई, ए बृह पोते पोतानी मलेज, ते शरीरनी निंदा करे ठे, तो जेनुं शरीर सुंदर ठे, एवी लीयो निंदे; तेमां तो भुज कहेनुं ? ॥ १ ॥

वली ते बृहवस्थाना दुःख उपर टीकामां कथा लखेली ठे, तेनो अर्थ लखीए ठीए.

कथा ३

कौशात्री नगरीने विषे घणा धनवालो, अने घणा पुत्रवालो एवा, एक घना

नामे सार्थवाद इतो. तेणे एकलेख नाना प्रकारना उपाये करीने, धन उपार्जन
 कर्ये. ने ते सधनुं धन, उःखयातां बंधुजन, तथा खजन, तथा मित्र, तथा स्त्री,
 अने जाड आदिक सनें संबंधीनिना जागेने अर्थ वापर्युं, त्यार पत्नी ते धनो, का-
 लना परिपान्कप्रणाथी वृढ अग्रस्थाने पाम्यो. ने तेना सधला पुत्रो, तेनुं सारी
 रीते पालन पोषण करायानी योग्य कलामां कुशल हुता. अने संसार संबंधि स
 धना कामनी चिंतानो ज्ञार, तेषे ते पुत्रो उपरज नांख्यो इतो. तोयपण ते पु-
 त्रो एम नोले वे के, अग्नेने आ पिताजीएज आनी सुंदर अग्रस्थाने पमाड्या वे.
 तथा संनं जोकरना अग्रसर कर्या वे. तथा तेमणे अमारो बहु उपकार कर्यो वे.
 ए रीते पेतानुं सार्ह कुलीनपणुं, ते पुत्रो जणायता इता. पत्नी कोडि कार्य प्रसं-
 ग, ते वृद्धनी स्त्रीयो पोताना स्वामीनी चाकरी करती इती. तेमां पण शरीर
 जोडीने ज्ञान कराव्युं, तथा जोत्रन कराव्युं इत्यादिक जे काले जेम कर्युं प-
 ट, ते तेम निरंतर करती इती. तेम करतां करतां केटलाएक विवस गया, पत्नी
 पृथगुं बुदि पाम्युं. एटले आला शरीरनी इडियो सागिन न र्ही. अने सने

श्रंग कंપવા લાગ્યાં. અને નેત્રાવિક્રમાંથી પાણી ગલવા માંનું. ત્યારે હલવે હલવે
 તે સ્ત્રીયાવિકોણ, તે વૃહની ચાકરી ઘટારુવા માંની. કેમકે, વૃહપણું તો વધવા
 લાગ્યું માટે. વલી તે વૃહ ચિત્તના અંત્રિમાન વને કરીને, વૃહાવસ્થાના હુઃસ્વરૂપ
 સમુદ્ધમાં પડ્યો. વલી તે વૃહના વીકરની સ્ત્રીયો એમ કહે છે કે, શ્રા મોસાનું વ
 ઈતરુ કૂટવાનું તે અમારા કર્મમાં ક્યાં સૂધી ઘાલી મૂક્યું હશે? તે કાંઈ માલમ
 પરનું નથી. ત્યારે તેમના સ્વામીનું મોસાના પુત્રો, વલી તે સ્ત્રીયોને સમજાવીને
 મોસાની ચાકરીમાં વલગાવે છે, ત્યાર પછી એક દિવસ તે સર્વે સ્ત્રીયો, સંપ ક-
 રીને પોત-પોતાના ઝરતારને કહે છે કે, તમારા પિતાની અમે ઘણી ઘણી ટાક
 રી કરીએ ણીએ, તોયપણ તે વૃહપણામાં બુદ્ધિની વિકલતાથી, અમારી કરેલી ટાક
 કરીના જસને વદલે, ઝલદો અપજસ આપે છે. માટે તમને જો અમારું કહ્યું મા
 નવામાં ન આવતું હોય, તો વીજા કોઈ માણસ પાસે તે મોસાની ચાકરી કરા-
 વો; એટલે સ્વર પદ્મશે. પછી તે પુત્રોએ તેમજ કર્યું. ત્યાર પછી કેટલાએક વિચ-
 સો પુત્રે પૂઠ્યું કે, હે પિતાજી! કેમ હવે સારી રીતે ચાકરી આય છે? ત્યારે તે

दोसो बोल्यो के, जहि! गुं कहुं!! महानं मन जाणें ठे, कांड कहैवान। वात न
 यी। एही रीति ते दोसिअनुं बाअनुं तांजलीनि, ते सर्वे स्त्रीयो पोताना पतिन कहै-
 ना लागी के, तसे असाहं कहुं प्रथम नहोता मानता, पण हवे जखमारीनि मा
 न्युं!! ब्याहिक रीति बोलनि, ते दोसिअना अयगुण पोताना पतिना ह्वयमांसा
 री रीति उमाव्या. ते पुत्रो पण ते स्त्रीयोनुं कहुं मान्य करीनि, पोताना पिताने
 निरुद्धार काना लाया. ए रीति ज्यारे तगंफनुं दुःख जेगुं श्रवाथी, ते दोसिए
 पोहो मूक्या मांसी. ते तांजलीनि ते स्त्रीयो बोलि के, आपणा ससरनि अत्र प
 नतु नथो, ने नगर निचार्युं या ला करे ठे, तेथी चूक आवती इशे, मांटे लायो!
 एनागंने शेहोए. पथी ते स्त्रीयो पण लुगनाना दुचा सारी पेंठे उंता करीनि जे
 न नाम दे, तेम दोसिअनि शेके ठे. तेथी ते दोसिअनि मणी पीना श्रवाथी दोसो ना
 ना कहैतो जाय ठे, तोपण पमाणे पमाणे शेके जाय ठे! अने मतमां निचारे ठे
 के, आं दोसिए दोसियां अमारी बहु फजेनी करी ठे, मांटे करी करीनि
 आगे लाग मलगांनो नथी. एम निचारीनि, ते दोसिअनि बहु पगजग करे ठे. त्या

र पठी ते मोसो पण आर्चिध्याने करी ओम्ना दिवसमां मरण पास्यो. ए रीते वृ-
द्धावस्थानुं दुःख जाणवुं.

वली ते वृद्धावस्थाना दुःखना वर्णननुं वीजुं काव्य, टीकामां लखुं ठे, ते
लखीए ठीए.

॥ शार्दूलविक्रीर्णितवृत्तम् ॥

गात्रं संकुचितं गतिर्विगलिता, दन्ताश्च नाशं गता ।

दृष्टिभ्रंशयति रूपमेव हसते, षक्रं च लालायते ॥

वाक्यं नैव करोति वान्धवजनः, पत्नी न शूश्रूषते ।

धिक् कष्टं जरयाभिन्नतूरुपं, पुत्रोऽप्यवज्ञायते ॥ ३ ॥

अर्थ-वृद्धावस्थामां शरीर संकोचाइ जाय ठे, एटले शरीरे करचोलीउ व-
ले ठे. अने गति पण विकल थाय ठे, एटले ज्यां पग मूकवो धाखो होय, त्यां
न मूकातां वीजे ठेकाणे मुकइ जाय ठे. अने दांत पण पत्नी जाय ठे. अने आं-
खे पण जांख आववाथी बराबर देखातुं नथी. अने रूप पण दिवसे दिवसे घट
तुं जाय ठे. अने सुखमांथी लाल चूए ठे. वली बांधवजन पण, ते वृद्धनुं कहुं

मोसो बोल्ह्यो के, जाई! शुं कहुं!! महारुं मन जाणें ठे, काई कहवाना वात न
 थो. एवी रीते ते मोसानुं बालबुं सांजलीनि, ते सर्वे स्त्रीयो पोताना पतिने कहे-
 ना लागी के, तसे अमारुं कहुं प्रथमं नहोता मानता, पण हवे जखमारीने मा
 न्युं!! इत्यादिक रीते बोलीनि, ते मोसाना अचगुण पोताना पतिना हृदयसांसा
 री रीते ठसाव्या. ते पुत्रो पण ते स्त्रीयोनुं कहेबुं मान्य करीने, पोताना पतिने
 तिरस्कार करवा लाग्या. ए रीते ज्यारे तरफनुं डःख भेगुं अवाथी, ते मोसाए
 पोको मूक्या मांसी. ते सांजलीने ते स्त्रीयो बोली के, आपणां संसराने अन्न प
 चतु नथो, ने वगर विचार्युं खा खा करे ठे, तेथी चूंक आवती दशे, मांटे लावो!
 देवतावने शेकीए. पवी ते स्त्रीयो पण लूगमाना हुवा सारी पेठे उंना करीने जे
 म नाम दे, तेम मोसाने शेके ठे. तेथी ते मोसाने घणी पीना अवाथी मोसो ना
 ना कहेतो जाय ठे, तोपण पराणे पराणे शेके जाय ठे! अने मतमां विचारे ठे
 के, आ मोसाए लोकमां अमारी बहु फजती करी ठे, मांटे फरी फरीने
 आयो लाग मलयानो नथी. एम विचारिने, ते मोसाने बहु पराजय करे ठे. त्या

॥ अनुष्टुप्वृत्तम् ॥

सन्धे श्रीवाग्ने इविति । जीविउं न मरिज्जउं ॥

तम्हा पाणिवहं घोरं । निगंथा वज्जयति एं ॥ ३ ॥

अर्थ-पूर्व वृत्तवस्थानुं जे दुःख कह्युं, तेथी मरणानी वेदनानुं दुःख अत्यंत जाणवुं. माटेज शास्त्रमां कह्युं ठे के, सर्वे जीवो जीववुं वांठे ठे, पण कोइ जीवो मरवुं इच्छता नथी. एटलाज माटे निग्रंथ महासुनियो घोर एवा प्राणिवधनो त्याग करे ठे. ॥ ३ ॥

वली एज अधिकारने विशेष जाणवाना अर्थि पुरुषोए, श्री आचारांगजी सूत्रमांथी जोइ लेवुं. वली गाथांमां च शब्दनुं ग्रहण कर्युं ठे तेथी इव्य संवंधी पण धणुंज दुःख ठे; ते देखामे ठे.

अर्थानामर्जने दुःखमर्जितानां च रक्षणे ॥

आये दुःखं व्यये दुःखं धिगर्थं दुःखसाधनम् ॥ ४ ॥

अर्थ-आ संसारने विषे मनुष्योने वे प्रकारना प्राण ठे. तेमां एक अंतःप्राण, नेवीजा बहिःप्राण, तेमां अंतःप्राणतो प्रसिद्धे ठे. अने बहिःप्राण ते धन ठे. केम

करता नथी. अने परलेली स्त्री पण, सेवा करती नथी. माटे जराए (वृद्धवस्था ए) करीनि पराज्वं पामेला पुरुषने धिक्कार थाड !! केमके, पुत्र पण ते वृद्धने तिरस्कार करे ठे. माटे ए वृद्धपणानुं जीवतुं, ते केवल कष्टरूप जाणतुं. ॥ २ ॥

बली कहुं ठे के, जेम ते वृद्धनी पोतानां घरनां माणसो निंदा करे ठे. तेम ते वृद्ध पण पोताना घरना माणसोना, अनेक दोष प्रकट करीने, तेउनी निंदा करे ठे. बली ते वृद्धे पूर्वे एटले जवानी अवस्थामां घर्म कर्पो इतो, तेथी केटला एक लोक ते वृद्धनो निर्वादि करता इता, ते पण आ वृद्धवस्थामां, तेनुं दुःख ना. ज करयाने समर्थ थता नथी. जेम कोइ माणस नौकामां (वहाणमां) वेगो होय, तेवामां ते नौका जर दरिया वच्चे जागी जाय, त्यारे तेमां वेठेता माणसोने, जेम दुःख थाय, तेम आ वृद्धने पण सदाय्यता न मलवाथी, तेनुं दुःख थायठे. तथा वृद्धवस्थामां प्राये सोल रोग उत्पन्न थाय ठे, तथा जे वृद्धने जोवाथी बीजाने पण करुणा उत्पन्न थाय, तेवो ते वृद्ध दुःखी थाय ठे. इत्यादि विस्तार श्री आ-चारांगजीसुत्रधी जाणयो. बली शास्त्रमां कहुं ठे के,

अर्थ-हे जीव! (जाव के०) ज्यां सूधी (इंद्रियहाणी के०) इंद्रियोनी हानी, एटले इंद्रियोनुं कीणपणुं (न के०) नथ्री अयुं, तथा (जाव के०) ज्यां सूधी (जर ररकसी के०) जरारूप राकसी (न परिष्कुरई के०) नथ्री प्रकट अई, तथा (जाव के०) ज्यां सूधी (रोगविआरा के०) रोग विकार (न के०) नथ्री प्रकट अया, तथा (जाव के०) ज्यां सूधी (मञ्जु के०) मृत्यु जे ते (न समुह्निअई के०) नथ्री उदय मां आव्युं, त्यां सूधीमां शक्तिने न गोपवतां तहाराथ्री वने तेटलुं धर्मसाधन क री ले; नहिं तो पठीथ्री तने घणोज पश्चात्ताप अशे. ॥ ३४ ॥

भावार्थ-हे प्राणिन्! ज्यां सूधी तहारी इंद्रियोनी शक्ति जरपूर ठे, अनेते शक्तिने जरारूप राकसीए प्रकण नथ्री करी, अने ज्यां सूधी रोग विकार रूप शत्रुए, फायारूप नगरमां घेरो नथ्री घाड्यो, अने ज्यां सूधी कालना सपाटामां बरोबर नथ्री आब्यो; त्यां सूधी तुं जेटलुं आत्म साधन करबुं धारीश, तेटलुं वनी शकशे. माटे जेम वने तेम प्रमाद मूकीने जलदीथ्री धर्मसाधन कस्य. ॥३४॥ वली प्रतृहरिये पण कहुं ठे के,

के, प्राण जतां जेवुं डुःख धाय ठे, तेवुंज डुःखं धन जतां पण थाय ठे. एटला-
ज माटे ज्ञानी पुरुषोए आ डुःखमी पंक्तिमां धनने पण गण्युं ठे. केम के, (अ-
र्थानां के०) धन मैलवतां पण डुःख ठे, तेमज उपार्जन करेला धनने साचववा
मां पण डुःख ठे, माटे धन आव्ये पण डुःख ठे, अने धन गये पण डुःख ठे.
अर्थात् ते धनज डुःखवायक ठे. माटे डुःखनुं साधन एवा धनने विष्कार थाउं!!
॥ ४ ॥-ए रीते जन्म, जरा, रोग, मरण अने धन, ते संवंधी डुःखनो विचार
करयो, पण अंधपरंपराए नचालवुं. ए उपदेश. ॥ ३३ ॥

॥ आयां वृत्तम् ॥

यावत् न इक्षिणाणां शनिः यावत् न जराराक्षसी परिस्फुरति
१ ३ २ ५ ६ ७

जात्र न इंदियहाणी । जाव न जररक्खसी परिस्फुरइ ॥

यावत् न रोगविकाराः यावत् न मृत्युः समाश्लिष्यति
८ १० ए ११ १२ १४

जाव न रोगविआरा । जाव न मच्चू समुद्धिअइ ॥३४॥

कहानी घर होलवायज नहीं. तेम वृद्धवस्थामां वधुं धर्मसाधन करीशुं, एम धारबुं ते सिद्ध श्रायज नहीं. केम के, वृद्धवस्थानास्वाप्ताचिक दुःखधी, धर्म सा धन वनी शकंबुं घणुंज कठण ठे. माटे धर्म साधन करवामां प्रमाद न करवो ॥

वदी एज वातने मूल ग्रंथकार पण जणावे ठे.

यथा गेहे मदीसे कूपं खनयितुं न शक्नोति कोऽपि
 ? २ ३ ५ ६ ७ ८ ९ ५

जह गेहंमि पलित्ते । कूवं खण्णिं न सकए कोइ ॥

तथा संभासे मरणे धर्मः कथं क्रियते हे जीव
 ए १२ ११ १३ १४ १५ १०

तह संपत्ते मरणे । धम्मो कह कीरण जीव ॥ ३५ ॥

अर्थ—हे जीव ! (जह के०) जेम (गेहंमि के०) घर (पलित्ते के०) बलवामां ह्ये सते (कोइ के०) कोइ पण, एटले समर्थ होय ते पण (कूवं के०) कूवाने (ख णिं के०) खोदवाने. अर्थात् कूवो खोदी पाणी काढीने, बलता घरने होलववा

॥ शार्दूलविक्रीदितवृत्तम् ॥

यावत् स्वस्थमिदं कलेयस्युहं, यावज्जरा दूरतो ! ।

यावन्निष्ठयशक्तिमतिहता, यावत् कृत्यो नायुपः ॥

ध्यात्यश्रेयसि तावदेव विज्ञपा, कार्यः मयलो महान् ।

मोक्षसि' जगने हि कूपस्थानं, मत्सुधमः कीदृशः ॥ ? ॥

अर्थ—(यावत् के०) ज्यों सूधी आ शरीररूप घर साजुं ठे, तथा ज्यों सूधी जरा नथी आवी, तथा ज्यों सूधी इंद्रियोंनी शक्ति नाश नथी पामी, तथा ज्यों सूधी आबसुं पुरुं नथी अयुं, त्यां सूधी पंक्ति पुरुषे, पोताना कड्याणने अर्थे म दोटो प्रयत्न करवो. अर्थात् सच्चि दिवस परलोकके सुख थाय; एवाज साधनमां प्र वर्णयुं. केम के, कोई एवुं विचारे के, हालतो जवानी अवस्था ठे, माटे बालमां संसारनां सुख जोगवीने, पत्नी वृद्धावस्थामां धर्म साधन करीशुं, पण हे सज्जनो ! जेम (मोरीसि के०) घर अतिसे बलवा मांनयुं. त्यारे जे बूवा रोदगानो उ चम करयो, ते केनो कडेवाय ? एटले घर बलवा मांड्या पत्नी कृत्यो खोदी पाणी ? यावत् इरे जरा. १ संदीपि.

कालेज सिद्ध श्राय वे. जेम कूवाना कांठा डपर पाणी काढवानी जग्याए, पशरो
 अशवा लाकडुं पद्दुं होय, तेमां पण कोमल एवा दोरना वने, घणे काले करीने
 घसाराश्री छंदा कापा पढे वे. पण तेवो कापो पाम्वाने, कदापि लोढानी सांक
 लश्री आखो दिवस घसे, तोयपण, तेवो कापो न पढे. तेम तुं वाड्यावस्थाश्रीज
 वियय कपाय उठा करवाने माटे धर्मसाधनमां वर्त्तवानो अश्यास कख ॥३५॥

रूपं अशाश्वनं एतत् विद्युल्लतावचंचलं जगति जीवितं

३ ३ ३

६ ४ ५

ख्वमऽसासयमेयं । विद्युलयाचंचलं जए जीञ्जं ॥

संश्यानुरागसदृशं

क्षणमणीयं च तारुण्यं

ए

१०

७ ८

संज्ञाणुरागसरिसं । खणरमणीञ्जं च तारुन्नं ॥ ३६ ॥

अर्थ—हे आत्मन् ! (एयं के०) आ (ख्वं के०) शरीरनुं सुंदरपणुं जे ते (असा
 सयं के०) अशाश्वतुं वे. केम के, रोगादिके करीने सनत्कुमारचक्रवर्तिना शरी

ने (न सखाए के०) न समर्थ थायः (तह के०) तेम (जीव के०) हे जीव! (मरले के०) मरण (संपत्ते के०) प्राप्त थाए सत्ते एटले मरण नजीक आव्ये सत्ते (धन्मो के०) धर्म जे ते (कह के०) किये प्रकारे (कीराए के०) करी सकाय? ॥ ३५ ॥

ज्ञाथार्थ-हे आन्ध्र! ज्यारे (ज्वानी अवस्थामां) तहारे धर्म करवानो अ बसर हतो, त्यारे तुं बीजे चाले चढी गयो, एटले विपयी जीवनी संगते पशुनी पेठे फोगट अवस्था गमायी. अने हवे ज्यारे शरीरनी शक्ति क्षीण था याथी, नकामा जेयो श्रयो, अने बली ज्यारे तने कूतरानी पेठे, तहारां स्त्री पुत्रा धिके तिरस्कार कयों, त्यारे तुं पराले धर्म साधन करवाने तलर श्रयो, पण हे मूढ जीव! तुं एटहुं विचारतो नथी के, हवे महाराथी शूचनवानुं ठे? जेम ज्यारे तरफथी घर बलवा मान्युं, ने तेने होलबवाने माटे, जाले कूयो खोदी पाणी काढीने, ते बलतुं घर होलतुं, इत्पादिक विचार जेम फोगट ठे, तेम शरीर तुं तानर्थ्य गया पठी. धर्म साधन करवानो विचार, ते व्यर्थ ठे. एम देखी तुं विचारय के, धर्म साधन तो नानपणमांथीज, अन्प्राप्त करतां करतां प्राय प्रयो

कालेज सिद्ध आयु ठे. जेम कूवाना कांठा उपर पाणी काढवानी जग्याए, पश्रो
 अथवा लाकतुं परुचुं होय, तेमां पण कोमल एवा. दोरना वने, घणे काले करीने
 घसाराशी जंढा कापा पने ठे. पण तेवो कापो पारुवाने, कदापि लोढानी सांक
 लशी आखो दिवस घसे, तोयपण, तेवो कापो न पने. तेम तुं वाड्यावस्थाशीज
 विपय कपाय उठा करवाने माटे धर्मसाधनमां वर्त्तवानो अज्यास कख ॥३५॥

रूपं अशाश्वनं एतत् विद्युल्लतावचंचलं जगति जीवितं

२ ३ १ ?

६

४

५

ख्वमऽसासयमेयं । विद्युलयचंचलं जए जीञ्चं ॥

संध्यानुरागसदृशं

क्षणमणीयं च तारुण्यं

ए

१०

७ ८

संज्ञाणुरागसरिसं । खणमणीञ्चं च तारुन्नं ॥ ३६ ॥

अर्थ-हे आत्मन् ! (एयं के०) आ (ख्वं के०) शरीरतुं सुंदरपणुं जे ते (असा
 सयं के०) अशाश्वतुं ठे. केम के, रोगादिके करीने सनत्कुमार चक्रवर्तिना शरी

देवोए कर्हू. धमे तमाहं रूप अने वर्ण निरीक्षण करवा माटे बहु अजिजापी इता,
 स्थले स्थले तमारा वर्ण रूपनी स्तुति सांजली इती. आज ते वात अमने प्रमाण
 नून धर, एथी अमे आनंद पाण्या. माटे मांघु धुणाळ्युं के, जेहुं लोकोमां कहे-
 वाय ठे, तेवुंज रूप ठे. एथी बली विशेष ठे, पण उहुं नथी. सनत्कुमार, शरीर
 ना वर्णनी स्तुतिथी प्रभुत्व लावी बोळ्यो, तमे आ बेला मद्दहं रूप जोयुं तो न
 ले. परंतु हुं ज्यारे राजसज्जामां बल्लाखंकार धारण करी केवल सज्ज धरने, ज्या
 र सिंहासन उपर बेसुं हुं, त्यारे मद्दहं रूप अने महारो वर्ण जोवा योग्य ठे;
 अत्यारे तो हुं खेवजरी कायाए बेवो हुं, जो ते बेला तमे मद्दहं रूप वर्ण जुन
 तो अद्रभूत चमत्कारने पामो; धने चकित घट जान. पवी देवोए कहुं, त्यारे
 अमे राजसज्जामां आवीहुं एम कर्हनि त्यांथी चाड्या गया. त्यार पत्री सनतकु
 भोर उनम अने अमृद्व्य बल्लाखंकारो धारण कर्यो. अनेक उपचारथी जेम पो-
 तानी काया, विशेष आश्चर्यने उपजावे तेम करीने ते राजसज्जामां धानी तिहा
 सन उपर बेवो. धाजुवाजु समर्थ मंत्रिगो, सुजटो, विद्वानो अने अन्य सज्जाल-

दो योग्य आसने बैसी गया ठे, राजेश्वर, कामरुद्रअर्थी अने हृदयांखलाधी विशेषे
 प शोनी रह्यो ठे (यथाइ रह्यो ठे.) त्यां देदा देवताज पाठा विप्र रूपे आठ्या.
 अद्रभुत रूप वर्णधी आनंद पामवाने बर्षले जास्यो खेप पाभ्या ठे ! एवा स्वरूपमां
 तेजए मायुं धुणाव्युं. बक्रवर्त्तिए पूव्युं. अहो ब्राह्मणो ! अइ बेला करतां आ वेदा
 तमे जुवा रूपसां मायुं धुणाव्युं, एतुं शुं कारस ठे ? ते सने कथो. अवधिज्ञाना
 नुसारे विप्रे कहुं के, दे महाराज ! ते रूपमां अने आ रूपमां नूमी अने आ-
 काश जेटलो फेर पकी गयो ठे. अक्रवर्त्तिए ते बात स्पष्ट समजवा पूव्युं त्यारे
 ब्राह्मणे कहुं. अधिराज ! प्रथम तसारी कोमल काया अमृततुल्य हती. पया
 आ वेलाए ऊररूप ठे. तेशी ज्यारे अमृततुल्य अंग हुं, त्यारे आनंद पाभ्या
 हता. आ वेला ऊर तुल्य ठे, त्यारे खेद पाभ्या. अमे कहीए ठीए ते वासनी सि
 ष्टा करवी होय तो, तमे इसयां तांबुल शुंको; तत्काल तेना उपर महिका वेस
 से अने ते परधाम प्राप्त अशे. सनत्कुमारे ए परीक्षा करी तो लस्य ठरी, पूर्व क
 र्मना पापनो जे जाग, तेमां आ कायाना मद संबंधुं मेलवण अवाधी ए चक्रव

तिनी काया ऊरुमय ग्रहं गह. विनाशी अने अशुचिमय कायानो आवो प्रपंच
 जोइने सनतुमारना अंतःकरणमां वैराग्य उत्पन्न श्रयो के, केवल आ संसार त
 जया योग्य ठे. आवीने श्रावी अशुची स्त्री, पुत्र मित्रादिना शरीरमां र्हेली ठे.
 ए सयलुं मोदमान करवा योग्य नथी. एम बोलीने, ते उ खंरुनी प्रभूतानो त्या
 ग करीने चाली निकल्यो. एंछुं जाणीने अहं ममत्व न करवो.

गजकण्ठबंधलाः

लक्ष्म्यः

शिवशचापगदशं बंधलं

गयकत्रयंचलात् । लह्वीत् त्रिअसचावसासिंहं ॥

विपयसुतं जीवानां

पुण्यर रे नीव

मा मुण्यस्व

॥

१

७

५

०

ए

वितयसुहं जीवाणं । तुप्रसु रे जीव मा मुप्र ॥ ३७ ॥

अर्थ-(जीवाणं के०) जीवोनी (लह्वीत् के०) लक्ष्मीयो जे ते (गयकत्र चं-
 चलात् के०) दात्रीनां कान जेनी बंधल ठे. अने (वितयसुहं के०) वितय मग

કે તે (તિઅમચાવ સારિંહું કે૦) ઇંડનાં ઘનુષ્ (આકાશમાં લીલાં પીલાં ઘનુષ્-
 ની આકૃતિવાલાં વાદલાં દેલાય છે તે) સરલાં ચંચલ છે. એ હેતુ માટે (એ જીવ
 કે૦) હે મૂઠ જીવ! (બુપ્રસુ કે૦) વોધ પામ્ય. અને (માસુપ્રકે૦) માહન પામ્ય.
 કેમ કે, ફરીથી આવી મનુષ્ય દેહાદિક સામગ્રી મલવી ઘણીજ હુલ્લજ છે. મા
 ઠે ધર્મને વિષે વોધ પામ્ય. ॥ ૩૭ ॥

પ્રાચાર્થ—એ આત્મન્ ! જે લક્ષ્મીયોને દેવીને તું અહંકાર ધારણ કરે છે, કે,
 આ લક્ષ્મી જીવતાં સૂધીમાં મહારી પાસેથી જીવનીજ નથી, પરંતુ એ લક્ષ્મીયો
 હાથીના કાનની પેઠે ચંચલ છે. કેમ કે, શોભા કાલે ડુપર તેં જેને મોટા ધના-
 હ્ય દીગ હતા, તેડજ કર્મના વણ થકી શોભા કાલમાં દરિડ થાણા, તહારાજો
 વામાં આવે છે, માટે લક્ષ્મીયોનું સ્થિરપણું નથી, વલી જીવોનાં શબ્દાદિક વિપય
 સુખ પણ, ઇંડ ઘનુષ્ની પેઠે એટલે, આકાશના લીલા પીલા રંગની પેઠે શીઘ્ર ના
 શ પામે તેવાં છે. એટલે વસ્તુગતે વિપયનાં સુખ ઝાંઝવાનાં પાણી જેવાં, તથા
 ધૂમાનાના બાચકા જેવાં અસત્ય છે, માટે હે જીવ! મનથી માની લીધેલાં વિષ

य सुखने तथा लक्ष्मीने असत्य जाती, श्री जंबूकुमारनी पंठे धर्म साधन कर
वाने तत्पर था!! ॥ ३७ ॥

कथा ५.

राजगृही नगरीने विषे ऋषभरत्न नामा शेर तेनी धारणी नामे. ज्ञार्पांनी
दूतमां, जंबुलामांनो जीन, जे पूर्व जेवे पांखमा ब्रह्मवेवलोकने विषे तिर्यकजं
नक जातिमां मर्द्धिक देयता इतो, ते त्यांची (देवलोकत्री) खनीने, पुत्रपणे
आनीने उपन्यो. त्पार पवी माताए स्वप्नां जंबूवृक वीगो, पवी ज्यारे ते कुमा
रनो जन्म त्रयो, त्पारे तेनो जन्म मन्नेत्सव करीने जंबूकुमार एवुं नाम वीधुं.
अनुक्रमे युगान श्रवस्था पान्यो, त्पारे सुषर्ष गणभरनी पाले धर्मवेशना सांज
लीने वैराग्य पान्यो. त्पारे श्री सुषर्ष स्वामीने कहुं के, हे जगवन्! हुं चारित्र
वैश्या, पण महारा माता पिताने पृवी आहुं. एम कहीने पावो घर तरफ आवे
उ, एटलामां मार्गमां श्रावतां जंघरी उपमेलो पत्थर, पोतानी पासेयी निक-
ड्यो देखीने, निचार्या लाग्यो के, इमणां जो मने प्रा तोरणो गोलो लागी जा

त, तो हुं श्रद्धतिपणामां मरण पामत ! एवुं जाणी श्री सुधर्मस्वामीनी पासै पा
 वो आवीने, ते कुम्भारे समकित मूल जे वार व्रत ठे, ते वारे व्रत लीधां. एटले
 श्रंगीकार कर्यो. तेमां चोथा व्रतमां एटली मर्यादा राखी के, कदापि माता पि-
 ताना कहवाश्री ल्वीयो परणवी पदे तो तेने परणुं; पण ते ल्वीयोनी साथे जोग
 जोगबुं नही. एवो त्याग करीने, फरी घेर आवी माता पिताने कहुं के, हे मा-
 ता ! हे पिता !! मने आझा आपो, हुं श्री सुधर्मस्वामी पासै दीक्षा लेउ. त्यारे
 माता पिताए कहुं के, हे पुत्र ! दीक्षा पालवी घणी डुकर ठे, एवी रीते घणो घ
 णो समजाव्यो, तोपण जंबूकुमारे मान्युं नही. त्यारे माता पिताए कहुं के,
 हे पुत्र ! आठ कन्याउ साथे तहारुं सगपण करेलुं ठे, माटे तेने परणीने पवी
 दीक्षा लेजे. ते सांजली जंबुकुमार मौनपणुं धारण करी रखा. त्यार पवी मा-
 ता पिताए, आठ कन्याउना पितानेने कहुं के, अमारो पुत्र वैराग्यवान् थयोडे.
 माटे तभारे दीकरियो परणाववानी मरजी होय तो जले परणावो, पण ते क-
 न्याउनी त्याग करीने जो दीक्षा ले, तो अमारो दोष कहारुंशो नही. ते सांज-

ली तब श्रेष्ठिया कहैवा लाग्या के, अमे नही परणावीए. पण ते श्रेष्ठियाउनी की
 करीउए कहुं के, अमे तो जंबु कुमारनेज परणीशुं. पण वीजाने परणयानो त्या
 ग ठे. त्यारे श्रेष्ठियाउए पोतानो पुत्रीउने कहुं के, एतो दीका लेशे. तोपण दी-
 करीयोए कहुं के, ए दीका ले तो जले डयो, पण अमे तो एनेज परणीशुं. पवी
 ते एक रात्रीमां अठि कन्या परण्या, अने रात्रिये सय्या उपर बेसीने सर्व स्त्री-
 योने कहुं के, हुं तो प्रजति दीका लेशश. केम के, आ संसार सर्व अनित्य ठे,
 होउ कोइनी साथे आवनार नथी. त्यारे स्त्रीउए कहुं के, हे स्वामिन् ! तमे ह-
 मणां दीका लेजो गही. दमणां तो जे संसारनुं सुख मळुं ठे, ते सारी रीते
 जोगीने, पवी दीका लेशो. नहि तो कर्मणीना न्याये पश्चात्ताप करवो. जेम
 कोइ मारगान् देशनो कर्मणी, पोताने भेग घडं यावीने पवी भेगान्मां, पोताने सा-
 सरे गयो. त्यां तेनी सासुए सारा रोटवा करीने शालमां मूस्या. उपरथी शेलनी
 मूची ते शेलथी कर्मणीने घणी सारी न्यादिष्ट लागी. पवी ज्यार पोताना सालाने
 पूवुं के, आ शेलनी तमने क्यथी मळी ? एटले तमार घेर क्यथी आंती ? स्यार

सांलाए कहुं के, ए अमारा घरमां नीपजे ठे. बनेवीए पूंगथुं, ते केवी रीते निपजे
 ठे? त्यारे सालाए शैलनी वाववानो विधि देखाड्यो. पठी कर्णसीए जाण्युं के,
 महारे घर पण हुं वावीश. एम निर्धार करी घर आवीने प्रथम जे घंउंनुं खेत्र
 वाब्युं हंतुं, तेने उखेनी नांखवा लाग्यो. त्यारे लोकोए कहुं के, आ तुं शुं करेठे?
 तणे कहुं के, हुं एमां शैलनी वावीश. त्यारे लोको कहेवा लाग्या के, आ देश-
 मां पाणी नथी, माटे शैलनी अशें नंही, तेम ठतां जो तने शैलनीज वाववानी
 इष्टां होय तौ. एकवार जे आ घंउंनी खेती करेली ठे ते कपावी ले, पठी शैल
 नी बनावजे. एउं लोकोनुं कहेवुं तणे मान्युं नही, अने शैलनी वावी ते थोनी
 उगी, एटलामां कूवानुं पाणी खूटी पम्युं, तेथी जे उंगेली शैलनी हती ते पण
 सुकाइ गइ. त्यारे पश्चात्ताप करवा लाग्यो, तेम हे स्वामिन् ! तेम पण ठंतुं
 सुख मूकीने बीजा नवा सुखनी चाहना करोगे तो पठी पस्ताशो !! एवी ह्वी
 योनी वाणी सांजली जंबूकुमारे कहुं के, पूर्वोक्त दृष्टांते पश्चात्ताप नही करूं.
 परंतु जो नही समजशो तो तेमेज पस्तावां करशो. हुं तो ललितांग कुमारीनी

पेठे तमारा फंवमां नदी पनुं, तेनी कथा कहुं हुं ते सांजलो. एक नगरमां एक शेगनो पुत्र ललितांग कुमार ऐथ नामे, मदा रूपयंत पुत्र हतो. तेने एक दिवसे ते नगरना राजानी रूपयती नामा राणी ठे. तेलीये दीगो. त्यारे एकंति बोलाचीने, तेनी साथे संसार संवंधी जोग विलास करवा लागी. एटलामां राजा पण त्यां आब्यो. त्यारे जयव्रांत थडने, राणीए ते ललितांग कुमारने, खालमां उता ख्यो. अने निचारगुं के, पवी कहानीश. इने राणीतो राजानी साथे रमवा लागी गइ. अने ललितांग खालमां जूबे मरतो, कोइ अन्य आयीने एगवांनो नांवे ते खाय, अने एतनुं पाणी पंहे ते पीए. एनी रीते अार मदिना पर्यंत खालमां पनी ख्यो. इहां कोइ ठ महिना सुधी पनी ख्यो एम पण कइ ठे. “ तत्व केवली गम्य” त्यार पवी ललितांगना मात्रापे घेलोये जोयो, पण जड्यो नही. ते धी शोक करवां वेळां, एटलामां वसई आब्यो तेथी खालमां पाणी जराणुं, ते पाणी कहाजना साठ खाल जयाही, ते खालना पालीनी साथे ललितांग पण त लातो तणातो नगरनी मदेटी खालमां जइ पड्यो. तेने लोकोग देखीने तेना

माता पिताने जइ कहूं. माता पिता जइ खालमांश्री कहानी घेर लेइ गया, त्यां
 मर्घा खाइने पनी रह्यो. शरीर पीलुं पनी गयुं, हानकां नीकली आव्यां, माता
 पिताये घणा प्रकारना तैलादिक मसली जागतो कयो. त्यारे कांइक सावचंत
 श्रयो. पवी औपधोपचार करतां करतां घणा दिवसे तेनुं शरीर सारुं श्रयुं, त्यारे
 वली कपनां प्रमुख पक्षीने वजारमां फरवा निकलयो, तेने राणीये देखीने वो-
 लाब्धो. ते वोढ्यो के, हवे हुं तमारा फंदमां पडुं नही. ॥ इति ललितांग कथा ॥
 एनी रीते आठे स्त्रीयोए, जुदी जुदी आठ कथाउ, संसारना सुखनो त्याग न कर-
 वो, ते आश्रयशी जंबूकुमारने कही. अने जंबूकुमारे पण फरो संसारनी असा
 रता वतावंतारी जुदी जुदी आठ कथाउ आठे स्त्रीयोने कही, ते कथाउ इहां अं
 षा वधवाना जयशी लखी नथी, जो जाणवानी भरजी होय तो श्री जंबूचरित्र
 मां जोइ लेज्यो. त्यारे स्त्रीयो प्रतिबोध पामी. एवामां एक प्रभवोनामे चार, पां
 चसे चोरने सांथे लेइने, जंबूकुमारना घरमां आव्यो. तेणे सर्वने विद्याना बल-
 शी. अक्खापिनी निश मूकी, तेशी सर्वने निश आवी गइ, परंतु जंबूकुमारने नि

डा न आनी. पठी तालां उद्यत्तानी विद्याथी प्रभार उद्यानी*, नद्याणुं क्रोरु सो
 नामदोरोनी गांठिनियो बांधी, तेने लेइने चालया मांड्या, एटलासां जंबूकुमारने,
 यद्यपि इव्य उपर मूर्छां तो विलकुल नथी, तोपण एवो विचार आर्वयो के, मंदा
 रे तो प्रजाति दीक्षा लेवी ठे, अने आ चोर लोको जो इव्य लेइं जशे, तो लोक
 कडेसे के, जुंठे झाडछे! एनुं वन सर्वे चोर लोको लेइं गया, तेथी ए माथुं मुंदा
 वे ठे. एनी रीते वर्मनी निया थशे, ते वात सारी नही. एनुं चिंतवीने नवकार
 गुणना लाग्या, तेथी पांचसे चोरना पण स्थेत्ताइ गया. त्यारे प्रज्जगति विचार
 प्रयो के, अति शुं थयुं! त्यारे जोया लाग्यो तो जंबूकुमारने जागता वीवा. त्या
 र प्रज्जे जाण्युं के, एनी पास कोइ मदा जोरावर विद्या ठे. एनुं जाणीने जंबू-
 कुमारने कांठुं के, मदारी विद्या तसे इयो, अने तमारी विद्या मने थपा. त्यारे
 जंबूकुमार के कांठुं के, मदारी पास कोइ पण विद्या नथी. चली वीजी निया म-
 थारे जोरती पण नथी. महारे तो मात्र नवकार मंत्रनो आगार ठे. एवां वर्मोप
 वेश दीशो, त्यारे प्रज्जे कांठुं के, आ नयी परशेली स्वीयोना त्साग करीने, तुं

वीका शा वास्ते ले ठे ? संसारनां सुख जोगवीन पवी वीका लेजे, तेने जूवकु-
 मारे कहुं के, हे प्रजवा ! संसारमां सुख ठेज क्यां ? के, जेने हुं जोगवुं. संसार
 नुं सुख तो मधुविंडुआ समान ठे. तेनी लालचे जीव संसारमां रज्जवे ठे. जेम
 कीइ एक ? पुरुष जूलप्री नजरु श्रटवीमां जइ पळ्यो तेनी पंखवारु एक
 श्हाथी दोनयो, त्यारे ते हाथीना ज्यथी नासतो जागतो, एक वरुनी
 शशाखामां जइ लटकी रह्यो. हवे ते शाखानी नीचे, एक फूड ठे, ते
 मां न्यार वसर्प पोतांनुं मोहुं फान्नीने वेठा ठे, तथा एक अजगर पण
 मोहुं फान्नीने वेगो ठे; तथा ते वरुना अरुने हाथी धुणावी रह्यो ठे. तथा जे
 शाखामां ते पुरुष लटके ठे, ते शाखाने एक फ्कालो अने बीजो श्खोलो, एवावे
 नंदरो कापी रह्या ठे: वली तेनी उपर एक मधमाखीनो मधपुको ठे, तेनी ? म
 क्तिकाउ उनी उनीने ते पुरुषना शरीरने चटका मारी रहेली ठे. एटलामां ते

? जीव १ संसाररूप अटवो. १ कालरूप हाथी. ४ आउखारूप शारवो. ५ जवरूप
 कूड. ६ न्यार. कपायरूप सर्प. ७ करकरूप अजगर. ८ रात्री: ए दिवस एरूप ने उंदरो.
 १० सर्व कुटुंबरूप मक्त्तिकाउ. ?? विषय सुखरूप मधनुं. टीपु.

मगपुत्रामांथी एक मयंतुं ! टीपुं टवक्युं, ते पेला पुरुषने जीने जह लाग्युं,
 त्पारे ते पुरुषे अंतुं जोया मांन्युं तो तेले हींतुं के, मथपुत्रामांथी ए मयुधिंड प
 हे वे; एतुं जाणनि ते टीपानी नीचे मझेहुं उयाहुं राखीने लटक्यो अने टीपा-
 ना खादमां मय थयो थका, पोताना उपर पूर्वोक्त अनेक जातनां दुःख पड्यां
 वे, ते संयं जूली गयो एदलामां एक ! शिवियाथर आधीने, कहेवा लाग्यो के, हे
 पुरुष ! तदाहे दुःख वेलीने, मने क्या आवे वे, माटे आळ ! सहारा ! शदिमान
 मां देती जा. हे तने दुःखमांथी काळवा यांतुं हुं. त्त्यारे ते पुरुष बोड्यो. हे विद्या
 पर ! आ एक टीपुं मयंतुं सहारा मुखमां आयया थो, पळी हुं गापनी साथे वि
 मानमां गती चान्तुं, एम एक टीपुं आव्युं, वली पण कांतुं के, आ तींतुं टीपुं
 आवे तो चाल्हे, प रीते एकेक टीपाना खादमां लोत्राणो थको, ते विकट त्या
 नने ठोरे नही, त्त्यारे विचाररे जाण्युं के, एते एवोगा मूर्ख वे, लोत्री वे, एकां
 इ दुःखमांथी निरुद्धे नही. एतुं जाणी तेंदे त्यांच मुखी विद्याथर खादयो ग

१२ पुरुषे विद्याथर. १३ अत्रपम इय वेपान.

यो. तेम हे प्रजवा ! आ अत्रसर चूम्या तो फ़री ससारसां पड्या, ने मनुष्य अत्र
 तार मलवो महा दुर्लभ ठे. एवां वचन सांजलीने प्रजवो चोरपण, प्रतिबोध
 पाम्यो. अने वोंडयो के, हे जंबु ! हुं पण तहारी साथे दीक्षा लेशश. पंढी जंबु
 कुमारे पोताना माता पिताने प्रतिबोध दीधो, तथा आठ कन्याजए वली पोत
 पोताना माता पिताने प्रतिबोध दीधो, तथा प्रजवे पण, पांचसे चोरोने प्रतिबोध
 दीधो, एम सर्व मली प्रजते, नवाणुं क्रोरु सौनैया धर्म क्षेत्रोमां खरची नांखीने,
 उत्तम उत्सव सहित पांचशे ने सत्तावीश जनोनी साथे, श्री जंबुकुमारे श्री सु-
 धर्मस्वामी पासे दीक्षा लीधी. ए रीते लक्ष्मी अने विपयनां सुख त्याग करवा
 आ श्री, जंबुकुमारनुं दृष्टांत कहुं. आ मधुविंडुआना दृष्टांतनो सिद्धांत एटले
 उपनय घणो प्रसिद्ध ठे, तोपण किंचित् टीका करीने देखाड्यो ठे.

यथा संध्यायां शकुनानां संगमः यथा पथि षु पथिकानां
 ? २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १०

जह संजाए संजणा । ए संगमो जह पहे अ पहिआणं ॥

मधुपुन्यामांथी एक मयंतुं ? टोपुं टवक्युं, ते पेला पुरुषने जीन्ने जइ लाग्युं, त्यारे ते पुरुषे उंचुं जोया मांरुं तो तेले दीतुं के, मधुपुन्यामांथी ए मधुविंडु प के ठे; एतुं जाणीने ते टोपानी नीचे मद्देहुं उघाहुं राखीने लटक्यो अने टोपा-ना स्वादमां मग्न थयो थको, पोताना उपर पूर्वोक्त अनेक जातनां डुःख पड्यां ठे, ते सवें झूली गयो एटलामां एक ? विद्याधर आवीने, कहेवा लाग्यो के, हे पुरुष ! तदारुं डुःख देखीने, मने दया आवे ठे, माटे आळ्य ! सहारा ? इधिमान मां बेसी जा. हुं तने डुःखमांथी काढवा वांतुं तुं. त्यारे ते पुरुष बोड्यो. हे विद्याधर ! आ एक टोपुं मयंतुं मद्दारा मुखमां आववा द्यो, पठी हुं आपनी सांभे विमानमां बेसी चालुं, एम एक टोपुं आव्युं, वली पण कह्युं के, आ बीजुं टोपुं आवे तो चालुं, ए रीते एकेक टोपाना स्वादमां लोत्ताणो थको, ते विकट स्यानेने ठोपे नही, त्यारे विद्याधरे जाण्युं के, एतो एवोज मूर्ख ठे, सोत्ती ठे, एकां इ डुःखमांथी निकलवे नही. एतुं जाणी तेने त्यांज मुकी विद्याधर धाड्यो ग

१२. उगुररूप विद्याधर. ? ३. जिनधर्म रूप रमान.

यो. तेम हे प्रजवा ! आ अत्रसर चूभया तो फरी ससारमां पढ्या, ने मनुष्य अत्र
 तार मलवो महा दुर्जेन ठे. एवां ववन सांभलीने प्रजवो चोरपण, प्रतिवोध
 पाभ्यो. अने वोढयो के, हे जंबु ! हुं पण तहारी साधे दीक्षा लेहश. पंढी जंबु
 कुमारे पोताना माता पिताने प्रतिवोध दीधो, तथा आठ कन्याईए वली पोत
 पोताना माता पिताने प्रतिवोध दीधो, तथा प्रजवे पण, पांचसे घोरोने प्रतिवोध
 दीधो, एम सर्व मली प्रजाते, नवाणुं क्रोफ सोनैया धर्म क्षेत्रोमां खरची नांखीने,
 उत्तम उत्सव सहित पांचशे ने सत्तावीश जनोनी साथे, श्री जंबुकुमारे श्री सु
 धर्मस्वामी पासे दीक्षा लीधी. ए रीते लक्ष्मी अने विपयनां सुख त्याग करवा
 आ श्री, जंबुकुमारानुं दृष्टांत कथुं आ मधुविंडुआना दृष्टांतनो सिद्धांत एटले
 उपनय घणो प्रसिद्ध ठे, तोपण किंचित् टीका करीने देखाढ्यो ठे.

यथा संध्यायां शुकुनानां संगमः यथा पथि घृ पथिकानां
 १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९

जह संजाए संजणा । ए संगमो जह पहे अ पहिआणं ॥

स्वजनानां संयोगः

११

तथैव कृष्णप्रभुरः

ए

जीव

२०

संयोगः ॥

सयणाणां संजोगो । तदेव खणप्रभुरो जीव ॥३८॥

अर्थ—हे आत्मन् ! (जह के०) जेम (संजाए के०) संध्याकालने विषे (सज
णाण के०) पक्षियोनो (संगमो के०) संगम थाय ठे, (अ के०) चली (जह के०)
जेम (पदे के०) मार्गने विषे (पहियाणं के०) मार्गे जनार लोकोनो समागम
थाय ठे. एदले मार्गमां जनार लोकोनो समागम तथा पक्षियोनो समागम जे-
म श्रोता कालनो ठे, (तदेव के०) तेमज (जीव के०) हे जीव ! (सयणाणं के०)
स्वजननो (संजोगो के०) संयोग जे ते (खणप्रभुरो के०) कृष्णप्रभुरे ठे. एदले
कृष्णमां नाश पामयाना खजाववालो ठे. ॥ ३८ ॥

भावार्थ—जेम संध्या समये अनेक प्रकारनां पक्षियो, च्यारेदिशा तरफची
आवीने एकठा मले ठे, अने प्रातःकाले, तेज पक्षियो पोत पोताना कर्मने अनु-
सरिने, चारेदिशा तरफ उनी जाय ठे. तेम आ संसारने विषे अनेक प्रकारना

જીવો ચારે ગતિમાંથી આવીને, આ મનુષ્યજન્મમાં એકઠા થયા છે. અને તેજ જી-
 વો, પોતાનું આયુષ્ય પૂર્ણ કરીને, પાઠા કર્માનુસારે ચારે ગતિમાં જતા રહે છે.
 તથા જેમ માર્ગને વિષે, કોઈ કિયે ગામથી કોઈ કિયે ગામથી આવીને જંગા ધા-
 ય છે, પઠી ત્યાં ધોમ્નીવાર વિશ્રામ કરીને, ઇટલે જાતું જાણને પાઠા સર્વે પોત
 પોતાના યોગ્ય સ્થાનક પ્રત્યે જતા રહે છે, પણ તેને એક ઠેકાણે વેસી રહેતા ન-
 શ્રી, તેમ આ સંસારી જીવ પણ, કોઈ કિયે ગતિમાંથી, કોઈ કિયે ગતિમાંથી
 આવીને, એકઠા થાય છે, ત્યાં પોત પોતાના કર્માનુસારે સુખ દુઃખ જાગવીને,
 પઠી પાઠા પોત પોતાને યોગ્ય ગતિમાં જતા રહે છે. પણ કોઈ કોઈના કાલ્યા
 રહેતા નથી. વલ્લી જેમ ચારે દિશાએથી આવેલા મનુષ્યોનાં નામ, જૂઠાં જૂઠાં છે,
 તેમાં ચારે ગતિમાંથી આવેલા, અને એ ઘરમાં રહેલા એવા જીવોનાં નામ પણ,
 જૂઠાં જૂઠાં કલ્યાણોં છે. તેમાં કોઈ માદ કહેવાય છે, કોઈ પિતા, કોઈ આર્યા,
 માતા, કોઈ પુત્ર, કોઈ પુત્રી इत्यदि कल्पनाए करीने नाम उराव्यां ठे. ते
 गां शक्ति भाषा करे ठे, अं तेने सुखे सुखी, अने तेने दुःखे दुःखी

प्रायः वः परंतु दे। मूढ जीव ! तुं एतदुं स्वार्तो नश्री के, आ जूगा संबंधने सा-
 चो संबंध मानीने शुं करवा हेरान् अरुं ? माटे हे जीव ! एवा जूगा संबधन
 जूगो मानीने, तेना उपरश्री मोह उतरिने, आत्म साधन करवाने विषे उद्यम-
 वंत आ ! ॥३०॥

निशाविरामे जागरितः सन् परिजावयामि ॥ उपनक्तिवृत्तम् ॥

निशाविरामे जागरितः सन् परिजावयामि ॥ १ ॥ अहं स्वपिमि ॥
 २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥

निशाविरामे परिजावयामि । गेह पलिते किम ऽहं सुयामि ॥

दशते १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥
 २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥

सप्रतम ऽप्पाणमु वक्षयामि । जं धम्मरहिव द्विअहा गमा सिअए

अर्थ-हे जीव ! तने एवो विचार कम नश्री आयतो के, हुं (निशाविरामे
 के) रात्रि निराम पामे सते एटले पावडी चार घनी रात्री रहे सते जागीने

नवमे देहशुकी आत्मने जूदो समजनि तुं देहना प्राव जे जन्,
 याप्राव तेने देहने विपेज समज. अने आत्माना प्राव जे सत्,
 ए एटले सच्चिदानंदरूप तेने तुं आत्मप्रावे समज. एटले जे
 य, पनी जाय, यावत् विध्वंस अइ जाय तेवो ठे. अने जे आ
 आ खलटो ठे. एटले सनी जाय तेवो, पनी जाय तेवो, यावत् वि
 य; तेवो नश्री. एवी रीते आत्मानुं अने देहनुं स्वरूप जूडं समजनी
 ने विपे मिश्रया अहंपणुं मान्युं ठे, ते तथा देह संबंधी पदाश्रोनि वि
 मिमत्व मानेलो ठे, तेने खोटो जाणनि ते बेनो त्याग करवाने विपे प्र
 प्रा. ए उपदेश, ॥ ३ए ॥

॥ अनुष्टुप् वृत्तम् ॥

प्राया व्रजनि रजनी न सा प्रतिनिवर्त्तते
 ३ ३ १ ६ ४ ५

नाजावच्चक्षुर्यणी । न सा पद्मिनियत्तइ ॥

गली ज्यार घन्ती रात्रे उठीनि, जरा निर्धन चिंतवालो धरने, बीजा बधा विचा-
 र रहेवा देखने, हे आत्मन् ! तू तद्वारा आत्मानो विचार कर. इहां पावली ज्यार
 घन्ती रात्रे उठीनि विचार करवानुं ग्रंथकार लखे ठे, तेनो अग्निप्राय ए ठे के, जे
 म स्त्रीयो घंटीये दलवा मांदि ठे; पती दलतां दलतां एदले फेरवतां फेरवतां ते
 घंटीनि एवा वेगमां लावे ठे के, ते वखते जो घंटी फेरववी मूकी वे, तोपण वेग
 ना जोरथ्री ते फेरव्या विना पाच सात आंटा फरी जाय ठे, तेम आ जीव पण
 वयो दिवस संसारना कामनो एवो वेग लगाने ठे के, ते रात्रे लावो धरने सूए
 ठे; तो पण ते कामनां स्वप्न आवे जाय ठे. ते स्वप्न, दिवसे करेला कामना हचर
 का ठे. ते हचरका घणुं करीनि पावली रात्रे शांत पदे ठे. माटे ते अक्सर, शुभ्र
 ध्यान करवानो शास्त्रकारे जणाव्यो ठे. माटे तू एवो विचार कल्य के, आ वधा
 मनुष्यजवना अमूढ्य दिवसो धर्म विना फोकट केम गमावे ठे? अने आ महा
 ं शरीर पण जरारूप अग्निनी जालवने बलवा मांदि ठे, अने तेनी साथे
 रहेलो जे आत्मा, ते पण बलवा मांड्यो ठे; तो ते आत्माने तू केम बलवा दे ठे?

पशुने विपे आहार, निद्रा, भ्रम अने मैथुन विगरे जेवी रीते ठे, तेवीज रीते तहारे विपे पण ठे. माटे तहारे जन्मारो पण धर्मसाधन विनानो पशु जेवो समजवो.

यस्य अस्ति मृत्युना सख्यं यस्य च अस्ति पलायन मृत्योः सकाशात्
 १ ४ ३ ६ ५ ७

जरस ऽह्नि मच्चुणा सकं । जस्स व ऽह्नि पलायणं ॥

यो जानाति न मरिष्यामि केवलियायान्-सः निधये-कांकति श्वःधर्मः स्यादिति नान्यैः कार्यै-
 ए- १०-१२ = १३-१७-१८-१५-१६

जो जाणे न मरिस्सामि । सो हु-कंखे सुए सिया ॥४१॥

अर्थ-हे जीव ! (जस्स के०) जे-पुरुषने (मच्चुणा के०) मृत्यु संगाथे (स-
 रकं के) मित्रता (अह्नि के०) ठे, (व-के०) वली (जस्स के०) जे पुरुषने (पला-
 यणं के०) मृत्युथी नासी जवुं (अह्नि के०) ठे वली (जो के०) जे पुरुष (जाणे
 के०) एम जाणे ठे के, (मरिस्सामि के०) हुं-मरीग (न-के०) नही, (सो के०) ते

अथर्षी कुर्वतो जंगोः

७

अफलाः याति रात्रयः

१०

११

ए

अहम्मं कुणसाणस्स । अइल्ला जंति राइड ॥४०॥

अर्थ—हे आत्मन्! (जाजा के०) जे जे (स्पणी के०) रात्री (बच्चइ के०) जायठे, (सा के०) ते ते (पद्मिनियचइ के०) पाठी आवती (न के०) नथी. आ जग्याए विस प्रहण नथी कस्यो, तोपण उपलक्षणथी ग्रहण करवो. एटले गया विस पण पावा आवता नथी. केसके (अहम्मं के०) अथर्षी जेते (अइल्ला के०) अफल, एटले निष्फल (जंति के०) जायठे: अर्थार् अथर्षे करीने तद्वारा मनुष्य भयना रात्री विस अर्थ जायठे. ॥ ४० ॥

भावार्थ—आ जीवने जेटलो बखत धर्म साधन करवामां जायठे, तेटलो ज बखत बानी पुरुषोए सफल गण्योठे. अने बाकीनो रात्री विसनो जे काय एटले धर्म साधन विनानो जे काल, ते पशुनी पेठे निष्फल जायठे. केसके,

श? मटे आवती कलि जीववानुं तो कोण मनमां जाणे के, जेने मृत्युनी सा
 ये खरी आईवंधी होय, एटले ते मृत्युने पोतानी आझामां राखी शकतो होय,
 तो ते पुरुष कदापि एम धारे के, आजनुं काढ्य करीशुं. तो ते युक्त ठे: तथा
 कोई बलवान् पुरुष, मृत्युना ऊपाटामां न आवतां, एवी कोई पर्वतनी गुफा-
 मां पेशी जाय के, ते मृत्युना हाथमांज न आवे ! जो एवो शक्तिवान् होय,
 तो ते पुरुष कदापि आज करवानुं काल्य करीशुं, एम विचारें तो ते युक्त ठे.
 तथा कोई पुरुषे कोई केवलज्ञानी महाराजनी पासंथी जाण्युं होयके, हुं तो
 कोई कलि मरवानेज नथी, तो ते पुरुष कदाचित् एम धारे के, हुं आज कर-
 वानुं काढ्य करीश, तो ते पण युक्त ठे. परंतु उपर लेखली सर्व वातो कोइ का
 ले आई नथी, वर्तमान कालमां थती नथी, अने आगामी कालमां थशे पण न
 ही. तोयपण एवी सिध्या कल्पना मनमां करीने, हे जम्बुद्वि जीव ! हुं बीजा
 संसारना कामनो प्रमाद करयो वोनी दइने, फक्त धर्मसावन करवामां केम प्र-
 माद करे ठे ? ॥ ४ ? ॥

पुरुष (इ. के.प.) निश्चै (सुए. के.प.) श्वः एटले आवती काले धर्मसाधन करीश, ए
 प्रकार (सिया के.प.) स्यात् एटले कदाचित् (कले के.प.) आकांक्षा करे. एटले इजा
 करे, अर्थात् ते एवी इजा करे, ते प्रमाणे ठे. परंतु एवी रीते कोई पुरुषने कोई
 दिवस पण अयुं नथी के, महारे मृत्युनी साथे मित्रता ठे; माटे महारे तो कदि
 पण मरखुं नही पने! तथा कोई पुरुषने एम अतुं नथी के, हुं बलवान हुं माटे,
 मृत्युत्री नाशीन, बचीश. तथा कोइना मनमां एम नथी अतुं के, हुं क्यारे पण
 नही मरुं, तो पण ते प्राणी धर्म संबंधी कार्यमां शीघ्रता करवाने ठे काले आव
 ती काले अजेज तो! एवी रीते प्रमाद, केम करतो इजे !!! ॥-४९ ॥

भावार्थ-इहां अमृत उपम अलंकार करीने उपदेश करे ठे. एटले आवती
 वस्तु कोइ दिवस निपजी नथी, ते कदाचित् जो निपजे, तो ते आश्चर्यकारक
 कथेगाय. आ जीवना मनमां एम आय वे के, आजतो धर्मसाधन नही करीए,
 पण आवती काल करीशुं, पण केम जाणुं के, हुं आवती काल्य सथी जीवी

॥ आयावृत्तम् ॥

द्वेन यूथोवेष्टनं यथा कुर्वतस्तथा व्रजति निथये रात्र्याः च दिवसाः च
 १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००

दंभकलिअं करिंता । वञ्चंति हु राइउ य दिवसा य ॥

आयुः लरुकुवनः गतायपि न पुनः निवसते

॥ १० १४ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००

आउस संविद्धंता । गयावि न पुणो नियत्तंति ॥४५॥

अर्थ—हे आत्मन्! (दंभकलिअं के०) दंभ जेम सूत्रनी कवना (करिंता के०) करे ठे. एटले कोलिआदिक नीच लोको फालका उपर चडेला सूत्रने जेम लांवा दंभयमे करीने उकेले ठे, अर्थात् दूगहु वंगवाने माटे लांवा ताणो करवाने अंत्य ज लोको फालका उपर चडेला सूत्रने लांवा दंभना लसरका बमे करीने ऊपा-टांय उकेले ठे, तेम (आउस के०) आउखाने (संविद्धंता के०) उकेलता एवा (राइउ के०) रात्रीयो (य के०) अने (दिवसा के०) दिवसो जे ते (वञ्चंति के०) जाय ठे. (य के०) अने वली (गयावि के०) गया एवा जे दिवसो तथा रात्रीउ, ते

(हु के०) निश्चे (पुणो के०) फरीशी (नियन्तति के०) पाठां आवतां (न. के०) नथी.
 भावार्थ-एक कालरूप चंमाल ठे, ते दिवस रात्रीनुं जवुं आववुं तेरूप, दंरु
 ना लसरकावने करीने मनुष्यना आउखारूप सूत्रना पिंनेने वीधिपणे हुकेले
 ठे. एटले आउखाने जलदी घटाने ठे. माटे हे आत्मन् ! ते आउखामांश्री गये-
 ला रात्री दिवस कदिपण पाठा आवता नथी. जेम आ ग्रंथ गपावीने प्रसि० अ
 यानी तिश्चि विक्रम संवत् १९४७ ना कार्तिक शुद्धि ५ (ज्ञान पांचम) ने सोम-
 वार इतो. हवे ते वर्षानी तेज तिश्चि, वार, आखा जन्मारासां फरीशी आववानो
 नथी, तेम हे अथ जीवो ! आ गएला दिवस रात्री पण, तेनी पेठे पाठा आव-
 वाना नथी. एटले गया ते तो गयाज ! ! एवुं जाणीने आ धर्मकार्य तो काले क
 रीशुं, एम नही करतां, ते धर्मध्यान प्रमाद रहितपणे आजज करवुं, ए उपदेश.

॥ उपजातिवृत्तम् ॥

यथा इहलोकं सिंहः स्वपुंगं गृहीत्वा भुत्सुः नरं नयति निश्चयेन अंतकाले
 १ १ ३ ५ ४ ६ ७ ११ १०

जहे ह सीहो व सिपं गहाय । मञ्चू नरं षेइ हु अंतकाले ॥

न तस्य माता च पिता च भ्राजा काले तस्मिन् जीवित्वागंधारकाः ज्वंति
१२ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००

न तस्स माया व पिया व ज्ञाया । कालमि तंमि ऽसहरा ज्वंति ४३
अर्थ—इह के०) आ लोकने विषे (जह के०) जेम (सीद्धो के०) सिंह जे ते
(मियं के०) मृग जे तेने व के०) जेम (व शब्दनो इव अर्थ जाणवो.) (गदाप
के०) प्रद्वण करीने. एटले पकूनीने नाश करे ठे. तेम (हु के०) निधं (सञ्चु के०)
मृत्यु जे ते (नरं के०) मनुष्यने अंतकाले के०) आयुष्य पुरु थये (एइ के०) लेइ
ज्ञाप ठे. (तस्स के०) ते माणसने (तंमि के०) ते (कालमि के०) समयने विषे ए
टले मरणनी वल्लते (माया के०) माता जे ते (व के०) बली (पिया के०) पिता
जे ते (व के०) बली (ज्ञाया के०) ज्ञाई जे ते (अंसहरा के०) अंशमात्र पण घा
रण करवाने. एटले लगार मात्र पण रक्षण करवाने (न ज्वंति के०) समर्थ न-
थी यतां. ॥ ४३ ॥

ज्ञानार्थ—इ जीव गमे तेवो धीरजयालो मनुष्य होय, तोपणा अंतकाले म-

रयानी घणी वेदनाथी ते माणस मृग जेवो निर्वल थइ जाय ठे. त्यारे तेने सिंह
रूप काल पकनीने लेइ जाय ठे. ते वखते ते मनुष्यना माता, पिता, भाई
इत्यादि कोइ पण लगार मात्र राखवा समर्थ अतां नथी एटले गमे तेटला उपा
य करे, तोपण तेने कणमात्र राखी शकता नथी. ॥ ४३ ॥

॥ आर्यावृत्तम् ॥

जीवितं जलविंडुसमं संपत्तयः तरंगलोलाः

१. ३ ४

जीञ्जं जलविंडुसमं । संपत्तीञ्ज तरंगलोलाञ्ज ॥

स्वप्नसमं च मम यत् जानीयं तत्तथा कुरुष्व
७ ५ ६ ८ ए १० ११

सुमिणायसमं च पिम्मं । जं जाणसु तं करिजासु ॥४४॥

अर्थ-हे आत्मन् ! जीञ्जं के०) जीवुं (जलविंडुसमं के०) जलविंडु जेवुं ठे. ए
टले माञ्जना अत्रजाग उपर रहेला, जलना विंडुसमान चचल ठे. तथा संपत्ति

શી મુલમાં ઘલાવે છે. એમ કરીને પરાણે જવાનીપણુ લાવવા જાય છે. તો પણ જવાની પાછી આવતી નથી. અને ન ગમતું એહું વૃદ્ધપણું પ્રાપ્ત થાય છે, ત્યારે પણ જીવવાની આશા તથા ધનની આશા, કુમારી કન્યાની પેઠે દિન દિન પ્રત્યે વૃદ્ધિ પામે છે, એટલે તેને કોઈ મોસો કહીને ઘોલાવે, તો તે યચન માથુ કાપ્યા એહું લાગે છે. શાસ્ત્રી કે, અને જીવવાની આશા ઘણી છે મઠિ. એટલાજ યાદે મૂલ મંચકાર ઘણાં દૃષ્ટાંત આપી જીવિતનું તથા જવાનીવશાનું અતિશે અસ્થિર પાળું ઘેલાવે છે. કે, સંધ્યાકાલના લાલ, લીલા, પીલા, મજકાદાર રંગમા એહું જીવિત જણાય છે. પણ તે રંગ ઘનિ છે ઘનિમાં નાજ પામે છે. એહું જીવિત અ-વલી તેથી વ્યારે અસ્થિરપણુ ઘેલાવ્યારે મઠિ વોજુ દૃષ્ટાંત કહ્યું છે. કે,

સ્પોટા એહું જીવિત અસ્થિર છે, એટલે તે ઘોદીવારમાં નાજ પામે તે તથી પણ મજના અમજાગ ઉપર રહેહું મલ, તેથી પણ ઘોદી વાર માં નાજ પામે છે, મઠિ તેના એહું જીવિત કહ્યું છે. તેમજ જવાનીપણુ નવીનાતે એહું જીવિત કહ્યું. એટલે નવીનું પાણી જે આપણ નજરે જોઈું, તેજ પાણી નિ-

शी मुखमां घलाये ठे. एम करीने पराणे पराणे जवानीपणु लाववा जाय ठे.
 तो पण जवानी पाठी आवती नथी. अने न गमनुं एवुं वृषपणुं प्राप्त थाव ठे,
 त्यारे पण जीवयानी आशा तथा धननी आशा, कुमारी कन्यानीपेठे दिन दिन
 प्रत्ये वृद्धि पामे ठे, एटले तेने कोइ मोसो कहीने घोळाने, तो ते वचन माथु का
 प्या जेवुं लागे ठे. शाथी के, एने जीवयानी आशा घर्णा ठे माटे. एटलाज माटे
 मूल मंत्रकार घणां दृष्टांत आपी जीवितनुं तथा जवानीपणानुं अतिशे अस्थिर
 पणुं देखाने ठे. के, संश्याकाळना लाल, लीला, पीला, सजकादार रंगमा जेवुं
 जीवित जणाय ठे. पण ते रंग घनि वे घनिमां नाडा पामे ठे. एवुं जीवित अ-
 स्थिर ठे. बली तेथी वघारे अस्थिरपणु देखामनाने माटे बीजुं दृष्टांत कळुं ठे. के,
 पाणीना परपोटा जेवुं जीवित अस्थिर ठे, एटले ते घोढीनारमां नाडा पामे ते
 वुं ठे. तथा तेथी पण नाजना अग्रजाग उपर रडेवुं जल, तेथी पण थोदी चार
 मां नाडा पामे ठे, माटे तेना जेवुं जीवित कळुं ठे. तेमज जवानीपणु नदीनाथे
 ग जेवुं संयत्न कळुं. एटले नदीनुं पाली जे वापणा नजर जोयुं, तेज पाणी वि-

દિવસ મનેલો છે. પરંતુ તે એમ વિચાર નથી કરતો કે, જે સ્વપ્નાવેજ અસ્થિર
 વસ્તુ છે, તે શોકનો ઉપાયે પણ સ્થિર થવાની નથી. કેમ કે, જે સર્વે કુટુંબી મા
 ણસો છે, તે સર્વેનાં કર્મ જૂઠાં જૂઠાં છે. પરંતુ એકરૂપે નથી. તેથી કરીને પુત્ર, પુ-
 ત્રીયો, સ્ત્રી અને પરિચાર इत्यादिक પોતપોતાનાં કર્મનુસારે નાના પ્રકારની ગ-
 તિયોમાંથી જે રીતે શ્રાવ્યાં હતાં, તેવી રીતે પાઠાં નાના પ્રકારની ગતિયોમાં
 ચાલ્યાં જાય છે. તે કેવી રીતે ચાલ્યાં જાય છે? તો કે, જેમ કોઈ મૂત્ર દેવતાને
 વલિવાકલા ફેંકે છે, તે વલિવાકલા પરાધીનપણે જૂદી જૂદી જગ્યાએ જઈ પડે
 છે, તેમ આ વિચારા પુત્રાદિક કર્મધીનપણાથી અનેક પ્રકારની ગતિયોમાં જઈ
 પડે છે. ત્યાં તથા આ મૃતનાં સુલ હુઃલાદિકમાં પણ, તહારો કોઈ ઉપાય ચાલી
 શકવાનો નથી. તેપણ મિથ્યા મમત્વ બાંધીને, જેમ ચાલતા ગાનાતલે કૂતરુ
 ચાલતું હોય, તે કૂતરુ એમ વિચારે કે, આ સથલો ગાનાનો માર હું લેવું છે. તેમ
 તું પણ એમ સમજે છે કે, આ સર્વ કુટુંબતું મરણ પોષણ પણ હુંજ કરું છે, એવો
 હું મિથ્યા મમત્વ કરે છે. પરંતુ એમ નથી જાણતો કે, સર્વે કર્મધીન છે, તેમાં

सूत्रप्रवलिख कुट्टुवं । पस्वित्तं हयकर्मयंतेण ॥ ४६ ॥

अथे—(हयकर्मयंतेण के०) निंदा करवा जोग्य एवा ले यमराज (माहुं कर्म) तेषा (कुट्टुवं के०) आगल कदेशे एवा, सर्वं कुट्टुवंने (सूत्रप्रवलिख के०) सूत्रने ले म चस्त्रिदान आपे, एटले जेम वाकदा वुटा वुटा फेके, तेम (सुआ के०) पुत्र पुत्रीयेनि (अत्रउ के०) अन्य गतिने विपे. तेमज (मेद्विणी के०) बह्वज्ज लीने पण (अत्रउ के०) अन्यगतिने विपे. तेमज (पस्वित्तोऽवि के०) परिजनेने. एटले पस्वित्ताने पण (अत्रउ के०) अन्यगतिने विपे (पस्वित्तं के०) पद्दोचान्ध्यां उ. अर्थानि पुत्र, पुत्री, स्त्री, अने परिजनादिक सर्वेने जूरी जूरी गतिमां फेकी दीयांउ.

नावाथे—हे आत्मन् ! आ संसाररूप चकन्दल उपर चढीने, तुं एम विचार करे वे के, तवहुं कुट्टुवं महारा जेगु तदायकाल एक स्थितिमां रहे. पण आ सर्वं कुट्टुवंने महार काइ दिवस वियाग पदे नदी. एवा उपायमां तुं रात्री

દિવસ મંમેલો છે. પરંતુ છે એમ વિચાર નથી કરતો કે, જે સ્વપ્નાવેજ અસ્થિર
 વસ્તુ છે, તે શેકનો નપાયે પણ સ્થિર થવાની નથી. કેમ કે, જે સર્વે કુટુંબી મા
 ણસો છે, તે સર્વેનાં કર્મ જૂઠાં જૂઠાં છે. પરંતુ એકરુપે નથી. તેથી કરીને પુત્ર, પુ-
 ત્રીયો, સ્ત્રી અને પરિવાર इत्यादिक પોતપોતાનાં કર્મનુસારે નાના પ્રકારની ગ-
 તિયોમાંથી જે રીતે શ્રાવ્યાં હતાં, તેવી રીતે પાઠાં નાના પ્રકારની ગતિયોમાં
 ચાલ્યાં જાય છે. તે કેવી રીતે ચાલ્યાં જાય છે? તો કે, જેમ કોઈ મૂત્ર દેવતાને
 વલિવાકલા ફેંકે છે, તે વલિવાકલા પરાધીનપણે જૂઠી જૂઠી જગ્યાએ જઈ પડે
 છે, તેમ આ વિચારા પુત્રાદિક કર્મધીનપણાથી અનેક પ્રકારની ગતિયોમાં જઈ
 પડે છે. ત્યાં તથા આ મનનાં સુલ હુઃખાદિકમાં પણ, તહારો કોઈ નપાય ચાલી
 શકવાનો નથી. તોપણ મિથ્યા મમત્વ વાંધીને, જેમ ચાલતા ગાનાતલે કૂતરુ
 ચાલતું હોય, તે કૂતરુ એમ વિચારે કે, આ સઘલો ગાનાનો માર હું લેજુ છે. તેમ
 તું પણ એમ સમજે છે કે, આ સર્વ કુટુંબતું મરણ પોપણ પણ હુંજ કરું છે, એવો
 તું મિથ્યા મમત્વ કરે છે. પરંતુ એમ નથી જાણતો કે, સર્વે કર્મધીન છે, તેમાં

सूत्रप्रवलिख कुमुदं । पस्वितं हयकथंतेण ॥ ४६ ॥

अर्थ—(हयकथंतेण के०) निंदा करवा जाग्य एवा जे यमराज (माहुं कर्म) तेषा (कुमुदं के०) आगल कदेशेण एवा, सर्व कुटुंबने (सूत्रप्रवलिख के०) भूतने जे म वन्निदान आये. एटले जेम वाकला वुटा वुटा फेके, तेम (सुआ के०) पुत्र पुत्रीयेनि (अन्नत्र के०) अन्य गतिने विषे. तेमज (गेद्विणी के०) बल्लन्न त्वनि पण (अन्नत्र के०) अन्यगतिने विषे. तेमज (पस्विणोऽत्रि के०) परिजनने. एटले पस्वितं पण (अन्नत्र के०) अन्यगतिने विषे (पस्वितं के०) पद्मेचाम्भ्यां ठे. अर्थात् पुत्र, पुत्री, स्त्री, अने परिजनादिक सर्वने जूदी जूदी गतिमां फेकी दीयांठे.

जाग्ये—हे आत्मन् ! आ संसाररूप चक्रेनात्र उपर चढीने, तुं एम विचार को ठे के, नयले कुटुंब मक्षारा जेगु सदायकाल एक स्थितिमां रहे. पण जा सर्व कुटुंबनो मक्षार कोर विरस विभाग पदे नदी. एवा उपायमां तुं गती

द्विचर मंझलो हुं. परंतु तुं एम विचार नथी करतो के, जे स्वप्नाविज अस्थिर
 वस्तु ठे, ते शेकनो उपाये पण स्थिर थवानी नथी. केम के, जे सर्व कुडुंबी मा
 णसो ठे, ते सर्वेनां कर्म जूदां जूदां ठे. परंतु एकरुपे नथी. तेथी करीने पुत्र, पु-
 त्रीयो, स्त्री अने परिवार इत्यादिक पोतपोतानां कर्मानुसारं नाना प्रकारनी ग-
 तियोमांथी जे रीते आव्यां हतां, तेवी रीते पावां नाना प्रकारनी गतियोमां
 चाड्यां जाय ठे. ते केवी रीते चाड्यां जाय ठे? तो के, जेम कोइ भूत देवताने
 वलित्रांकला फेंके ठे, ते बलिवाकला पराधीनपणे जूदी जूदी जग्याए जइ परे
 ठे, तेम आ विचारा पुत्रादिक कर्माधीनपणाथी अनेक प्रकारनी गतियोमां जइ
 परे ठे. त्यां तथा आ भवनां सुख दुःखादिकमां पण, तहारा कोइ उपाय चाली
 शकवानो नथी. तोपण मिथ्या ममत्व बांधीने, जेम चालता गामातले कूतरु
 चालतुं होय, ते कूतरु एम विचारे के, आ सघलो गामानो जार हुं खंबुहुं. तेम
 तुं पण एम समजे ठे के, आ सर्व कुडुंबनुं जरण पोषण पण हुंज करुं ठे, एवो
 हुं. मिथ्या ममत्व करे ठे. परंतु एम नथी जाणतो के, सर्व कर्माधीन ठे, तेमां

हुं गुं करी शकवानो हुं!! एम विचारीने तेना खोटा ममत्त्वेने ठोमी दइने, का
इकतो आत्मसाधन करवानो अवकाश लाव्य !! ॥ ४६ ॥

चीरेन नरं० नन्यादिश्च निष्ठाः दशः ये लकाः संघोर

जीविण जेवे जेवे । मिलियाइ देहाइ जाइ संसारे ॥

तेषां न पागशर्मः क्लिये मंख्या अर्नतैः
७ ?? १२ १० ७

ताणं न सागेदि । कीरइ संखा आणंतेदि ॥४७॥

अर्थ-: आत्मन् ! (संसारे के०) संसारने विषे (जीविण के०) जीव जे तेले
(जोसरे के०) जव जयने विषे (जाइ के०) जे (देहाइ के०) देइ (मिलियाइ
के०) मंख्यां डे. एटजे कर्षो जे (ताणं के०) ते देइनी (अर्णंतेदि के०) अर्नत ए-
ना (सागेदि के०) सागेर करीनि. एटजे अर्नता सागरना पाणीना विंडुए कर
ने. यथवा अर्नता "सागंताम गजे करीने पला (संखा के०) संख्या जे ते (नी

० शा मत्तुगुणं स्यात् तेषां अरे अणव्यु पं.

કેળ) નથી (કીરક કેળ) કરી શકાતી. ॥ ૪૭ ॥

જાવાર્ય-હે પ્રાણિન્ ! જે શરીરને અર્થે તું અનેક પ્રકારનાં પાપ કરે છે, દેહના સ્વરૂપનો વિચાર કલ્પ કે, તેં કેટલાં શરીર કરી કરીને મૂકી દીધાં છે? તે દેહની સંખ્યા, અનંતા સાગરના વિંડુવને પણ શકતી નથી અથવા અનંતા સાગરો પમના કાલે કરીને પણ શકતી નથી. કેમકે, શાલ્પમાં કહ્યું છે કે, જીવે જેટલાં શરીરનો લ્યાગ કલ્પો છે, તેટલા શરીરનો જો ઢગલો કરીએ તો ત્રણમૂ-યનમાં પણ માફ શકે નહીં. કેમકે, તે શરીર અર્જતાં છે. તે કારણ માટે હે પ્રવ્ય જીવ ! તું એમ વિચાર કલ્પ કે, જગત્માં દેહ સમાન કોઈ વીજી અશુચિ વસ્તુ પ્રાયે ઠેજ નહી. કારણ કે, ગમે તેવી સારી સારી વસ્તુ હોય, તે પણ દેહના સં-વંધથી વગમી જાય છે. જેમ સારામાં સારાં મેવા મિઠાઈ હત્યાદિ, દેહમાં નાંખી ને તત્કાલ પાતું કાઢીને જોઈએ, તો તેના સામું પણ જોઈ શકાતું નથી. એવું ન-વારું શકે જાય છે; વલી ગમે યાં અત્તર ઘંદનાદિ સુગંધોદાર વસ્તુ, દેહનો સંવંધ પામીને ડુર્ગંધમય શકે જાય છે. તેમજ ગમે તેવાં સારામાં સારાં અને વડ મૂલ્ય-

નાં બલ પણ, વેદના સંબંધે કરીને મહામલિન શરને ગંધાઈ ઉઠે છે, એવી શ્વેનિ
 સું પાત્ર આ રીતે છે. તેના વેદની જ રાત્રી વીવસ ઠગવેલ (ઘણી જ સેવા) કરવામાં
 કાલ ગમવિ છે. તથા તે વેદને માટે અર્ધમ અન્યાયાદિક કરતાં પણ મરતો નથી
 પણ તેવા વેદતો તે અનંતા ધારણ કર્યા, ને મૂકી દીધા, જેમ શરીર ઉપર પેહરે
 લાં નાચ જુનાં અણથી કાઢી નાંલીને નવાં ધારણ કરે છે, એ ન્યાયે તે વ્યરે ગતિ
 માં અનેક પ્રકારનાં શરીર ધારણ કર્યાં છે. માટે તે શરીર ઉપરથી મૂર્છા ઉતા-
 રીને, જેમ અશરીરી શ્વાય; તેથી ઉચમ કલ્પ. ॥ ૪૭ ॥

નવનોદઠમપિ તાગાં તાગરણલિલાવ યાતરં અવતિ

૩ ૭ ૫

નયણોદંપિ તાસિ । સાગરસલિલાત્ર વહુપરં હોદ ॥

ગણિં સ્વંશિતાં માટુણાં અન્યાન્યાસાં

૫ ૩ ૫ ૩

ગદ્વિધં સુદ્વપ્રસાણીણં । માત્રાણં અત્રમત્રાણં ॥૪૮॥

अर्थ—हे आत्मन् (तसिं के०) ते (स्वमाणीं के०) रमती एवियो ने (अ-
 वमनाणं के०) अपर अपर जन्मने विषे प्रयेलीयो एवी (माऊणं के०) माताउ-
 तुं (गलियं के०) शोकथी निकलतां एवां (नयणोदयंपि के०) नेत्रनां आंसु पण
 (सागरसखिलाउ के०) समुद्रना पाणी थकी (बहुपरं होइ के०) अतिशे अधिक
 होय ठे. अर्थात् समुद्रना पाणीवने पण आंसुना जलनुं परिमाण थइ शकतुं
 नथी. ॥ ४८ ॥

ज्ञावार्थ—केटलाएक पुरुषो स्त्रीयादिक पदार्थथी वैराग्य पामीने दीक्षा लेवा
 ने तैपार थया होय, परंतु तेउ फक्त माता पितानों घणों स्नेह देखीने अने तेम
 ने रोतां कलकलतां देखीने, तेना प्रणाम पावा हठी जता जोइने ज्ञानी महा-
 राज तेने उपदेश देवाने अर्थे कहे ठे. के, हे भव्य जीव! तुं एक भवना माता
 पिताने रोतां कलकलतां जोइने दिलगीर केम-थाय ठे? परंतु विचार कस्य के,
 तें कर्मना वशे करीने अनंता भवमां अनंता माता पिताने, रोतां कलकलतां
 मूकीने तुं आ भवमां आव्यो तुं. ते माता पिताने आंखमांथी निकलतां आं-

नां बल्यपण, देहना संबंधे करीने मलमलिन अइने गंधाइ उठे ठे. एवी अशुचि
 नुं पात्र आ देह ठे. तेवा देहनीज रात्री दीवस उठवेठ (घणीज सेवा) करवामां
 काल गमथि ठे. तत्रा ते देहने माटे अधर्म अन्यायादिक करतां पण मरतो नथी
 पण तेवा देहतो तें अनंता धारण कल्या, ने मूकी दीया, जेम शरीर उपर पेहरे
 लां बल्य जुनां अएथी काढी नांखीने नवां धारण करे ठे, ए न्याये तें ब्यारे गति
 मां अनेक प्रकारनां शरीर धारण कल्यां ठे. माटे ते शरीर उपरथी मूर्छा उता-
 रीने, जेम अशरीरी श्वाय; तेथो उद्यम कल्य. ॥ ४३ ॥

नयनोदकुमपि तासां सागरसलिलात् बहुतरं प्रवति
 ६ ३ ७ ए

नयणोदयं पि तासिं । सागरसलिलात् बहुतरं होइ ॥

गणितं रुंनीनां मावणां अन्यान्यासां
 ५ ४ ३

गदियं रुअ्रमाणीणं । माकणं अन्नमन्नाणं ॥४८॥

षियं के०) अनंतगुणु (इहं के०) दुःख जे ते (होइ के०) होय ठे. अर्थात् नरकमां
 दुःखश्री पण निगोदने विषे अनंतगुणु दुःख होय ठे ॥ ४ए ॥

ज्ञावार्थ—नारकीना दुःखनुं वर्णन घणा सिद्धांतोमां प्रसिद्ध ठे. तथा निगो-
 दनुं स्वरूप निगोद वत्रीशी विगरे प्रकरणश्री जाणवुं. परंतु ते दुःखना वर्णनने
 इहां दिश मात्र देखामीए ठीए. इहां नारकीना दुःखश्री निगोदनुं दुःख अनंत
 गुणु शाश्री कह्युं? ते कहीए ठीए. दृष्टांत—सातमी नरकमां उत्कृष्टायु तेत्रीश
 सागरोपमनुं ठे, ते तेत्रीश सागरोपमना जेटला समय थाय, तेटलीवार, कोइ
 जीव सातमी नरकमां पूर्ण तेत्रीश तेत्रीश सागरोपमने आउखे उपजे, त्यारे ते
 ते असंख्याता जव नरकना आय, ते असंख्याता जवमां सातमी नरकने विषे,
 ते जीवने जेटलुं ठेदन जेदननुं दुःख आय, ते सर्वे दुःख एकहुं करीए; तेश्री प-
 ण अनंतगुणु दुःख निगोदीया जीव एक समयमां जोगवे ठे. वळी एक औदा-
 रिक शरीरमां अनंता जीव जेगा रहे ठे. ते जेगा शी रीते रहे ठे? ते जणावी
 ए ठीए. एक सुईना अग्रजाग उपर रहे तेटली कंदमूलनी कली होय, तेमां अ

णियं के०) अनंतगुणु (डुहं के०) डुःख जे ते (होइ के०) होय वे. अर्थात् नरकमां
डुःखथी पण निगोदनें विषे अनंतगुणु डुःख होय वे ॥ ४ए ॥

आवार्थ-नारकीना डुःखनुं वर्णन घणा सिद्धांतोमां प्रसिद्ध वे. तथा निगो-
दनुं स्वरूप निगोद ठत्रीशी विंगेरे प्रकरणथी जाणवुं. परंतु ते डुःखना वर्णनने
इहां दिश मात्र देखानीए वीए. इहां नारकीना डुःखथी निगोदनुं डुःख अनंत
गुणु शायी कह्युं? ते कहीए वीए. दृष्टांत-सातमी नरकमां उक्कठायु तेत्रीश
सागरोपमनुं वे, ते तेत्रीश सागरोपमना जेटला समय आय, तेटलीवार, कीइ
जीव सातमी नरकमां पूर्ण तेत्रीश तेत्रीश सागरोपमने आजखे उपजे, त्यारे ते
ने असंख्याता भव नरकना आय, ते असंख्याता भवमां सातमी नरकने विषे,
ते जीवने जेटलुं वेदन भेदननुं डुःख आय, ते सर्वे डुःख एकटुं करीए, तेथी प-
ण अनंतगुणु डुःख निगोदीया जीव एक समयमां भोगवे वे. वळी एक औदा-
रिक शरीरमां अनंता जीव भोगां रहे वे. ते भोगा शी रीते रहे वे? तें जणावी
ए वीए. एक सुईना अग्रभाग उपर रहे तेटली कंदमूलनी कळी होय, तेमां अ

संख्याती श्रेणी रहे ठे. ते एकेकी श्रेणीमां असंख्याता प्रतर ठे. ते एकेका प्रत रमां असंख्याता गोळा ठे. ते एकेका गोळामां असंख्यातां शरीर ठे. ते एकेका शरीरमां अनंता जीव ठे. एवी रीति निगोदना जीवने रद्देवानुं स्थान घणुं सांकडुं ठे. ते उपर एक स्थूल दृष्टांत कहीए ठीए. जेम कोइ लाख औपधियोने त्रेगी क- रीने तेने घणा दिवस सुधी खलमां घुंटावीने, पवी तेनी राइना दाणा जेवनी गोळीयो वाली, तेमां जे रीति लाख औपधियोनेो समावेश थयो, ते रीति एक शरीरमां अनंता जीव रहेला ठे. ते निगोदना जीव, एक सुदूर्तमां पांसव्हजार पांचशेने वत्रीश प्रत्र करे, अने एक श्वासोह्वासमां सत्तरश्री कांडक अधिक प्रत्र करे ठे. एवी रीति निगोदमां जन्म मरणनां डुःख ठे. के, ते डुःखनी उप- माज नथी! ते आश्रयीने निगोदने विषे नरकनां डुःखथी अनंतगुणु डुःख श्री वीतरागे कह्युं ठे. ॥ ४ए ॥

तस्मिन्नकार्यके अपि तिगोदमध्ये उपितः रे जीव विविधकर्मवशात्

३ ५ ७ १

तंमि वि निगोअमप्ते । वासड रेजीव विविदकम्मवंसा ॥

विपद्माणाः

तीक्ष्णः

अनंतान् पुद्गलपरावत्तान् यावत्

६

विसंहतो^७ तिस्कडहं । अणंतपुग्गलपरावत्ते ॥ ५० ॥

अर्थ—(रे जीव के०) हे जीव ! (विविहकम्बवसा के०) नाना प्रकारना कर्मेणवेशे करीने (तंमि के०) ते (निगोअमप्रे के०) निगोदनी मध्ये (वि के०) पण (अणंतपुग्गलपरावत्ते के०) अनंत पुज्जल परावर्त्त काल सूधी एटले अनंता सूद्धम क्षेत्र पुज्जल परावर्त्त काल पर्यंत, तुं (तिस्कडहं के०) तीक्ष्ण दुःखने (विसंहतो के०) सहन करतो सतो (वसिन्त के०) रह्यो तुं. ॥ ५० ॥

ज्ञावार्थ—तेवां दुःखने आ जीवे ज्ञानावरणादिक कर्मना वश थकी अनंतीवार जोगव्यां ठे. माटे ह्वेथ्री तेवां दुःखो न जोगववां परे, तेवा उच्यममां तत्पर थवुं. ॥ ५० ॥

निःमृत्य कथमपि ततः मातः मनुजत्वमपि रे जीव

३

३

६

५

?

? पुद्गलपरावर्त्तुं स्वरूप आगल कहींशु.

निहरीत्र कहवि पत्तो । ततो मणुअत्तणं पि रे जीव ॥

ननापि जिनवरधर्मः

ए

प्राप्तः

२०

चिन्ताभणिसदृकः

८

तव्ववि जिणवरधम्मो । पत्तो चिन्तामणिसरिद्धो ॥५१॥

अर्थ—(रे जीव के०) हे जीव ! तुं । कहवि के०) कोइ मद्दा केट करीने, पण ततो के०) ते निगोदथकी (गिद्धरीत्र के०) निकलीने (मणुअत्तणं पि के०) मनुप्यपणानं (पत्तो के०) पाथ्यो ठे. (तव्ववि के०) तेमां पण चिन्तामणिसरिद्धो के०) चिन्तामणि रत्न सरथ्यो (जिणवरधम्मो के०) जिनवरधर्मो धर्म जे ते (पत्तो के०) प्राप्त थगो ठे. ॥ ५१ ॥

भावार्थ—हे आत्मन् ! नं अनेक प्रकारनी अकाम निर्जराए करीने तथा नि गोदनी मयस्थिति पुगी करीहे अने मद्दाकेट करीने, मद्दा दुर्वन एवा मनुष्याज वने पाथ्योः तेमां पण सकल बांछिले पूरा करनार सोट चिन्तामणी रत्नसमग श्री जिनधर्म, तेने तुं पाथ्यो ठे. पण्डले तुं नं जे चुयनी डगा करीज, ते ते चुयनी

नामां फरीश्री नांखे एवा (पमायं के०) प्रमादने एटले निडा विकथादिकने
(चिय के०) निश्चे (कुणसि के०) केम करे ठे? ॥ ५३ ॥

ज्ञावार्थे—हे आत्मन् ! तुं जिनराजनो धर्म पाम्या पवी निश्चय अने व्यव-
हार ए वे प्रकारे ते धर्मनुं करवुं, ते मूकी दर्शने, उलटो तेने बदले जेश्री फरीश्री
पण संसाररूप आंधला कूवामां पनाय, एवा निडा विकयादिक प्रमादने केम
सेवे ठे? केम के, मनुष्यनो भव, अने श्रीजिनधर्मनी प्राप्ति, ए वेनो योग मल
वो तो चिंतामणी रत्ननी पेठे महा दुर्लभ ठे. ॥ ५३ ॥

उपजन्मः ३ जिनधर्मः ४

सुख ६ अनुशीर्षः ५ सेवितः ७ प्रमाददोषेण ८

सुखलवो जिणधम्मो । नय अणुचिणो पमायदोसेणं ॥

हा इति गेठे हे जीव हे आन्यैरिन् च सुखदु परतोऽग्रे खेतस्यसे शोनियसे
७ ए ११ १० १२

हा जीव अप्पवेरि अ । सुवहुं परच्च पिसूरिहिसि ॥ ५३ ॥

अर्थ- (जीव के०) हे जीव ! तें देवयोगिणी (जिणधम्मो के०) जिनधर्म जे ते (उवलदो के०) पाम्यो. परंतु (पमायदोसण के०) आलस्यादिक दोषे करीने अणुचिणो के०) सेव्यो (नय के०) नथी. (हा के०) आ घणी खेदकारक वा चीठे. (अ के०) वली (अप्पवेरि के०) हे आत्माना वैरिन् ! (परन्तु के०) परलोकने विषे तुं (सुवडुं के०) अतिशे घणुं (विस्सरिहिसि के०) खेद पामीश. अर्थात् घणोज पश्चात्ताप करीश. ॥५३॥

ज्ञावार्थ-हे आत्मन् ! सर्व सुखनी प्राप्तिनुं कारण एवा जैनधर्माने पामीने, केवल प्रमाद दोषशीज, ते धर्मनुं सेवन; तें कर्युं नही. माटे तुं तहारी मेलेज तद्वारा आत्मानो महोदो शत्रु थयो. एटले आत्मानी हत्या करनारो थयो. माटे तुं मरण पामीने परलोकमां शशिप्रभराजनी पेटे घणोज शोक करीश. ॥५३॥ ते शशिप्रभराजानी कथा नीचे प्रमाणे जाणवी.

कथा ६ ठी.

सावडी नगरीने विषे शूरप्रभ, अने शशिप्रभ एवे नामे वे जाई राज्य ज्ञो

गयता दत्ता. तेवासां एकत्रा समयेने विपे, ज्ञानी गुरु श्री धर्मधोपसूरि नगरीनी
 नह्वार उद्यानने विपे पयास्या. वनपालके जइ. राजाने वधामणी दीधी. राजाये
 ननपालकेने घणुं उच्युं आप्युं. पठी, वे वांधव, श्री गुरु पासे गया. त्यां विधिपू-
 येक बंदन करी उचित त्यानके वेठा. गुरुए पण अक्सर जाणी धर्मदेशना
 दीधी जेम के,

॥ शिखरिणीवृत्तम् ॥

सदापायः तापः, मणपिणु मुषं, स्थैर्यसिपुषं ।

मत्तारोगा जोगाः, कुलवश्याः मर्षमदजाः ॥

दृष्टेधेशः केशः, पञ्चनिचपला श्रीराषि सजा ।

यमा मंत्री वंशः, परांपह हितं कर्तुमुचितम् ॥ १ ॥

अर्थ-आ शरीर निरंतर अतायछप ठे. एटले कष्टरूप, दोपरूप, अने पाप-
 रूप एवुं मद्दामलिन आ शरीर ठे. तत्रा स्नेहिनुं सुख पण अस्थिर ठे. एटले
 अस्थिरताये करीने रहित ठे. अर्थात् ते कणमात्रमां लेवी पण थाय ठे, अने तेज
 लेवी कणमात्रमां वरी पण थाय ठे. अने विपय जोग जेते, मद्दा रोगरूप ठे.

एटले विषयज्ञोगशी अनेक प्रकारना, रोग उत्पन्न शाय ठे. अने स्त्रीयो जे ते, सर्प
 समान ठे. एटले जेम सर्प करुने, ने ऊर चरुने, ले प्राणतो नाश शाय, तेम स्त्रीना
 संसर्गशी धिकार उत्पन्न थाय ठे. अने तेथी अनेकवार जन्म मरण थायठे. माटे
 जे गृहस्थाश्रमसां रडेवुं, ते केवल हेमशरूप ठे. अर्थात् छंटना उपर बेसवा जेवो
 गृहस्थाश्रम ठे. एटले जेम छंटनां अढारे वांकां होयठे, तेम गृहस्थाश्रम बालाने
 अनेक प्रकारनां वांकां आवी पडे ठे. पण कोइ वातनुं पांशरुं परुतुं नथी. एटले
 गमे तेवी कठण कम्मर वांधीने दृढपणे, छंट उपर वेगो होय, तोपण ते पुरुष हा
 दया धिना रडे नदि. तेम सुजे तेवो खबरदार, संसारमां कहेवातो होय तोपण
 तेने कोइ प्रकारनुं लांगन (पाप) लाग्या धिना रडे नही. अने लक्ष्मी पण स्वप्नावे
 चंचल ठे. अने खल ठे, एटले उतरनारी ठे. अने वैरी एवो काल जे ते, स्त्रिया-
 चारी ठे. एटले पोतानी मरजीमां आवे ते वखते जीवने पकळीने लेइ जाय ठे.
 माटे आ ज्ञयमां उत्कृष्टुं आत्मानुं हित करुं घटे ठे. एटले परलोकमां हितका-
 री एवुं धर्मसाधन करवुंज योग्य ठे. ॥ १ ॥

इत्यादि धर्मदेशना सांचली बने जाई घेर आल्या. घेर आनीने शूरप्रज्ञ, पोताना जाई शशिप्रज्ञ प्रत्ये कहेतो ह्यो. हे जाई! महारे राज्यनो खपनथी त्यारे शशिप्रज्ञे कहुं के, श्या माटे तहारे राज्यनो खप नथी! त्यारे शूरप्रज्ञे कहुं. हे जाई! राज्यने ठेके नरक पामीए. माटे महारे राज्यनो सर्वथा प्रकारे खप नथी. त्यारे शशिप्रज्ञे कहुं. जाई! मनुज्यन्नच पामीने एले शुं करवा गमावे ठे? ए सव नात्रकने विद्वामणरूप करी मूक्युं ठे. माटे खात्र, पीत्र, चाचरो, काया बाल बाथी दायमां शुं आवशे? कोण जाणे परलोक ठे के, नथी! अने प्रत्यक्ष सुख मूकीने परोक्ष सुखने शुं करवा वांठे ठे. माटे हे जाई! महारुं कहेलुं मानीने आ राज्य जोगवो, परंतु उतायला अशने जो संसार मूकशो, तो पठीथी वणोज पथा चाप करजो! अने यली पजी तमे कहेशो के, जाईए कहुं नहोतुं. माटे हालमां सांसारिक सुख जोगवीने पजी वृदावस्थामां संयम लेज्यो. एवी रीते शशिप्रज्ञे कहुं. त्यारे शूरप्रज्ञ कहेतो ह्यो. अरे जाई! ए तमे शुं कहुं! ॥ धर्मस्य त्वरिता गतिः ॥ एटल धर्म तो प्रभाव मूकीने जलदीशीज करवो. माटे आ राज्य ज्यो.

एवी रीते कहीने वलात्कारे पोताना जाईने राज्य आपी शूरप्रज राज्याये श्रीगुरु पासै जइ दीक्षा लीधी. पठी घणां तप जप करी अंते अनशन करी, समाधि सहित काल करीने पांचमा ब्रह्मदेवलोकांने विषे देवतापणे उपन्यो. हवे शशिप्रजराजा राज्य जोगवी, सात व्यसन* सेवी मरीने त्रिजी नरकांने विषे नारकीपणे उपन्यो. हवे शूरप्रज देवताये अवधिज्ञानना वले करी जोयुं, त्यारे पोतानो जाई शशिप्रजने त्रिजी नरकांने विषे दीठो, देखीने विचार्युं के, एणे महारुं कहेलुं न मान्युं, माटे नारकी शयो, ने घणुं दुःख जोगवे ठे. तोयपण हुं ते दुःख टालुं. एम धारी ते देवता मोहनो लीधी नरकावासामां आव्यो. आवीने पोताना जाईने घणो ताणवा मांड्यो, तेम तेम ते घणीज वेदना पामवा लाग्यो. पठी देवता कहे के, जाई! तें महारुं कहेलुं न मान्युं, जूंमा में तेने घणुं ए कहुं हतुं. तोपण तुं समज्यो नही. माटे हवे शुं करीश? त्यार ते नारकी कहे. हे जाई! हवे शुं करुं? पठी शूरप्रज देव, परमाधिभिने जलासया देइ पाठो

* १ जुगडं, २ मासज्जण, ३ घुरापान, ४ वडवागमन, ५ आहिमांकम (मुगयाकरवी).

६ चोरीकरवी, ७ परस्त्रीसिंधवी.

देवलोके गयो. शशिप्रज्ञ वणोज पश्चात्ताप पाप्म्यो. पण ते पश्चात्ताप कांइ काम
 आब्यो नदी. तेम जे प्राणी चिंतामणी रत्न समान मनुष्यजव पाप्मीने जिनधर्म
 नहि कर, ते प्राणी शशिप्रज्ञ राजानी पेठे महा शोचनाने पाप्मेशे!! अने जे प्राणी
 शूरप्रज्ञ राजानी पेठे प्रमाद मूकीने, जलदीव्री धर्म साधन करशे, ते प्राणी मोक्ष
 इत्थोकनां सुख पाप्मेशे. एवुं जाणी, प्रमाद मूकीने धर्म साधन करवुं. ए उपदेश.

शांति ते वराहाः पश्चात् समुपस्थिते मरणे

११ ६ ७ १० ए ८

सोअंति ते वराया । पठ्ठा समुवठियंमि मरणंमि ॥

पापपमादयोन न मंचितः येः जिनार्णः

१ ५ १ ३

पावपमायवसेणं । न संचियो जेहिं जिण्णुधम्मो ॥ ५४ ॥

अथे-(जेहिं के०) जमसे (पापपमायवसेणं के०) पापरण प्रमदना वडो क
 रीने (जिण्णुधम्मो के०) जिनधर्म जे ते (न संचियो के०) धाताना आत्माने वि

५ नश्री संचय कर्षी. अर्थात् पोताना आत्मासां जिनधर्म बरोबर ठस्राव्यो नश्री.
 (ते के०) तेवा (वराया के०) रांक पुरुषो जे ते. एटले अज्ञान कछुने करनारा
 पुरुषो जे ते (भरणांमि के०) मरणा (समुबद्धिमि के०) प्राप्त अये संते (पिछा
 के०) पठी (सोअंति के०) शोक करे ठे. के अशरे! आपणे कांइ पण धर्म साधन
 कर्षी विना परलोकने विधे कयांथी सुखी अहशुं!! इत्यादिक धशेोज पश्चात्ताप
 करे ठे. ॥ ५४ ॥

आचार्य-हे जीव! जेवी जोइए तेवी तने धर्मसाधन करवानी सामश्री स-
 ली, तोपण कुगुरुना उपदेशश्री जिनआज्ञा रहित अनेक प्रकारनां अज्ञान कष्ट
 करी, आ लोक तथा परलोक ए प्रकारे वे लोकनुं सुख दारी गयो. केम के, लो-
 कनां मनाव्ना पूजावना अहंकारश्री, समज्या विना अज्ञान कष्ट कर्षी, तेथी प
 रलोकनां तने धशेोज पश्चात्ताप थशे. साटे थोदुं पण जिनआणा सहित धर्म-
 साधन करवासां प्रजाद रहित आ. अर्थात् *पांच प्रकारना प्रमादना वशथी विरा

* १ मद, २ विषय, ३ कृपाप, ४ निष्ठा, ५ विकथा.

म पामीने जलद्वीप्री धर्मसायन कख. ॥ ५४ ॥

पिक्थिक्थिक् संसारं देवः मृत्वा यत् तिर्यक् भवति
११ १० ३ ४ ५

धीधीधी संसारं । देवो मरिज्जा जं निरी होई ॥

पूला राजराजाथक्रयचिंतः परिपच्येऽताएव नरकज्वालानिः
७ ६ ८

मरिज्जाणं रायराया । परिपच्यइ निरयजालाए ॥ ५५ ॥

अर्थ—(नं के०) जे कारण माटे (देवो के०) देव जे ते (मरिज्जा के०) मर
ण पामीने (तिरी के०) तिर्यच (होइ के०) थाय डे. अर्थात् देवता मरीने तिर्य
चमां तथा पृथ्वीआदिकमां उत्पन्न थाय डे ! अने (रायराया के०) राजाना पण
राजा जे नक्रयर्ची, ते (मरिज्जा के०) मरण पामीने (निरय जालाए के०) नर
कनी जालागेन करीने (परिपच्यइ के०) अतिडे पचाय डे ! माटे (संसारं के०) ते
संसारने (धी धी धी के०) धिक्कार थाउ ! धिक्कार थाउ !! विदार थाउ !! इहां
अतिडे धिक्कार जलायवाने माटे अण वसत निहार कसो डे. ॥ ५५ ॥

ज्ञावार्थ—कोइने एकवार धिक्कार ! कोइने बे वार धिक्कार !! पण आ संसार
 ने तो त्रणवार धिक्कार कह्यो. तेनुं कारण ए ठे के, देवता सरखा महा रुद्रिवंत
 पण, मरीने तिर्थेच गतिने विषे अश्रवा पृथ्वीआदिकमां जन्म पायाणपणे उत्पन्न
 थाय ठे ! आ शुं भुं आश्चर्य ठे !! तथा ठ खंरुना जोक्ता, तथा चोसठ हजार
 स्त्रीयोना पति, तथा चोराशी लाख हाथी, चोराशी लाख घोडा, चोराशी ला-
 ख रथ, अने ठनुंकोरु पायदल, वली नव निधान, अने चौदरुल तथा सोल हजार
 र जक तथा वत्रीस हजार मुकुटबंध राजा इत्यादिक, रात्री दिवस जेनी सेवा
 मां रहा ठे. एवा चक्रवर्ती राजा पण मरीने नरकनी ज्वालामां उत्पन्न थाय ठे !!
 त्यां ते चक्रवर्तिने परमाधर्मी, महा वेदना उपजावे ठे. अक्षो ! हो !! आ ते शुं
 श्रोमी आश्चर्यकारक वार्त्ता ठे !!! ॥ ५५ ॥

याति अ ॥ अश्रः जीवः दुमस्य पुष्पं इय कर्मपदनातस्तेनहतः

१० ? ३ ७ ८ ए ६

जाइ अण्णाहो जीवो । दुम्भस पुष्कं व कम्भवायहउ ॥

पद्मनाभप्रसादि

३

दृश्यमानमुदय

पुत्राणि

॥

॥

धातुधनादिसाहाई । धरसायणकुटुंब निद्विवि ॥ ५६ ॥

अर्धे—(प्रसाहा के०) अनाथ एवो, (जीवो के०) जीव जे ते (पणधनाहरणाई के०) धन, धान्य, अने शान्तरणेनि तथा (घग्मयण कुटुंब के०) घर, स्वजन, अने कुटुंब जे तेमोन (मिद्विवि के०) झुकीने पण (कल्प वाय हनु के०) कर्मरूप वायुए करीने हणायो सतो (डामस के०) वृकना (पुष्क व के०) पुष्पत्री पेंठे (जाव के०) जाय वे. प्रथान् हेते पले वे. ॥ ५६ ॥

जानार्थे—जब वायुत्री पगवीन थएलु पुष्प, थोनीवाग्मं नीचे पनी जाय अ, तेन आ जीव पण कर्म प्रेक्ष्यो सतो वन, धान्य, कुटुंब परिश्राप, वरडाट, इत्नी प्रजे नग्रेडी लडेली ईजाग्नो, तथा नारां सागं योरेणां इत्यादिक साह्यवी झुकीने, प्रनाथ एठेने संत जेवो थइने, नरकादिक दुर्गनिन विषे जाय वे. त्यां गया पडी पूर्वे केवली काइ पल बन्नु ते जीवने साप लागती नथी. साहे दे जी-

व! परिणामि जे वस्तु तहारी साथे नश्री आवती, तेवी वस्तु अपरश्री मोह सम
 त्वनो त्याग करीने, जे परजवने विशे साथे आवीने सुख करे ठे, तेवा ज्ञानदर्श
 न चारित्रादिक धर्मनुं आराधन कख. ॥ ५६ ॥

उपितं गिरिसु च उषितं संसारं कंदरासु उषितं समुद्रमध्ये

५ ३ ६ ५ ७ ७

वसियं गिरिसु वसियं । दरीसु वसियं समुद्रमङ्गलि ॥

वृक्षाश्रेषु च उषितं संसारं संसरता कदाचित्

१० ए ११ १ २

रुक्मण्येसु य वसियं । संसारं संसरंतेषां ॥ ५७ ॥

अर्थ—हे आत्मन्! (संसारं के०) संसारने विषे (संसरंतेषां के०) पर्यटन कर
 तो एवो जे तुं, तेषो (गिरिसु के०) पर्वताने विषे (वसियं के०) निवास कर्यो ठे.
 तथा (दरीसु के०) पर्वतानी गुफाने विषे पण (वसियं के०) निवास कर्यो ठे. त-
 था (समुद्रमङ्गलि के०) समुद्रनी मध्ये (वसियं के०) निवास कर्यो ठे. (य के०)

वली न्यारेक (रुक्मिणीसु के०) वृक्षना अग्रने विषे (वसियं के०) निवास कर्यो ठे. अर्थत् पूर्वें केहेला सर्व स्थानकोमां तुं अनंतीवार निवास करी आव्यो ठे. सट्टे तयाः नितानस्थान एक ठेकाणे नथी. ॥५७॥

ज्ञावार्थ-ज्ञोऽ शिष्येने पोताना देशनुं, तथा पोताना गामनुं, तथा पोताने स्थानी ईमारतनुं; तथा पोतानी उत्तम जातिनुं, तथा पोताना प्रसिद्ध कुलनुं, तथा पोताना उत्तम नरीनुं, इत्यादिक अजिमानेने धारण करतो जोडने, गुरु उप देश करे ठे. के, हे शिष्य ! तुं मिथ्या अजिमान शं करवा करे ठे? परंतु तुं नित्यार कर के, आ संसारमां ग्रमण करतां केटलीएक वखत तुं पर्यतने विषे पठार रूपे प्रऽ आव्यो ठे. तथा केटलीएक वखत पर्यतनी गुफामां पण निहादिक प-शुक्ले धर आव्यो ठे. तथा केटलीएक वखत समुझे विषे जलजंतु रूपे अड आ ज्यो ठे. तथा केटलीएक वखत वृक्षोना अग्रजागमां कागना प्रमुख पदिकले नि गान करी आव्यो ठे. इत्यादिक धणीक जग्याए निवास करी आव्यो ठे. सट्टे त हां कीपुं एक निवास स्थल ठे? अर्थत् एक पण ठेकाले निवास करवाना

स्थाननो तहारो निश्चय नश्री. तोपण महारुं करीने मिथ्या अजिमान शुं
करवा करे ठे? ॥ ५७ ॥

देवः नैरोधिकः इति च कीटः पतंगः इति मानुषः एषः परावर्त्तते

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९

देवो नेरइड त्ति य । कीरु पयंगु त्ति माणुसो एसो ॥

रूपीरुपमात् च विरूपः सुखजागी डःखजागी च

१० ११ १२ १४ १५ १३

रुवस्सी य विरूवो । सुहजागी डुखजागी य ॥ ५८ ॥

अर्थ-हे जीव ! तूं केटलीएक वखत (देवो के०) देव थयो ठे. तथा (नेरइड
के०) केटलीएक वखत नारकी ए प्रकारे थयो ठे. (य के०) वली (कीरु के०) के
टलीएक वखत ऋमियादिक कीरु थयो ठे. तथा (पयंगु त्ति के०) केटलीएक व
खत पतंगियो ए प्रकारे थयो ठे. वली (माणुसो के०) केटलीएक वखत मनुष्य
थयो ठे. वली (एसो के०) एज तुं (रुवस्सी के०) केटलीएक वखत रूपवंत थ-

अर्थ-हे जीव ! तूं केटली एक बखत (राज ति के०) राजा ए प्रकारे श्रयो.
 (प के०) बली (इमगु ति के०) ज़ीखारी ए प्रकारे श्रयो. (य के०) बली / एस
 के०) एज तूं (सवागु ति के०) चंमाल ए प्रकारे श्रयो. बली (एस के०) एज तूं.
 (नेपविऊ के०) वेदनी जाण श्रयो. (बली सामी के०) स्वामी श्रयो. अने दा-
 सो के०) दास श्रयो. (पुळी के०) पूज्य श्रयो. अने (खलौ ति के०) खल ए प्रकारे
 श्रयो. (बली अधणो के०) निर्धन श्रयो. अने (घणवइ ति के०) घनपति ए प्रकारे
 श्रयो. ॥ ५ए ॥-५उ के०) एमां. एटले पूर्वे कहूं तेमां (कोइ के०) कोइ प्रकार-
 नो (नियमो के०) नियम जे ते (नवि के०) नजीज. केम के, (सकम्म के०) पो-
 तानां ज्ञानायणीयादिक जे कर्म, तेनी (विणविठ के०) विनिवेश एटले प्रक-
 ति, स्थिति, अनुभाग, अने प्रवेश ते रूप जे रचना, तेना (सरिस के०) सरखी
 (अचिठो के०) करी वे श्रेष्ठा ते जेणे, एटले देवादिक पर्याय रूपनो अध्यास
 प्राप्तरु रूप व्यापार ते जेणे एवो मतो (नहुए के०) नटनी पत्ते (अनुत्त के०)
 मन्य अल्प वे (रुनेलो के०) रूप अने वेश ते जेना एवो (जीवो के०) जीव जे

ते (परिअत्तए के०) पर्यटन करे ठे. ॥ ६० ॥

आवार्थ—हे आत्मन् ! तुं चौदराज लोकरूप चौटामां, राजा प्रजादिकरूपे स्त्री पुरुषोना वेश लइने, नहुआनी पेठे अनेक प्रकारे निष्फल नाच्यो, पण तेमां श्री तने कोइ प्रकारनो अविनाशी सरपाव मढ्यो नही. उलटो ब्यार गतिमां ब्रमण करवा रूप सरपाव मढ्यो. तोपण ते ब्रमण करवाना अज्यास थकी, निवृत्ति पामतो नथी. जेम कोइ अफिण प्रसुखनो व्यसनी होय, ते व्यसनी ते अफिणने एम जाणे ठे के, आ अफिण खावाथ्री घणा माणसोना जीवनां जोख म श्रांय ठे, तथा ते खातां पण कफुं ऊर जेवुं लागे ठे. तथा देखातुं पण काला ठीकरा जेवुं खराव देखाय ठे. अने तेनी सुगंध पण अत्तर चंदन जेवी उत्तम नथी. तथा तेना (अफिणना) खावाथ्री लोकमां पण आवरु इजतनो घटानो देखाय ठे. तथा ते खावाथ्री कांइ उत्तम रसायण जेवो गुण नथी थतो, एटलुंज नही, परंतु शरीर पण खराव थतुं देखाय ठे. वली ते अफिण न मलवाथी कोइ वखत टांटियां घशीने मरवा वखत पण आवे ठे. इत्यादिक अफिणना अनेक प्र

कारना अथगुण जाणे ठे, देखे ठे, अने अनुभवे ठे; तो पण तेने मूकी शकतो नथी. तेतुं कारण कांश्क अच्युस अने कुसंगविना वीजुं जणातुं नथी. तेम आ जीवने पण अनादिकालना अच्युसथी तथा विपयी जीवोनी सोवतथी, आ पं च प्रकारनां विपय सुखमां दुःख ठे. एम जाणे ठे, देखे ठे, तथा अनुभवे ठे, तो पण अफिणना व्यसननी पेंठे सारुं मानी वेगो ठे. तेथी एने अनेक प्रकारनां नी चां उंचीं रूप करी आ संसारने विपे नाटक करबुं पने ठे. वली शास्त्रमां कहुं ठे के-

॥ अनुष्टुप्वृत्तम्. ॥

अरमानारपरंभ्रंगाच्चपन्यनक्षयात् ॥

मासा गेगाद्य गोरुाश्च जात्यनरगतंचपि ॥ १ ॥

अर्थ-अपमानथी, तथा उंची पदवीथी पम्वाथी, तथा वध बंध अने धननो रूप ते पकी शैरुनो जातिमां रोग ने शोक, आ जीवे जोगव्यां ठे. ॥१॥ आ अ प्रकार संवंधी श्रीआचारंगजीसूत्रमां विशेष प्रकारे कहुं ठे, त्यांधी जोड लेबुं.

नरकपु
२

वेदनाः
७

अनुगमाः
४

असातमसुखं बहुलं यामुताः
५

नरएसु वेअणान् । अणोवमान् असायबहुलान् ॥

रेजीव
१

त्वया
२

माप्ताः
३

अनंतकृत्वः
४

बहुविधाः
५

रेजीव तए पत्ता । अणंतसुतो बहुविहान् ॥ ६१ ॥

अर्थ—(रे जीव के०) हे जीव!(तए के०) ते (नरएसु के०) रत्नप्रज्ञादिक सा
त नरकने विषे (अणोवमान् के०) उपमा रहित एवीयो (असायबहुलान् के०)
डुःखे करीने जेरली एवीयो, एटले अशाता वेदनीय कर्मथी उत्पन्न थएली एवी
यो, अने (बहुविहान् के०) बहु प्रकारनी (वेअणान् के०) वेदनान् जे ते (अणंत
सुतो के०) अनंतीवारं (पत्ता के०) पामी ठे. अर्थात् तुं जोगवी चूक्यो ठे. ॥६१॥

भावार्थ—हे आत्मन्! तैं बीजी गतियोमां तो अनेक प्रकारनां डुःख जोग-
व्यां, परंतु रत्नप्रज्ञादिक नरकोनां डुःख तो कही शकाय तेवां ठेज नही! केस
के, तेनें विषे अनंती शीत वेदना, ॥१॥ तेमज अनंती उष्ण वेदना. एटले आपणे

अहिना आकरा घल्लथलता खेरना अंगारा होय, तेना उपर ते उष्ण वेदनीया-
 ला नारकीना जीवने सुवादे, तो तेने घणीज निज आवी जाय. ॥१॥ तथा ए-
 वीज रीतनी अनंती कुधा वेदना, एटले जगत्मां रद्दिला सर्व घृतादिक पुज्जो ते
 नारकीना जीवने खबरावीण, तोपण तेनी कुधा पूरी न थाय. ॥३॥ तेमज अ-
 नंती तृपा वेदना. एटले जगत्मां रद्दिला सर्व समुद्देशनां पाणी ते नारकीना जी-
 वने पाइए, तोपण ते नारकीना जीवनी तृपा ठोपे नही. ॥४॥ तेमज अनंती ख-
 रज वेदना, एटले अनेक प्रकारनां तरवार प्रमुख शस्त्रवेदने करीने, ते नारकीना
 जीवने पर्पण करे, तोपण ते नारकीना जीवनी खरज मटे नही. ॥५॥ तेवी री-
 त अनंती परयडापणानी वेदना, एटली दवी ठे के, आखा जगत्ना परवडापणा
 नी वेदना एकडी करीए, तोपण तेना बरोवर न आय. ॥६॥ तेवी रीते, ज्वर ॥
 ७॥ दाद ॥८॥ जय ॥९॥ अने शोक ॥१०॥ ए चारनी वेदना आखा जगत्नी
 एकडी करीए, ते शकी पण एकके वेदना अनंतगुणी जाणवी. आवी अनंतगु-
 णी वेदनाउ, सान व्यमनना सेवनार प्रमुखने जोगवची पदे ठ. जेम के, कोइए.

परस्त्री संग कस्यो होय, तेने त्यां (नरकमां) तेज स्त्रीना आकार जेवी लोढा-
नी पुतली बनावीने, अने तेने अग्निबेद सारी पेठे लायचोल घखवखती करीने,
ते स्त्रीनी साथे ते परमाधर्मियो अनेकवार ते पुरुषने वलात्कारे आलिंगन करा-
वे ठे. इत्यादिक नरकने विषे अतंतगुणी वेदना शाखमां कही ठे. तेने विचारीने
हे मंदमते! कांइक तो पाप करतां पाठो नसख ! ॥ ६१ ॥

आ नरकमां दुःखना अधिकारने विशेषे जाणवानी मरजी होय तो, श्री
सूयगनांग सूत्रना प्रथम श्रुतस्कंधना पाठमां नरक विभक्ति अध्ययनेने विषे
जोइ लेज्यो.

देवत्वे मनुजत्वे परान्नियोगत्वं उपगमेन

? १ २ ३ ४ ५
देवते मणुअत्ते । परान्निजगत्तणं जवगएणं ॥

श्रीपण्डलं बहुविधं अनंतकृत्वः समुच्युतं

६ ७ ८
श्रीसण्डहं बहुविहं । अनंतखुतो समणुच्युत्रं ॥ ६२ ॥

प्रदिना आकरा धखधखता खेरना अंगारा होय, तेना उपर ते उष्ण वेदनीवा-
 दा नारकीना जीवने सुवासे, तो तेने घणीज निजा आवी जाय. ॥१॥ तथा ए-
 नीज रीतनी अनंती कुधा वेदना, एटले जगत्मां रडेला सर्वे घृतादिक पुज्जोते
 नारकीना जीवने खवरावीए, तोपण तेनी कुधा पूरी न थाय. ॥३॥ तेमज अ-
 नंती तृपा वेदना. एटले जगत्मां रडेला सर्वे समुझेनां पाणी ते नारकीना जी-
 वने पाइए, तोपण ते नारकीना जीवनी तृपा ठोपे नही. ॥४॥ तेमज अनंती ख-
 रज वेदना, एटले अनेक प्रकारनां तरयार प्रनुख शब्दबर्मे करीने, ते नारकीना
 जीवने घर्षण करे, तोपण ते नारकीना जीवनी खरज मटे नही. ॥५॥ तेवी री-
 ते अनंती परवडापणानी वेदना, एटली दवी ठे करे, आखा जगतना परवडापणा
 नी वेदना एकठी करीए, तोपण तेना चरोवर न आय. ॥६॥ तेवी रीते, ज्वर ॥
 ७॥ दाद ॥७॥ जय ॥८॥ अने शोक ॥९॥ ए चारनी वेदना आया जगत्नी
 एटली करीए, ते अकी पण एकके वेदना प्रनंतगुली जालनी. आवी अंनंतगु-
 णी वेदनाठ, सात व्यननना सेवनार प्रमुर्वेभं जोगनी पंढे व. जेम के, कोइए

परस्त्री संग कस्यो होय, तेने त्यां (नरकमां) तेज स्त्रीना आकार जेवी लोढा-
नी पुतळी वनावीने, अने तेने अश्विने सारी पेठे लालचोल धखधखती करीने,
ते स्त्रीनी साथे ते परमाधर्मियो अनेकवार ते पुरुषने वलात्कारे आलिंगन करा-
वे ठे. इत्यादिक नरकने विषे अतंतगुणी वेदना शास्त्रमां कही ठे. तेने विचारीने
वे ! कांश्च तो पाप करतां पाठो उसस्य ! ॥ ६१ ॥

कःखना अधिकारने विशेषे जाणवानी मरजी होय तो, श्री
मय्य सुतस्कंधना पाठमां नरक विन्नक्ति अध्ययनने विषे

प्रमुखना ज्ञयमां धैरेधर शलामो करी नाञ्चीने रेटलाना दुकना पराणे पाम-
 वातुं कट सदन करी आव्यो ठे. वली वोकना प्रमुखना ज्ञयमां मरणांतकट रा
 दन करी आव्यो ठे. नली पोपट प्रमुखना ज्ञयमां पांजराविकने विणे वंथनक-
 टें सदन करी आव्यो ठे. अर्थान् एवुं कोइ उःख नथी के, जे उःखने ते सदन
 ची करतुं!! ए प्रकारे अनंततीवार घोर मदा ज्ञयानक उःख ते सदन कखांठे.
 माटे हेय एवुं धर्मसाधन कख के, जेथी तेयां दुःख जोगवयां पदे नही. ॥६३॥

यायोग. काव्यपि उःमानि गारीराणि मानपानि च भंगारे

६ ७ ८ ३ ५ ॥ २

जांचति केवि दुस्का । सारीरा माणसा व संसार ॥

मातः अनंतकृतः भीरः संसारकांतारे

११ १०

ए

पनो अप्राणंतसुतो । जीवो संसारकंतारे ॥ ६४ ॥

अर्थ—(जीवो के०) जीव जें तें (संसार के०) संसारने विप (सारीरा के०)

शरीर संबंधी (व के०) बली (माणसा के०) मन संबंधी (जावंति के०) जेटलां (केवि के०) कोइ पण (डुस्का के०) डुःख ठे, तेने संसारकंतारेके०) संसाररूपी अटवीने विषे (अणंतखुत्तो के०) अनंतीवार (पचो के०) पाप्मयो ठे. एटले संसार रूप अटवीमां परिभ्रमण करतां आ जीव सर्वे डुःख सहन करी आव्यो ठे. ६४
 ज्ञावार्थ—आ संसारेने विषे डुःख बे प्रकारनां ठे. एक शरीर संबंधी रोगादि के करीने डुःख ठे. अने वीजुं मन संबंधी इष्ट वस्तुना वियोगादिक थकी डुःख ठे. ते सर्वे डुःख आ संसाररूप अटवीने विषे भ्रमण करतां, आ जीवे अनंती-वार जोगव्यां ठे. ॥ ६४ ॥

तृष्णा अनंतकृतः
 २ ४

संसारे तादृशी तव आसीत्नरके

५ १ ६

तएवा अप्रणतखुत्तो । संसारे तारिसी तुमं आसी ॥

यां तृण्णां प्रशामितुं सर्वोदधीनां बुद्धकं न तीरीकुर्यात् न समर्थमेव
 ७ ८ ए १० ११ १२ १३

जं प्रसमेजं सर्वो । दुहीणमुदयं न तिरीजा ॥६५॥

मर्थ—हे जीव ! (तुमं के०) तेने (ताण्डा के०) तृष्णा. अथत्ति नृपा (तारिस्ती के०) ते प्रकारनी (अणंतनुत्तो के०) अतंतीवार (संसारे के०) नरकरूप संसारने शिर (आत्मी के०) उत्पन्न थइ हती. (जं के०) जे तुवाने (पसंमंठं के०) शमाय याने अर्थ (संपोदनीलं के०) सर्व समुच्चैनुं पण (उदयं के०) जल जे ते (तीरि-
जा के०) न समर्थ थाय !!! ॥ ६५ ॥

आ प्रकारनो अर्थ प्रथम नरकनी येदनामां कही गया थीए. माटे पुनरुक्ति वापनुं नियारण करुया माटे आ प्रकारनो ज्ञावार्थ जाणवो. के, हे जीव ! तेने अतंती तृष्णा उत्पन्न थइ ठे, के, ते तृष्णा अभाववाने माटे, सर्व समुच्चैना पाणी ना मिउ जेटलां धनादिक वडे पण तक्षारी तृष्णा पूरी थाय तेम नथी. ते कहुं ठे के,

पशुयिन्वा मीदियं । रिण्यं पशुः सियः ॥
नाल्लमंरुस्य नरमं । यिदि पश्यन्न मुखात्ते ॥ ? ॥

अर्थ—मरुगी पृथ्वीमां तुपन्न अग्नी अनेक प्रकारनी मांगेर तथा अनेक प्र-
कारना पडं अने त्रय विंगेरे मघनुं धान्य, जो एक जयाने प्राप्त थाय, तोपण ते-

ने धान्य संबंधिनी तृष्णा पूरी न आय. तेमज सधला जगतमां रहेंतु हीरा, मा
 लोक, सोती, सोनुं रूपु विगेरे धन, एक पुरुषने प्राप्त आय, तोपण ते पुरुषनी
 धन संबंधिनी तृष्णा पूरी न आय. तेमज जगतने विषे जेटला हाथी, घोडा,
 बंट, बलद, गायो, जेंशो विगेरे चतुष्पद जीवो ठे, ते जो एक जणने प्राप्त आ-
 य, तो पण ते पुरुषनी चतुष्पद संबंधिनी तृष्णा पूरी न आय. तेमज जगतने
 विषे रूपालीमां रूपाली देवांगनाउ तथा ग्रहाटा महेटा राजानी राणीयो तथा
 महेटा महेटो धनाढ्यनी स्त्रीयो जेवी के, अत्यंत, लादण्यवाली, अत्यंत रूप-
 वाली, अत्यंत गुणवाली अने सुंदर सुगंधीवाली एवी जवान स्त्रीयो जो एक पु-
 रुषने प्राप्त आय तोपण, ते पुरुषनी स्त्री संबंधि तृष्णा पूरी न थाय. ए प्रका-
 रनो विचार करीने जे माह्यो पुरुष वैराग्यने पामे ठे, तेज पुरुष संसारने विषे
 मोह पामतो नथी. ॥ १ ॥

माटे हे आत्मन् ! उपर कथा प्रमाणे तु अनंतीवार विषयो जोगवी चूझ्यो
 ठे. परंतु जे सुखनो ते एक वखत पण अनुभव नथी कर्यो, एवा आत्मसुखनी

प्राप्तिते निदि उथम कर ! ॥ ६५ ॥

द्व्याधीय धनंयकृतः मंगोरकरुजो तत्र दुयापि वाद्वी
६ ॥ ११ २ ५ ३

आसी आंगंनखुतो । संसारे ते बुद्धावि तारिसिया ॥

या वनयलिं मः पुद्गलजयोपिपुताद्वियि न तांयात् न शश्यात्
३ ७ ५ २० २२

जे पसमेडं सधो । पुग्गलकाञ्जि न तारिजा ॥ ६६ ॥

अग्गेरे जीग ! (मंतारे के०) नरक जयरूप संसारेने विपे (ते के०) तने
सागिसिया के०) वेया प्रकारनी (बुद्धादि के०) दुया पण (अणंतखुचो के०) अ-
नेतीचार (आनी के०) उत्पन्न थइ दती के, (जं के०) जे दुयाने (पसमेडं के०)
दामाख्यान (गयो के०) तने एया (पुग्गलकाञ्जि के०) धृताविरूप पुद्गलना स-
नुत्त जे ते पण (न तारिजा के०) न समर्थ थाव ! ॥ ६६ ॥

नासधेरे आत्मन् ! नरक नवने विपे तने एवी दुया उत्पन्न थइ दती के,

आ जगत्‌मां रवेला जे घृतादिक सघला सारा सारा पुद्गलोवदे पण, ते कुधा-
 नी शांति शाय तेम नहोंतुं. एवी कुधावेदनी तें परवशपणामां अनंतीचार सहन
 करी ठे. मट्टे तने उपदेश करवानो एटलो ज ठे के, आज स्वाधीनपणामां एका
 सणुं करवुं, अथवा एक उपवास करवो, तेमां पण तने महोडो विचार अइ पने
 ठे. अने वली तुं एवुं बोले ठे के, महारांश्री संवत्सरीनो उपवास पण वनी श-
 क्यो कण ठे. कारण के, महाराश्री तो एक घन्वियार पण नूख्युं रेहवातुं नश्री.
 एम कहीने अनेक प्रकारनां सारां सारां भोजन करावी जमे ठे, परंतु हे मूढ
 जीव! आखो जन्मरो अइने तें केटला मण घृतादिक मिए पदाशौं खाधा ह-
 शे? तेनुं सुख लेश मात्र पण आज तने रहुं नही. केम के, जो तुं तद्वारा हाथे
 तहारी जीज उपर हाथ फेरवी जो के, ते घृतादिक पदार्थोनी कांइ पण चि-
 काश जणाय ठे? अर्थात् नश्री जणायती. तेमज हवेशी पण तुं अनेक प्रकार
 ना पाप प्रपंचादिक करीने सारां सारां भोजन करीश, तोय पण पूर्वनी पेठे ते
 जिह्वा इंडि तृत अथानी नश्री. अने जिह्वा इंडिनुं पोषण ठे, तेज सर्वे इंडियो

प्राप्तिये विषे न्ययम कर ! ॥ ६५ ॥

आशीव अन्तकृतरः संसारैररुञ्चये तव दुधापि तादृशी

६ ५

११

२

३

४

५

आसी अण्णंतखुत्तो । संसारे ते बुहावि तारिसिया ॥

यां मशगयिं तु सर्वेः पुद्गलजाथोपिपृतादिरपि न तीर्यात् न शश्रुयात्

७ ८ ए

१०

११

१२

जं परसमेउं सवो । पुग्गलकाउवि न तारिज्जा ॥ ६६ ॥

अर्थ-रे जीव ! (संसारे के०) नरक चक्ररूप संसारने विषे (ते के०) तने तारिसिया के०) तेवा प्रकारनी (बुहावि के०) दुधा पण (अण्णंतखुत्तो के०) अ-
न्तीवार (आसी के०) उत्पन्न अइ इती के, (जं के०) जे दुधाने (परसमेउं के०)
शमानवाने (सवो के०) सर्व एवा (पुग्गलकाउवि के०) धृतादिरूप पुद्गलना स-
मूठ जे ते पण (न तारिज्जा के०) न समर्थ थाय ! ॥ ६६ ॥

भावार्थ-रे आत्मन् ! नरक चक्रने विषे तने एवी दुधा उत्पन्न अइ इती के,

आ जगत्‌मां रहेला जे घृतादिक सधला सारा सारा पुद्गलोवरुं पण, ते कुधा-
 नी शांति श्राय तेम नहेलुं. एवी कुधावेदनी तें परवशपणामां अंनंती चार सहन
 करी ठे. माटे तने उपदेश करवानो एटलोल ठे के, आज स्वाधीनपणामां एका
 सणुं करतुं, अथवा एक उपवास करवो, तेमां पण तने महोदो विचार अइ पने
 ठे. अने वली तुं एंहुं बोले ठे के, महाराश्री संवत्सरीनो उपवास पण वनी श-
 कवो कण ठे. कारण के, महाराश्री तो एक घन्तिवार पण चूख्युं रेहवांतुं नथी.
 एम कहीने अनेक प्रकारनां सारां सारां जोजन करावी जमे ठे, परंतु हे मूढ
 जीव! आखो जन्मारो अइने तें केटला मण घृतादिक मिष्ट पदार्थो खाधा ह-
 शे? तेनुं सुख लेश मात्र पण आज तने रहुं नही. केम के, जो तुं तहारा हाथे
 तहारी जीज उपर हाथ फेरवी जो के, ते घृतादिक पदार्थोनी कांड पण चि-
 काश जणाय ठे? अर्थात् नथी जणाली. तेमज हवेशी पण तुं अनेक प्रकार
 ना पाप प्रपंचादिक करीने सारां सारां जोजन करीश, तोय पण पूर्वनी पेठ ते
 जिद्व्वा इडि तूत अवांनी नथी. अने जिद्व्वा इडिनुं पोषण ठे, तेज सर्वे इडियो

हे. एटले देवताना सुखने आपनारो, तथा मोक्षना सुखने आपनारो आ मनुष्य
 जव हे. परंतु मनुष्यजव विना कोइ जव वने सुखनी प्राप्ति श्रद्ध शकती नथी.
 एटलाज माटे ज्ञानी पुरुषोए सर्व जव करतां आ मपुष्यजवने उत्तममां उत्तम
 गण्यो हे. अने दश दृष्टीं करी उर्जज पण एटलाज माटे कह्यो हे. आ दश दृ-
 ष्टींतुं स्वरूप प्रसिद्ध हे माटे, तथां अथ विस्तार थवाना जयथी लख्युं नथी. मा
 टे आवा मोंघामां मोंघा मनुष्यजवने पाप्मीने एले गमावी अवसर चूक्यो नही.
 नमनुष्यनम तथादृशदृष्टीतम उर्जजलाचं विशुद्धताचंचलं च मनुगतं

५

२

५

३

६

तं तद्दुद्धद्वलंभं । विज्जुद्धयाचंचलं च सणुयतं ॥

धर्मं यः विपीयति यः कापुरुषः न मनुष्यः

७

८

ए

१०

१२

११

धम्मंमि, जो विसीयड । सो काउरिसो न सणुसिसो ॥६८॥

अर्थ-(जो दे०) जे पुन्य (तद्दुद्धद्वलंभं के०) तथा प्रकोर एटले सुद्धता:

दि दश दृष्टांते करी दुःखे पासवा योग्य एवुं (च के०) वली (विज्जुलया चंचलं के०) विजलीरूपं लतानी पेठे चंचलं एवुं (तं के०) ते, एटले ते योग्य एवुं (मणु यत्तं के०) मनुष्यपणुं, तेने पासिने (धम्मंसि के०) धर्मने विषे (विस्सीयइ के०) खेइ पाअे ठे (सो के०) ते (कान्निरिसो के०) कुत्सित (निंदित) पुरुष जाणवो. पण (सत्पुसिसो के०) सत्पुरुष (न के०) न जाणवो. ॥ ६८ ॥

ज्ञाथार्थ-जैनशासनमां प्रसिद्ध एवां दश दृष्टांते दुर्लभ एवो, अने विजली-ना ऊवकारानी पेठे कणभंगुर एवो, ने जेमां कोइ प्रकारनी पण खामी नथी एवो. एटले आ मनुष्यनो भव अढीघीपमां थयो, तेमां वली कर्मभूमिमां थयो, तेमां वली आर्य देशमां थयो, तेमां वली उत्तम कुलने विशे थयो, तेमां वली अ विकल पंचेंद्रिये पूर्ण थयो, तेमां वली निरोगी काया पास्यो, अने तेमां वली स हुरुनो अने सत् शास्त्र सांभलवानो जोग वन्यो; तेम ठतां पण, जे पुरुषो, धर्म साधन करवाप्पां प्रसाद करे ठे, ते पुरुषो निंदा करवा योग्य थाय ठे, पण ते सत्पुरुषोनी पंक्तिमां गणवा लायक थता नथी. मटि हे जीव ! पूर्व अनुभव करे-

लापशुपणाना स्वभावने सूक्री देइने, मनुष्यचवने लेले लगामचामां उद्यम कर.

॥ उपगानवृत्तम् ॥

माशुच्यजन्तानि तेषां गारुडस्य लब्धे सति गिने उद्यमः न कृतः च येन
३ २ २२ २० १५ १६ १७ १४ ८

माणुस्सजम्मे तस्मि लब्धयंमि । जिण्णिदधम्मो न कच्च य जेषां ॥

वदति गुणे यथा भाशुकेण हस्ती घृष्टव्यो तथा च अत्रयं तेन
१३ १२ २० १५ १६ १७ १४ ८

तुट्ठे गुणे जह धाणुक्कएणां । हत्था सद्धेवा य अत्रवस्स तेणां ॥ ६९ ॥

अर्थ—(जेषं के०) जेषे (तनि के०) संसाररूप समुच्चिना कांठारूप (माणु-
स्तजन्मे के०) मनुष्य जन्म (लब्धयंमि के०) पाप्मे सत्ते (जिण्णियधम्मो के०)
जिण्णियो धर्म जे ते (न कच्च के०) नथी कयो (तेलं के०) तेषे अर्थात् तेने (य
के०) पण (जह के०) जेम (धाणुक्कएणां के०) धनुर्धारि पुरूप जे तेषे अर्थात् तेने
(तुने के०) पणव (तुट्ठे के०) तुट्ठे सत्ते (अत्रवस्स के०) निश्चे (हत्था के०) द्वाप्र (म-

लेखा य के०) घसवा पनेज ठे. तेम आ जीवने पण हाथ घसवा पदे ठे. एटले पवी घखो पथाचाप करवो पदे ठे. ॥ ६ए ॥

जायार्थ-अनंता जव रूप समुद्रमां जटकतां जटकतां मनुष्य जन्मरूप कां जो प्राप्त अए सते पण जेणे आहिसारूप जिनधर्म न आचरण कर्यो, तेने; जेम रणसंग्राममां युद्ध करवा गएला एक धनुर्धारी पुरुपना धनुष्यनी पणठ तूटी गेइ, तेथी तेने जेम हाथ घसवा पड्या, तेम तहारे पण हाथ घसवा पमशे. माटे हे जीव! जो तुं पण उती सामग्री सते जिनधर्मरूप जातुं नहि ग्रहण करे, तो तहारे पण मरणावस्थाए पथाचाप करवोज पमशे. ते आ प्रकार के, अरेरे! मे उती सामग्रीए पण आ शुं कर्युं!! के, परलोकिके जतां धर्मरूप जातुं कांइ पण लीधुं नही! माटे हवे हुं शुं करीश! एवी रीते तहारे हाथ घसवा पमशे. वली जे म आ जवमां शोभो काल रहेवा माटे कोइ पुरुप ज्यारे परदेशे जवानो होय, त्यारे ते पुरुप प्रथमधी जाता विगेरेनो एटलो ववो वंदेवस्त करी राखे ठे के, अमुक जग्याए उतरीशुं, ते त्यां अमुक भोजन करीशुं. एवी रीतनो उराव क-

रीने पवी पोतानी सांथे ज्ञातादिक घणी सामग्री लेइने जाय ठे. पण ज्ञातु ली
 धा शिवाय जतो नथी. तेग तदारे तो अद्दिधी मरीने क्यां जंबुं पमशे? ने त्यां
 कदला दिवस र्हेचुं पमशे? अने कोने त्यां जइने उतारो करवो पमशे? अने
 मार्गसां ज्ञातु लिथा विना शं खाइशुं? इत्यादि परलोक संबंधी तने कांड पण
 विनार थतो नथी! माटे हे मूढ जीव! सर्व दुःख मात्रने निवारण करनार अ-
 ने मनोबांझित सुखने आपनार एवुं धर्मरूप ज्ञातुं संगथे राखय. ॥ ६ए ॥

॥ पढरीवृत्तम् ॥

रे गीप नितगं गृणु चंचलसनात् ३ मुक्त्वा परलोकै शस्यति ४ मरुलान् अपि ५ वाञ्छाम्नात् ५ तथा

रेजीव निसुणि चंचलसद्भाव । मिट्हेविणु सयलवि वप्नभाव ॥

नरनेदपमिन्नस्य यत् चिप्रियगलं गप्हं ३ अतः संपारे अस्तियन् मई तन् ईष्टगालमिगामदस्ति ४
 ५ ७ ८ ९ १० ११ १२

नवनेयपरिग्गह् विविह्जाल । संसारि अचिि सहु इंद्रयाल ॥७०॥

अर्थ—(रे जीव के०) हे जीव! तું (निसुणि के०) सांभ्रज्य के जे, (चंचल सहाव के०) चंचल स्वप्नाववाला (सयलविके०) सर्व एवाय पण (वभ्रजाव के०) शरीरादिक बाह्यज्ञावने तथा (नयन्नयपपरिग्रह के०) नव भेदवाला परिग्रहनी (विचिह्नजाल के०) अनेक प्रकारनो समूह तेने (मिद्धेविणु के०) मूकीने पर-लोकके जशश; ए हेतु माटे (संसारि के०) संसारने विषे (अडि के०) जे शरीरावि क देखाय ठे, (सहु के०) ते सधलुं (इंदयाल के०) इंज्जाल समान ठे. ॥ ७० ॥

ज्ञावार्थ—हे आत्मन्! त्हांरुं हितकारी एवुं आ एक वाक्य सांभ्रज्य. आ दे-खातो शरीरादिक सधलो बाह्यज्ञाव ठे, इंज्जाल समान ठे. एटले नव प्रकारनो परिग्रह* ते सधलो चंचल स्वप्नाववालो ठे. एटले क्षणमां देखाय अने क्षणमां नाश पामी जाय एयो ठे. एटलुंज नहि पण संसारमां जे जे वस्तु देखाय ठे, ते सर्वेने तું इंज्जाल समान जाणीने तेने विषे मोह ममत्व न कख. कारण के, ते सधला बाह्यज्ञावने मूकीने तું एकलोज परलोकमां जशश, पण पूर्वें कही ते-

* १ धन. २ धान्य. ३ क्षेत्र, ४ घर. ५ सुवर्ण. ६ रूपुं. ७ त्रांशुपितल. ८ छिपद. ९ चतुष्पद.

मांनि कोड वस्तु पण तद्वारी सन्धि आववानी नथी. केम के, ते सर्वे, वस्तुताए
असत्त्वे. माटे तेने तुं सत्यपणानी प्रोति न करीश. ॥ ७० ॥

धिपुत्रपितृदृष्टोदशीनां ज्ञानं समूहः पेश्लोक्तिकं सर्वं निजस्य शुभे कल्याणे सहायं निमित्तं

॥ ३ ३ ५
पियपुत्रमित्तघरघरणिजाय । इहलोद्विअ सव निगसुहसहाय ॥

न अपीतिमक्षे यासि कोपि नच शरणे तणे हे पूर्व एकावयेव साहित्यते त्रियकुरकडःसानि
२३ १२ १४ १३ ए १० १ ७ ६

न वि अत्रि कोड तुन सरणि मुख। इहल्लु सहसि तिरि निरयडुस्क

अर्थ—(मुख के०) हे मूर्ख ! (इहलोद्वय के०) आ लोक संबंधी (सर्व के०)
सर्व एवो (पिय के०) पिता (पुत्र के०) पुत्र (मित्र के०) मित्र (घर के०) गृह
(शरणि के०) स्त्री, नेमनो (जाय के०) समूह जे ते (निय सुद्ध सहाय के०) पो
तांन तुल दरयानो डे स्वभावे ते नेमनो एवो डे. एड्डे सी पोत पोताना बुद्ध
ना अर्थी डे. पण (तिरि. निरय डुस्क के०) तिर्येच तथा नरक ते संबंधी डःस.

तेने (इच्छु के०) तुं एकलोज (सहसि के०) सहन करे ठे. पण ते वखत तेभां दुं (तुइ के०) तहारे (सरणि के०) शरण करवा योग्य (कोइ वि के०) कोइपण (न अडि के०) अतुं नथी. ॥ ७१ ॥

ज्ञावार्थ-आ जगत्मां परलोकने विवे कांइ पणं सहायता करवनि न सम अ एवां माता पिता ली पुत्रादिक सौ पोत पोतानां स्वार्थी ठे. पण कोइ कोइ-नुं नथी. जेमके, उपर लखलां घरनां माणसेने एवो निश्चय थाय ठे के, हवे आ पशारीमां सूवारेलो माणस जीवशे नही. एवुं धारीने ते सूतेला माणसने सहा नरपूर वेदनामां तरफरतो नजरै जोइने पण कहे ठे के, तमे मेने कांइ कहो गो? एटले तमे ठानी रीते संचय करेलुं, आपेलुं, मूकेलुं, दाटेलुं कांइ देला मो गो? एवी रीते पोतानो स्वार्थ साधवानी बातो करे ठे. तथा तेना मरी गया पठी पण केवल पोतानो स्वार्थ संचारी संचारीने हए ठे, के, आटलुं काम अ-धुं मूकीने गया! पण तेड एम नथी विचारतां के, ज्यांथी समजणो अयो त्यां थी मांनिने चोकिं सूतां सूधी पण एणे आपणुं, वैतरुं कूच्यां करथुं ठे. परंतु ते

बापको नरकादिक गतिने विषे एकलो गयो ठे, त्यां तेने केवां दुःख पन्तां ह-
 शे? तथा ते विचारो घणुं इव्य मूकीने गयो ठे! पण तेना वीजा दुःखमां जाग
 न लेतां फक्त तेनुंज इव्य तेनी पठवाने शुभ कृत्यमां वापरुं; एवो विचार पण
 नथी थतो. अने कली आवो विचार पण तेमने नथी थतो के, अरेरे! रात्री दि-
 वस पोताना शरीरुं सुख पण न विचारतां कूरु कपट ठलजेद अन्यायादिक
 करीने एणे आपणुंज भरला पोपण करुं ठे. पण पोताना परलोकनुं सायन क
 र्खानो अयकाश जरा पण एणे लीवो नथी. एवी रीते कोइ रुदन करतुं नथी.
 मॉटे दे जीव! दे मझा मूर्ख!! कांइकतो विचाख!! के, हे आश्रवभावमांधी
 निवृत्ति पामीने कांइकतो संवरज्जानमां वरुं. ॥ ७१ ॥

॥ मागधिका वृत्तम्. ॥

इज्जते गया भवश्यायो हिमपिंडरुः सोकं निष्ठति लंघमानः
 ३ ? ३ " ६ "

कुसंगे जह उसचिंडुप । योवं चिठइ लंघमाणए ॥

य मात्र पण प्रमाद न करीश. केमके, आ मनुष्यपणानुं जीवबुं माजना अग्र-
 भागमां र्हेला जलविंडुनी पेठे, श्रोमोज काल र्हे तेबुं ठे. एटले जोतां जोतां
 अष्टप वायु वंदे पण शीघ्रपणे नाश पामे तेबुं ठे. अर्थात् माजना अग्रने विपे
 र्हेला जलविंडु तो, फक्त वायुवेरुज नाश पामे ठे. परंतु आ मनुष्य तो, अनेक
 प्रकारना कारणोथी मरे ठे. जेम के, ताव आववाथी, मूंफारो थवाथी, कोलेरा
 (कोगलियुं) आववाथी, घर पन्वाथी, अग्निवने वलवाथी, शल्व प्रमुख वागवा-
 धी, सर्प करफवाथी इत्यादिक अनेक प्रकारनां कारणो मलवाथी उचिंतो नाश
 पामे ठे. एम जालीने हे. जीव! वर्मकृत्येने विपे समय मात्रनो प्रमाद न कर.॥

आ ७३ तथा ७४ मी ए वे गाथातु श्री सूर्यगहंग सूत्रना प्रथम श्रुतस्कंध
 ना तैत्तलीय अध्ययननी ठे.

मंशुष्यसं किं न युषधं संशोषिः षत्सु प्रेत्य उर्जना
 १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८

संबुद्रह किं न वद्रह । संबोहि खलु पिच उद्धवा ॥

के जेम वैभूर्यादि रत्नो समूह जेमां रह्यो ठे, एवा रत्नाकरने पा-
 रत्न खान पामीने कांतिरहित एवो, अने वली अल्प मूड्यवालो
 नो ककनो लेवो शुं तहारे घटे ठे? अर्थात् पूर्वे कह्यो एवा रत्नाकरनो
 ने, तेने बदले काचनो ककनो लेवो; ते घटेज नहीं. तेम अतिशे अ-
 न तुछ एवा विपय सुखने अर्थे रत्नाकर समान जिनधर्मनो त्याग करवो,
 ते पंमित पुरुषने घटे नहीं. वली जेणे धर्मकृत्य नथी करथुं, तेने परप्रवसां सं-
 जमरूप जीवित मलतुंज नथी. वली गएला एवा, ने धर्मसाधन करवाने योग्य
 एवा, रात्री दिवस जे ते, तथा यौवनादिक काल इत्यादिक पाठां आवतां नथी,
 केमके, इंद्रादिकनुं पण नुटेनुं आयुष्य पातुं संघातुं नथी. माटे एबुं जाणीने रा-
 त्री दिवस धर्मनुं आराधन करबुं ॥ ७३ ॥

इवे सर्व संसारी जीवने आयुष्यनुं अनित्यपणुं देखाइ ठे.

वालाः वृक्षाः च पश्यत गर्जस्या अपि त्यजति यानत्राः

? ३ २ ७ ४ ६ ५

रुहरा बुद्धा य पासह । गप्रह्वावि चयंति माएत्रा ॥

अर्थात् तूट्टुं आउनुं जे ते (पुणरवि के०) फरीने पण सांघुं (सुलहं नो के०) सुलह नथी. एट्टे तूट्टुं आउनुं सांघवाने कोइपण समर्थ नथी. ॥ ७३ ॥

आचार्य-हे प्रथम जीवो ! तमे ज्ञान दर्शन चारित्ररूप धर्मने जाणो. कारण के, आवो अचर फरी फरीने सलवो दुर्लभ ठे. माटे घणी सामग्रीसते पण, केम बोध पांमता नथी. अर्थात् जोगने तुठ जाणी, तेनो त्याग करीने सधर्मने विप्र बोध पांमो. ते कहुं ठे के,

॥ शार्दूलविक्रीणितवृक्षम् ॥

निर्वाणदिमुपमदे नरन्तये केनेव्यधर्मोन्विते ।

लब्धे मन्थपचारु कामजगुपं नो रोचिंतुं युज्यते ॥

भैरवादिप्रदोपनीयानिचिने मांसेऽपि रत्नाकरे ।

लातुं मन्थपदीप्ति काचवाहलं किं चोऽचितं मांथत्पम् ॥ १ ॥

अर्थ-मोहादिक सुखनो आपनार एवो, मयुष्यनो जय मले संते, तेमां बली जिनराजनो धर्म मले संते. तद्वारे लगार मात्र पण काम सुल सेवहुं घट्टुं न थी. केम के, ते प्रष्टप ठे जोगे ते सुलनो परिणाम् नारो आबतो नथी. ते उपर

क कहालां पदाश्रौने, अणइच्छाए मूकीने मरण पामे ठे. अने केटलाएक तो बृद्धा
 वस्थानां दुःख जोगवतां जोगवतां पराणे पराणे पग घशीने मरण पामे ठे. व
 ली आ जग्याए मानव शब्द ग्रहण कर्यो ठे, तेनुं ए कारण ठे के, उपदेश करवा
 योग्य होय, तेनेज मनुष्य कहीए. परंतु जे उपदेश देवा-योग्य न होय, तेने तो
 मनुष्यनी पंक्तिमां न गणवा, एम ग्रंथकारनो अज्ञिप्राय ठे. वली मनुष्यनुं आ-
 युष्य अनेक प्रकारनां कारणो मलवाथी घर्णुज चंचल ठे, एम जणाववाने अर्थे
 सर्वे अवस्थामां मरण देखारुं ठे. वली श्री सूयगनांगसूत्रना प्रथमश्रुतस्कंधना
 बीजा वेतालीय अथ्ययननी बीजा गायानी दीपिकामां तथा टीकामां कहुं ठे के,

त्रिपल्योपपायुपकस्यापि पर्यापत्येनन्तरमन्तमुहूर्त्तैर्नैव कस्यचिन्मृत्युरुपतिष्ठतीति.

अर्थ-त्रय पल्योपमना आयुष्यवालाने पण, पर्याप्ति पास्या पवो अंतमुहूर्त्त
 में करीने कोइक पुरुषने मृत्यु जेतें प्राप्त आय ठे.

वली श्री गणांगजी सूत्रना सातमा गणामां कहुं ठे के,

सच विद्दे.आउ जेदे. पप्रचं तं जडा.

स्येन यथा अर्चकमिच्छति ह्यति ए०

॥ ७

१० ११ १२

१३

आयुःक्षये बुद्धयनिर्गमिथं

१४

सोऽपि जह्व वदयं हरे । एवमाऽऽस्त्वयंमि तुष्टइ ॥ ७४ ॥

अर्थ—ह आत्मन्! (महारा के०) बाल एवा (य के०) बली (बुद्धा के०) वृद्ध ए
वा, बली (गम्भ्र्यादि के०) गर्भेन विषे रहेला एवाय पण (माणवा के०) मनुष्य
जे ते (नयति के०) नाश पामे ठे. (पासद् के०) तेने तुं जो. बली (जद् के०) जे-
म (सेणे के०) विंचालो पकी जे ते (नद्वयं के०) तेतर पकतीने (हरे के०) हरण क
रे ठे. अर्थात् शीघ्रपणे मारे ठे. (एवं के०) ए प्रकार (आउस्त्वयंमि के०) आउला
नो क्षय भये सते (तुष्टइ के०) बुष्टे ठे. एतले क्षणे कले आयुष्य नाश पामे ठे.
अथवा मृत्यु जे ते जीवितेन हरे ठे. ॥ ७४ ॥

भावार्थ—हे जीव! तुं विचारिने जो के, केटलाएक मनुष्य गर्भमांस्ता अ-
काज मरण पामे ठे अने केटलाएक महाकष्ट करीने, जन्म अथा पंडी बालप-
णामांज मरण पामे ठे; अने केटलाएक जवान अरस्थामांज पेतानां म्हीआदि

क कहालां पदाश्रैनि, अणइच्छाए मूकीने मरण पामे ठे. अने केटलाएक तो वृद्धा
 बस्थानां दुःख भोगवतां भोगवतां पराणे पराणे पग घशीने मरण पामे ठे. व
 ली आ जग्याए मानव शब्द ग्रहण कर्यो ठे, तेनुं ए कारण ठे के, उपदेश करवा
 योग्य होय, तेनेज मनुष्य कहीए. परंतु जे उपदेश देवा-योग्य न होय, तेने तो
 मनुष्यनी पंक्तिमां न गणवा, एम ग्रंथकारनो अग्निप्राय ठे. वली मनुष्यनुं आ-
 युष्य अनेक प्रकारनां कारणो मलवाथी घणुंज चंचल ठे, एम जणाववाने अश्रे
 सर्वे अवस्थामां मरण देखाक्युं ठे. वली श्री सूयगमांगसूत्रना प्रथम श्रुतस्कंधना
 बीजा वेतालीय अध्ययननी बीजी गायानी दीपिकामां तथा टीकामां कहुं ठे के,

त्रिपल्योपपायुष्कस्थायि पर्याप्त्येनन्तरमन्तंमुहूर्तेनैव कस्यचिन्मृत्युरुपतिष्ठतीति.

अर्थ-त्रण पल्योपमना आयुष्यबालाने पण, पर्याप्ति पास्यां पगी अंतमुह-
 र्ते करीने कोइक पुरुषने मृत्यु जेतें प्राप्त थाय ठे.

वली श्री गणांगजी सूत्रना सातमा गणामां कहुं ठे के,

सत्त. विहे. आउ. जेदे. पत्रत्तं तं जडा.

॥ आर्यावृत्तम्. ॥

उद्यापमाण निमित्तं । आहारं वैपणा परुचाण ॥

फाने व्याणपाणू । मर्चासिंहं त्रिगण आक ॥ ? ॥

अथै-आयुज्यनो जेइ एटले उपक्रम जे ते, सात प्रकारनो कह्यो ठे. केमके, निमित्तनुं पामवापणुं ठे ए हेतु माटे. इवे ते सात जेइ देवारे ठे. सराग स्नेह ना नगशकी एटले कौरना उपर अत्यंत स्नेह होय, तेवामां तेनो नाठा सांजल नाथी उत्पद्य शयो जे जप, तेथी आउछुं चुटे ठे. एम आगळ पण संबध जोर-धो. ॥ १ ॥ बनी इरु अन्नादिकना उचिंता घातथी. ॥ २ ॥ तथा अत्यंत आ-हार कर्माथी. ॥ ३ ॥ तथा नेत्र अने शूजादिकनी चेदनाथी. ॥ ४ ॥ तथा पराधा तकी एटले गजंपानादिकथी. ॥ ५ ॥ तथा तरेदवारना सर्पादिकना स्पर्शथी. ॥ ६ ॥ अने शान्तीधामने रंथनाथी. ॥ ७ ॥ एम सात प्रकारे आउणुं जेवाय ठे. अथवा उरहम ठे कारण ते जेनुं, एवुं आउणुं तेज पुनं कहेला निमित्तथी चुटे ठे. आ पुनं जे कणुं ते शौरकम आउलायालेनेज आथीने जाणनुं. पण निरुपक्रम

आजखावालाने आश्रीने न जाणवुं. केम के, आजखुं वे प्रकारे वंघाय ठे. एक सौपक्रम कर्मश्री अने वीजुं निरुपक्रम कर्मश्री वंघाय ठे: तेमां जे सौपक्रम (शिथिल) वालुं आयुष्य ठे ते निमित्त पामवाश्री जुटे ठे अने निरुपक्रम (निका चित्त) वालुं आयुष्य ठे, ते कदिपण जुटतुं नथी.

वली जेम शिंचाणो पकी तेतर पक्षिने बुचिंतो जाली ले ठे. अर्थात् ना-श करे ठे. तेम आजखुं क्य अए सते जीवित पण नाश पामे ठे. माहे एवुं जालीने एटले कणमात्र जीवानो विश्वास न राखीने धर्मसाधन करवामां सावधान आ. ॥ ७४ ॥ ॥ आर्यावृत्तम्.

श्रिभुवनजनान् प्रियमाणान् दृष्ट्वा प्रापयति ये न आत्मानं धर्मे
 ३ २ ४ ७ १ ६ ५

तिहुयणजणं मरंतं । ददूण नयंति जे न अप्पाणं ॥

नियचंते न पापात् धिक्धिक् घृष्टत्वं तेषां
 १० ए ८ १२ ११

विरमंति न पावान् । धीधी धीदूत्तणं ताणं ॥ ७५ ॥

॥ आर्यावृत्तम्. ॥

अज्ञानात्तन्निमित्तं । आहारे चेषणा पराधात् ॥

कानि व्यापान् । पचादिहं त्रिधात् आक ॥ १ ॥

अर्थ-आयुष्यतो जेद एटले उपक्रम जे ते, सात प्रकारनो कह्यो हे. केमके, निमित्तनुं पामवापणुं हे ए हेतु मंडि. दधे ते सात जेद्रे देखानि हे. सराग स्नेह ना नयथकी एटले केरना उपर अत्यंत स्नेह होय, तेवामां तेनो नाश सांजल नापी उत्पन्न थयो जे जय, तेथी प्राउखु जुटे हे. एम आगळ पण संबंघ जोरु-वो. ॥ १ ॥ बली दंन श्लादिकना उचिंता घातथी. ॥ २ ॥ तथा अत्यंत आ-हार करवाथी. ॥ ३ ॥ तथा नेत्र अने शूलादिकनी वेदनाथी. ॥ ४ ॥ तथा पराधा तकी एटले गजंगातादिकथी. ॥ ५ ॥ तथा तरेद्वारना सर्पादिकना स्पर्शथी. ॥ ६ ॥ यने श्वानोच्चासने लंघयाथी. ॥ ७ ॥ एम सात प्रकारे आउखुं जेदाय हे. अथवा उपरुम हे कारण ते जेनुं. एखुं आउखुं तेज पुंनं केदला निमित्तथी जुटे हे. आ पुंनं जे कणुं ते सांगक्रम आउखवावात्तानिज आर्थानि जाणुं. पण निहरक्रम

सर्वेषां तेषां जायते

हितोपदेशः

महादोषः वा महाद्वेषः

ए ८

१२

१०

११

सर्वेसि तेषिं जायइ । हियोवएसो महादोसो ॥७६॥

अर्थ-अयोग्य शिष्योनि कृपाशी उपदेश करता गुरुने जोइ, योग्य शिष्यो गुरु प्रत्ये कहे ठे के, हे गुरो ! (जे के०) जे पुरुषो (चिक्कलोहि के०) चिकणां ए-वां (कम्मेहिं के०) कर्म करीनै (बधा के०) बंधाया ठे, तेमनै (बहुयं के०) घणो (मामा जंपह के०) उपदेश न करो, न करो ! केम के, (तेसि के०) ते (सर्वेसि के०) सर्वे अयोग्य शिष्योनि (हियोवएसो के०) हितोपदेश जे ते (महादोसो के०) महादोषवालो, अथवा महाद्वेषवालो (जायइ के०) आय ठे. ॥ ७६ ॥

भावार्थ-अयोग्य शिष्यने वारंवार बोध करता देखीने, आचार्य महाराज प्रत्ये सुनियो जे ते, विनंती करे ठे के, हे भगवन् ! आपतो करुणासागर ठो, परंतु काला निदिन पठर जेवा, आ खल शिष्योनिआप गमे तेदलो प्रतिबोध करशो, तोयपण तेउ प्रतिबोध पामवा कठण जणाय ठे, केम के, जे प्राणियो ज्ञानाव-

अर्थ-(जे के०) जे पुत्र (मरतं के०) मरतो एवो (तिहुयणजणं के०) त्रण
 सुगन्ता जगने (वृणूण के०) देखीने (अध्याणं के०) आत्मनि (न नयंति के०)
 यर्थने निपे नथी जोफता, अने (पावानु के०) पापयत्री (न विरमंति के०) न
 थी विराम पामता (ताणं के०) तेमना (वीठजणं के०) धिठइपणाने एटले नि-
 लजपणाने (वीथी के०) बिकार थाउ! १ ॥ ३५ ॥

आथार्थ-स्वर्ग मृत्यु ने पाताल ए प्रकारे त्रण लोकना रडेनारने, अर्थात् सर्व
 संसारी जीने, मरता येवीने अने जालीने पण पोताना आत्माने धर्मने विपे
 नथी जोफता, तथा दिस्तादिक धकी निवृत्ति नथी पामता, अर्थात् जे कृत्यथी
 पाप नंगायु थे, तेना कृत्यथी पाग नथी उमरता, तेना निर्द्वज जीवोना धिठइ-
 पणाने बिकार थाउ! बिकार थाउ!! एम अतिके बिकारपणु जलानवाने माटे
 बेगार शिवाग गच्छ कसो ने, ॥ ३५ ॥

माना जलान वदुंते पे यत्राः निष्करीः कर्मणिः

६ ३ ५ १ ॥ १ ३

मामा जंपद वदुंते । जे वदा बिकारोहि कम्मोदि ॥

करोपि ममत्वं

धनस्वजनविभवमसुखेषु

अननडःखकारणेषु

४ ३

२

३

कुणसि ममत्वं धणसय । एविहवपमुहेसु अणंतडुखेसु ॥

शिशिलयसि आदरं पुनः

अनंतसुखे

मोक्षे

ए

८

५

६

७

सिद्धिलेसि आयरं पुण । अणंतसुखंमि मुखंमि ॥७९॥

अर्थ-हे आत्मन् ! (अणंतडुखेसु के०) अनंतु ठे डुःख ते जेणे करीने अग्र-
वा जेने अर्थे जे शकी अथवा जेने विपे एवां (धण के०) धन एटले सुवर्णादिक
तथा (सयण के०) माता पितादिक स्वजन, तथा (विहवपमुहेसु के०) हाथी,
घोना प्रमुख विभव, इत्यादिकने विपे (ममत्वं के०) ममत्वभावने तुं 'कुणसि
के०) करे ठे. (पुण के०) परंतु 'अणंतसुखंमि के०) अनंतु ठे सुख ते जेने विपे
एवा (मुखंमि के०) मोक्षना सुखने विपे (आयरं के०) आदरने तुं (सिद्धिलेसि
के०) शिशिल करे ठे. एटले तुं मोक्षनां सुख पामवानो उथम नथी करतो. ॥७९

रणीयादिक निविष्ट कर्म करीने बंधाणा ठे, ते प्राणियो धर्मापदेश देयाने योग्य नथी. जेम काचा घनामां नांखेलुं पाणी ते पोते नाश पामे ठे, अने घमाने पण नाश पमाने ठे. तेम अयोग्य जीवोने वोध करेलुं सिद्धांत रद्दस्य, जे ते, नाश पामे ठे. अने ते अयोग्य शिष्यो पाताना आत्माने पण नाश करे ठे. अथवा ते अयोग्य शिष्योने गुरु उपर वेष आय ठे. ते कहुं ठे के,

उपदेशो हि शूयाना । मकोपाय न ज्ञान्तये ॥

पयःपानं नृगशानां । केरजं पिपक्षितम् ॥ १ ॥

अर्थ-मूर्ख जीवोने केरजो हितोपदेश जे ते, प्रकोपने अर्थ आय ठे. एटले उपदेश देमाथी चकटो गुरु उपर कोप करे ठे. जेम सर्पने जे दूध पावुं, ते के ताने ऊरतुं ग्याग्युं ठे, एटले ते सर्प जेम जेम दूध पीए ठे, तेम तेम तेने ऊर ग्यानुं जाय ठे. ए रीति मूर्खने जेम जेम हितोपदेश करे ठे, तेम तेम ते मूर्खचे प ग्यागतो जाय ठे. ॥ १ ॥

मांड तेवा अयोग्य जीवोने उपदेश देवो ते व्यर्थ ठे. अर्थात् विपरीतपणाने पामे ठे. ॥ ७६ ॥

पोतानो पुत्र जे ब्रह्मदत्त, तेने मारवाने अर्थे लाखना मोहोलमां घाली अग्नि स-
 लगायो. वली एक द्वार हाश्रीनी लमाइने माटे, फक्त एक पद्मावतीना वचन-
 श्रीज एक क्रोडने एशीलाख जीवोनो घात अयो. वली राज्यना लोभे करीने ज
 रत अने बाहुबली ए वे जाइ वंचे, सहोदुं युद्ध अयुं. ने तेमां हजारो जीवोनो सं
 हार थइ गयो. वली विषय राग पूरो न अवाथी पोतानो पति जे परदेशी राजा,
 तेने सुरीकंता राणीये ऊर दइने भायो, एटलुंज नही पण, ठेवटे गले नख पण
 दीधो ! वली पुत्रीना स्नेहे करीने जरासंधे श्री कृष्ण वासुदेव संगंधे महोदुं यु
 द्ध करी, पोताना कुलसहित हजारो जीवोनो नाश कर्यो. वली राज्यना लोभे
 करीने कनककेतु राजाये पोताना पुत्रोनां सर्व अंग ठेदन कर्यो. वली नीति शा
 सना कर्त्ता चाणक्ये राज्यना लोभे करीने पोतानो मित्र जे पर्वत नाभे राजा,
 तेने मारी नांख्यो. वली पोताना स्वार्थ माटे सुभ्रूम चक्रवर्त्तिये ब्राह्मणोनो अने
 कत्रियोनो कय कर्यो. एवी रीतनां अनेक दृष्टांतो ठे, ते जो लखवा वेसीए तो ते
 नो एक मद्देदो अंग्र थतां पण पार न आवे. माटे विचारवानुं आटलुं ठे के,

जाने? ते उर नीतिशास्त्रमा कलुं ठे के. आया दिवसमां एवुं काम करवुं के.
 जनी रात्रीय सुखे निद्रा आवे. तथा प्राठ मासमां एवुं काम करवुं के, जेणे क-
 रीने चोमागना चार महिना निवृत्तिची सुणे सुखे विशेष धर्मध्यान आय. त-
 था पूवे अग्रस्थामां एवुं काम करवुं के, जेणे कमी वृढायस्थामां सुनी थयाय.
 पंच जीवतां न्ययीमां एवुं काम करवुं के, जेणे करीने परलोकने निणे सुखी थ-
 नाय. मांडे परलोक संबंधी कार्यमां आदर करवो. ए उपदेश. ॥ ७७ ॥

भंगः उःपेशुः उःपकः उःपकः उःपकः च
 १ २ ३ ४ ५ ॥
 सारे बुद्धदेक । दुःखफलो दुःसहदुःखदुवो य ॥

दुःखो न भंगस्वदि नांयाः अतिशयाः मेदानिर्गमः
 १ २ ३ ४ ५

बंधनि नंपि जीया । अइश्वरा नेद्वनिअलोदि ॥७८॥
 श्रीय! (भंगमे के०) आ गंगार जे ते (दुःखेक के०) चःपः रा-

रण ठे. तथा (दुःखफलो के०) दुःख एज फल ठे. जेनुं एवो ठे (य के०) बली
 (दुःखदुःखरूपो के०) दुःख करी सहन थाय, एवुं जे दुःख ते रूपठे. तेमां (ने-
 हनिअलोहिं के०) स्नेहरूप वेनीवने (अइबद्धा के०) अतिशे बंधायेला एवा (जो-
 वा के०) जीव जे ते (तंपि के०) ते संसारने पण (न चयंति के०) नथ्री त्याग
 करता. अर्थात् संसारने दुःखदायक जाणे ठे, तोयपण तेनो त्याग नथ्री करता.
 भावार्थ—आ संसारमां सर्व बंधन करतां प्रेमबंधन अतिशे महोडुं ठे. ते क
 हुं ठे के,

॥ वसन्ततिलकावृत्तम् ॥

रात्रिगीमिप्यति अघिष्याति सुप्रज्ञानं । आस्वानुदेष्यति हृमिष्यति पङ्कजश्रीः ॥

इष्टं विचिन्तयति कौशलेति विररं । हा इन्त इन्त नदिनीं गज उज्जहार ॥ ? ॥

॥ स्वागतावृत्तम् ॥

बन्धनानि खलु सन्ति बहूनि । प्रेमरज्जुकृतबन्धनमन्यत ॥

दारुभेदनिपुणोऽपि परुषमि । मिष्कयो जयति पङ्कजकोशे ॥ २ ॥

अर्थ—जेस कमलनो रस पीवाने वेठेलो एवो जे प्रमरो, ते मनमां विचारे
 ठे के, ह्वे संख्याकाल परुवा आधी, ने कमल मिंचार जशे; माटे हुं उरनी जनें

काः काः विमंत्रनाः बंधधनादीविगोपनाः न प्राप्नुयात् डःसहंङःखं याभ्यस्ताः

६ ७

८

ए ३०

५

का का विमंत्रणात् । न पावए डसहडुस्कात् ॥७९॥

अर्थ—(घेरे के०) घोर (जयानक) एवुं (संसारकाणेशे के०) संसाररूप म-
हावनेने विपे (निय के०) पोतानुं (कम्म के०) ज्ञानावणीयादिकं कर्म, ते रूप
(पवण के०) वायु, तेषुं करीने (चलिउ के०) प्रेरणा कर्पो एवो, अर्थात् उमा-
मथो एवो (जीवो के०) आ जीव जे ते (डसहडुस्कात् के०) डःखे करीने सहन
करवने अशक्य ठे डःख ते जेनुं एवी (का का के०) केइ केइ (विमंत्रणात् के०)
बंधधनादिक विटंनना तेने (न पावए के०) नथी पामतो? अर्थात् सर्वे विटंन-
नात्ते पामे ठे ॥ ७९ ॥

भावार्थ—कोइ पुरुष पोतानो लीधेलो नियम (व्रत) कोइ अल्प परिपहशी
मेधकुमारनी पठे ज्ञागवने तैर्यार श्यो ठे. पण तेणे विचारयुं के, आ वार्त्ता
गुरुने निवेदन करीने पठी महारो नियम मूकुं. एम धारीने जेटलाकसां गुरु

पाने आने थे, नेटनाकमां ज्ञानयंत गुरुए उपदेश आपीने निश्चल कख्यो. ते आ प्रमाणे के-डे जल्प जीव ! अहो हो!! आ घोर ज्वाटबीने विषे आ जीविके क-मंता बधो करीने शां शां डुःख नथी सहन कख्यो? अर्थात् सर्वे जातिनां वयचं धनादिक दुःख महन कख्यो थे. अने अनेक प्रकारना अपराधथी राजा प्रमुखे गयेना वरर वेमानीने नारु कान कापीने अने कपालमां मास देखने इत्यादि पणीज निद्रवना पाझानीने, ने आला शेकरमां फेरबीने शूलिये देवा प्रमुखे प्रमत्त दुःख दीथां. त्यां त पर्यवषण्णथी तेयां दुःख अन्ततीधार सहन कख्यो. गली कसे करीने जीवने दुं दुं नथी विततुं? अर्थात् घणुंज वीते थे. जेम के,

निरापद मापरपडे । निरापद निरिगुरकंदगामडे
कम्पवसायीषण्णे । कुरुमति न क्षणे विलगं तु ॥ १ ॥

माधेवधरे शौरिंदगदण्णे । पंचनाए रशरागो ॥

कुंमस्य निरापरनमणं । कीरद नं कम्पुण्य सनं ॥ २ ॥

साई करद रेहो । रेहो गुण करद मायगाशिव्यो ॥

ते न पर नद हरीवप । कीरद नं काम बीषण्णे ॥ ३ ॥

अर्थ-जो कदापि आ जीव कर्मना ज्ञयथी समुद्र मध्ये वास करे, अश्रवा
 पर्वतनी महोटी गुफामां वास करे, तोयपण कर्मनी साथे वलगेला एटले कर्म
 थी आवरण पामेला ते जीवोने, वलगेलां कर्म कोइ प्रकारे नाश पामतां नथी.
 अर्थात् निकांचित कर्म जोगव्या विना वुटतां नथी. ॥ १ ॥ वली जुन के, कर्म
 ने वशे करीने हरिश्चंद्र राजा चंफालने घेर रखा तथा पांच पांफवो वनवास पा-
 म्या. तथा सुंजराजाये घेर घेर निका मागी. माटे जे कर्म करे ते सत्य ठे. अ-
 र्थात् कर्म कोइने पण मूकतुं नथी. ॥ २ ॥ वली कर्म केवां ठे? ते कहे ठे. शो-
 मीवारमां राजाने रंक करे ठे, अने रंकने राजा जेवो करे ठे. वली जेना घरमां,
 कोइए जे हिताऽहितकारी वात हृदयमां न धारी होय; ते वातने, जीवोनां क-
 र्म जे ते शोमीवारमां करी देखाने ठे. एटले जेनुं मनमां पण चिंतवन नथी,
 एवुं गुनाशुन उचिंतुं एकदम अइ आवे ठे. तेनुं कारण पण कर्म ठे. माटे कर्म
 ने कांइ शरम नथी. ॥ ३ ॥ माटे तें कर्मने वश थइने अनेक दुःख सहन कखां
 ठे. तेना आगल आ धर्मकृत्य करतां अएवुं अद्वप दुःख श्या हिसावमां ठे? एम-

उपरेश वैजने धर्मने श्रिये दृढ कख्यो. एम समज्जी चीजा जीवोए पण धर्मने णि
 ये दृढता गणयी. आ ठेकाणे मेघकुमारसुं दृष्टांत जाल्युं. ते दृष्टांत प्रसिद्ध ठे
 माटे नाक्युं नथी. ॥ ३९ ॥

शिवोऽं गंत श्रीपदाविज्ञस्य ह्यसरीणां महर्गाजिनः वनं यथा स्वात्तथा निधोदेहः यन्म मः

३ ॥
 निरिषंमि सीयज्ञानिद । लहरिसहस्रेसिद्धि निन्नघणवेदो ॥

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १०
 निरिषंमं सत्ये अनामः निषमं यशुनामः

निरिषणांमि इरणे । अणंतसो निद्वणम णुपत्तो ॥८०॥

अर्थ—दे जीव ! (निरिषणांमि कै०) तिर्यचना ज्ञयमां (अरणे कै०) अरण्य
 (यद्वी) ने श्रिये (निरिषंमि कै०) अशिरज्जु (अियालो) आवे सते (नीयला
 निव कै०) दीतल (सन्धि) वायु, तेनी (लहरिसहस्रेसिद्धि कै०) इज्जारी ब्रह्मेरोने
 (निरिषणांमि कै०) ज्ञेययो दे. एद्वेले पीनायो दे दृढ एयो पण देव ते जेनी,
 एयो ययो ज्ञतो, नुं (अणंतसो कै०) अंतनीयार (निरुणं कै०) नाजने (अणुपत्तो

के०) पाम्प्यो ठे. ॥ ८० ॥

जावार्थ-हे आत्मन् ! तुं पूर्वे अनुभवेलां दुःखने, लगार विचारी जो के, ति
यचना जवमां तहारो देह, खूव मजबूत हतो, तोयपण पोप सहा महिनानी
अत्यंत टाढशी, (हिम पम्प्याशी) अनंतीवार मरण पाम्प्यो. एटले आ जीव अ-
नेक प्रकारना रसायण जेवां के, त्रांबु हरिताल विगेरे खाइने शरीरने मजबूत
तआ पुष्ट करबुं धारे ठे; तोयपण ते शरीर घोफना जेबुं, अथवा पाम्पा जेबुं कदि-
पण थतुं नशी. तो पण ते शरीरने घोफानी तथा पाम्पानी उपमा अपाय ठे. ते-
वा घोफा विगेरे तिर्यचोनां शरीर पण, अत्यंत ताढशी नाश पाम्पे ठे. ते नाश
पाम्पवादिक दुःख ते अनंतीवार सहन कर्यां. तो आ जवमां धर्मसाधन निमित्ते
अदृष्ट एवो पण शीत (ताढनो) परिपह तुं केम सहन नथी करतो? ॥ ८० ॥

श्रीप्यातपसंतप्तः

अरण्ये कुथितः पिपासतः

बहुशः

३

३

५

६

४

गिम्हायवसंततो । इरणे तुहिउ पिवासिउ बहुसो ॥

संपत्तो निरिच्छते । मरणद्वंद्वं बहु विसूरतो ॥ ७१ ॥

अर्थ-हे जीव ! तू (निरिच्छते के०) तिर्यचना जयने धिये (अरण्ये के०) अ-
 ट्ठीनां (गिन्हायन के०) धीन्मशुना तनकायदे (रंततो के०) सारी पेठे तप्यो
 स्या, अने (बहुसो के०) प्रणी प्रणी (नुदिच्छ के०) हुआ वेदनाने सदन करतो ए
 रो, पने (पियासिच्छ के०) यणी प्रणी तृया वेदनाने सदन करतो एयो, ने (बहु
 के०) यणो यणो (विसूरतो के०) मेरु पामतो सतो (मरणद्वंद्वं के०) मरणना
 दुःखने (रंपपना के०) पाम्यो इतो. ॥ ७१ ॥

नाचार्य-हे आत्मन ! जेम तं तिर्यचना जयमां डीत परिग्रह सदन कयो.
 नैम उच्य माजनां (धीन्मशुनां) एट्ठे नैजाल्य भेठ महिनाना आकरा ताप-
 मां ते नप्ल परिग्रह सदन कयो, तमां यती अतियो तृया वेदनी तथा अतिदो कु
 या वेदनी नेणे करीने, तुं प्रत्यंत लेद पामतां सतो अंततीघार मरणा पाम्यो, प

रंतु ते दुःखने विसरी जइने, आ प्रथमां श्रोता तापने पण न सहन करतो, तुं
 पंखा प्रमुखे करीने वायुकायना जीवोनो घात करे ठे. पण एम नथी विचारतो
 के, तिर्यंच जवने विपे तथा नरक जवने विषे में अनंतां तापनां दुःख सहन क-
 र्यींठे. ते दुःखना आगल आ तापनुंडुःख, इया हितावमां ठे? एवो विचार तने
 लेशमात्र पण आवतो नथी! ॥ ८१ ॥

वर्षासु अरण्यमध्ये गिरिनिर्कारणोदकैः उल्लापानः

२ ३ ४ ५
 वासासु ऽरण्ये । गिरिनिर्झरणोदगेहि वल्लंते ॥

शीतानिलेन दग्धः सन् मृतोसि तिर्यङ्गत्वे बहुशः

६ ७ ८ ९
 सीयानिलमग्नविभ्र । मञ्जसि तिरियत्तले बहुसो ॥ ८२ ॥
 अर्थ-रे जीव! तुं (तिरियत्तले के०) तिर्यंचपणाने विपे (वासासु के०) वर्षा
 ऋतुमां एदले चोमासामां (अरण्यमज्जे के०) अटवीने विपे रह्यो सतो (गिरिनि

उत्तरणोद्दिग्दि के०) पर्वतनां निर्जरण एत्र पालीवदे (नज्जंतो के०) वहन अतो
 एतन्ने तणतो, अर्थात् चोर पालीमां अथनतो एवा, अने (सीयानिल के०)
 अतिडो शीनल एवा वायुये अर्थात् डिमयेदं (रूपविगो के०) दंजलो सतो
 (गह्लो के०) पणीवार (मउलि के०) मग्ण पाम्पो वे. ॥ ७२ ॥

अनाथे-इं त्रीवा नुं त्रियंनना अयेने थिप, चोमारानी ऊतुमां वुरु प्रमुग
 ने थिप मत्री दिवत निर्गमन लहतां गरसातनी धागउनां कश्च सदन करी आ-
 यो वे, वनी दिम पदनापी अनीने मरण एण पाम्पो वे. ने नदीयोमां तणतो
 तणतो एतेक प्रमाणो वेचना पाम्पनि प्रगनाड कुडाइने एगणे प्राण त्याग क-
 यो वे, ए सपनां कइने नुं आत वेम विमयी जाय वे? ॥ ७३ ॥

परे विंइतेण विमणु वन प्रसत्ताप र्णेः
 १ २ ३

एवं निश्चितयेणु । कौमिनो उक्कमनमहज्जेनेति ॥

उपितः अतन्तवारान् जीवः श्रीपणञ्जवारण्ये

७

५

६

वसियो अणंतखुतो । जीवो श्रीसणञ्जवारणे ॥ ७३ ॥

अर्थ—(एवं के०) ए प्रकारे. एटले पूर्वे कहुं ते प्रकारे (तिरियञ्जवेसु के०) तिर्यचना जेवने विधे (उक्कसयसइस्सेहिं के०) लाक्को गमे दुःखे करीने (की-संतो के०) क्लेश पामतो एवो (जीवो के०) आ जीव जे ते (श्रीसणञ्जवारणे के०) जयानक एवी संसाररूप अटवीने विधे (अणंतखुतो के०) अनंतवार (वसियो के०) निवास करी आव्यो ठे. ॥ ७३ ॥

भावार्थ—हे आत्मन् ! तुं तिर्यचना जेवने विधे पण अनंतां दुःख जोगवी आव्यो ठे. ॥ ७३ ॥

उट्टाट्ठर्माण्येव मलयानिलत्सेन प्रेरितः श्रीपणे जवारण्ये

२

३

४

उट्टकम्मपलया । निलपेरिउ श्रीसणमि जवारणे ॥

विष्णुमानः नरकेषु अपि

अनन्ततयाः दे जी र मासोमि उःय

३ ० ६ ? ०

त्रिंशो नरपंसु वि । अणंतसो जीव पनोसि ॥८४॥

अर्थ-जीव के०) हे जीव ! तू (उच्छ्वस के०) उट पनां त्रे आन कर्म, णट
ने उट रहने आपनासं ज्ञानवरणीयादिक आन कर्मते रूप (पलयानिल के०
प्रथम सासना गायु नदे (वेरिड के०) प्रेरणा कर्षो एवो, अने (नीमणमि के०)
नरपंसु एवी (नगरणे के०) संसाररूप अटवीने विष (दिहंतो के०) चालतो
गते (नरपंसु वि के०) नरकेंने गिपे पण, पूर्वोक्त दुःख (अणंतसो के०) अन्तती
वार पनोसि के०) पाप्मो डे. ॥ ८४ ॥

जागरि-हे आत्मन ! में ज्ञानावरणीयादिक आन कर्म कर्मने नरकादिकग
निन विरे, अर्धनवीगार दुःख नागकपापां सामी राखी नथी. तोपण नली पावां
तंगतेय पुनः प्राप्त पाय, तेरा उगाय करे जान डे. गाटे हरे तेरां दुःखो ज्ञो-
गवर्षो पंद नदि, तेरो उगाय दस्य. ॥ ८४ ॥

सप्तसु नरकमहीषु वज्रानलदाहस्य शीतस्य च वेदनास्तासु

२ ३

सत्तसु नरयमहीसु वज्रानलदाहसीयवियणासु ॥

उपितः अनंकृत्वः

विलापन्

करुणशब्दैः

४

५

६

७

वसिषो अणंतखुत्तो । विलवंतो करुणसद्देहिं ॥

अर्थ—हे जीव ! तू (वज्रानलदाह के०) वज्राग्निसे ठे दाह ते जेने विषे. एट-
ले अतिशो तीक्ष्ण ठे अग्नि ते जेने विषे, अने (सीयवियणासु के०) अतिशो शी-
तनी ठे वेदना ते जेने विषे, एवी (सत्तसु के०) सात (नरयमहीसु के०) नरक
पृथ्वीजने विषे (करुणसद्देहिं के०) करुण शब्दवने (विलवंतो के०) विलाप कर
तो सत्तो (अणंतखुत्तो के०) अणंतखुत्तार (वसिषो के०) वसो ठे. ॥ ५५ ॥

भावार्थ—हे आत्मन् ! तू साते नरक पृथ्वीयोमां निवास करी आव्यो ठे.
अने त्यां त्यां उष्ण वेदना तथा शीत वेदना, आ नीचे लख्या प्रमाणे अणंतखुत्तार

सप्तमः नरकमहीषु चञ्जानलदाहस्य शीतस्य च वेदनास्तासु

सत्तसु नरयमहीसु वञ्जानलदाहसीयवियणासु ॥

उपिनः अंनंकृत्वः विलपन् करुणशब्दैः

३

५

४

वसिधो अणंतखुत्तो । विलवंतो करुणसद्देहिं ॥

अर्थ—हे जीव ! तू (वञ्जानलदाह के०) वज्राग्निमें ठे दाह ते जेने विषे. एट-
ले अतिशे तीक्ष्ण ठे अग्नि ते जेने विषे, अने (सीयवियणासु के०) अतिशे शी-
तनी ठे वेदना ते जेने विषे, एवी (सत्तसु के०) सात (नरयमहीसु के०) नरक
पृथ्वीजने विषे (करुणसद्देहिं के०) करुण शब्दवचने (विलवंतो के०) विलाप कर
तो सतो (अणंतखुत्तो के०) अनंतीवार (वसिधो के०) वशो ठे. ॥ ७५ ॥

ज्ञावार्थ—हे आत्मन् ! तू साते नरक पृथ्वीयोमां निवास करी आव्यो ठे.
अने त्यां त्यां उष्ण वेदना तथा शीत वेदना, आ नीचे लख्या प्रमाणे अनंतीवा

र सहन करी आव्यो ठे.

जेम ग्रीष्मऋतुना ठेड्डा समयमां आकाशनी मध्ये आवेलो, मेघरहित, घ
 णा आकरा किरणवालो सूर्य, देदीप्यमान सते, जेना शरीरने विषे पित्तनो प्र-
 कोप थयो ठे, तेवा पुरुषने, च्यारे वाजु खेरना अंगारानो अग्नि सलगवीने ते-
 नी वच्चे राखीए, ने तेने जेवी उष्णवेदना आय, ते करतां पण अनंतगुणी उष्ण
 वेदना, नरकने विषे नारकीना जीवो जोगवे ठे. ते नारकीना जीवोने त्यांथ्री न
 पाहीने जो कदापि अहिना धगधगता खेरना अंगाराभां सुवामीए, तो जेम शी
 तल चंदननो लेप कर्यो होय, ने तेथ्री जेम अत्यंत सुखथ्री निद्रा अचि तेवी री-
 तनी निद्रा ते नारकीना जीवने अचि ठे. एवीज रीते पोप महिनानी रात्रीने
 विषे मेघरहित आकाश थये सते, हृदयादिकमां कंपाराना रोगवाला पुरुषने आ-
 वरण रहित, हिमाचलनी पृथ्वीने विषे राख्यो होय, अने वली त्यां अत्यंत वा-
 यराना ऊपाटा चालता होय, ते वखत ते जीवने जेवी शीतवेदना आय, तेथी
 पण अनंतगुणी शीतवेदना नरकने विषे नारकीना जीवो जोगवे ठे. ते नारकी

ना जीवने पूर्वं कहेला, हिमाचल पृथ्वीना स्थानमां राख्यो होय, तो जेम वा यरा विनाना स्थानमां, शियालाने विपे निश आवे, तेम ते नारकीना जीवने निश आवी जाय ठे. मटे एवां डःख तुं अंनंतीवार सहन करी आव्यो ठे.

मटे तेश्री त्रास पामीने फरीथी त्यां न जबुं पने, एवा धर्मकृत्यमां, साव-
धान था ! ॥ ७५ ॥

पितृमातृस्वजनरहितः

डरंतव्याधिभिः

पीमितः

बहुशः

३

४

६

५

पियमायसयणरहिड । डरंतवाहिहिं पीमिड बहुसो ॥

मनुजन्त्रे

निःसारे

विलापितः

किं न तं स्मरसि

२

१

७

ए १० ८

११

मणुअन्त्रे निस्सारे । विलाविड किं न तं सरसि ॥७६॥

अर्थ-रे जीव! (निस्सारे के०) असार एवा (मणुअन्त्रे के०) मनुव्यज्जवने विपे (पियमाय के०) पिता माता, अने (सयण के०) स्वजन. तेषे करीने (रहिड

के०) रहित एवो, अने (डरंतवाहिङ्गिं के०) दुःखे करीने ठे अंत ते जेनो, एवा व्याधिये करीने (बहुसो के०) घणीवार पीमिन्ने के०) पीमा पाम्यो एवो. एज कारण माटे (विलाविन्ने के०) विलाप करतो एवो, तुं जे ते (तं के०) ते मनुष्य-भ्रवने (किं न सरसि के०) केम नथी संभारतो? ॥ ५६ ॥

भावार्थ—हे जीव! तुं मनुष्यभ्रवमां पण माता पिता स्वजनादिक प्रिय वस्तुनो वियोग धवाथी तथा अनेक प्रकारना शरीरना व्याधिथी विलाप करी करीने मरण पाम्यो हतो, ते वातने तुं केम विसरी, जाय ठे? मनुष्यभ्रव आश्रीने अहं ममत्व तथा मोहपणा सहित निर्भाग्यपणा विषे एक सोमिल ब्राह्मणनी कथा टीकामां लखी ठे. ते नीचे प्रमाणे जाणवी. ॥ ५६ ॥

कथा. ५

कौशांबी नगरीमां सोमिल नामे ब्राह्मण जन्मथी दरिद्री एवो रवेत्तो हतो. ने तेने स्त्री, पुत्र, पुत्री, इत्यादिक वणुं कुंडुव हतुं. ते कुंडुवनी प्रेरणाथी एक दिवस धन कमावयाने अर्थे देहांतर गयो. त्यां तेषे व्यापारादिके रहित एवो,

पण दानभोगे सहित, एटले महोटा दानेश्वरी जेवो, एक योगी पुरुष दीगे. ते योगीचे इच्यनी चिंताथी आकुल व्याकुल थएला ब्राह्मणने पूगथुं के, तहारे शी चिंता ठे? त्यारे तेषे कहुं के, वारिद्रय एज महारे चिंता ठे. त्यारे योगी बोड्यो के, जो तुं महारं कहुं करे, तो हुं तने महोटा घनाढ्य करूं. त्यारे ते वात ते ब्राह्मणे कडल करी. पठी ते वे जण पर्वतनी तलाटोमां (गुप्त स्थानकमां) गया, त्यां योगी बोड्यो के, आ सुवर्णसिद्धि श्रवानो रस ठे. एटले योगीए पूर्वे ताढ त मस्रो भूख त्रयादिक वेठीने अने घणा काल सूक्रां एवा कंदमूल फल इत्यादिकनुं जोजन करीने, एवी रीते महा महेनत करीने अने समझीना पांडनानो पन्थियो करीने ते वने रसकुंपिकामांथी लेइने घणे काले घणा प्रयासथी ते रस तुंवनीमां जरी राख्यो हतो. ते पेला दरिडी ब्राह्मणने देखाड्यो. ने कहुं के, आ सहस्रवेधी रस ठे. एटले त्रांदांनां हजार पत्रां अग्निमां तपावीने उपरा उपरी खनकीने मूक्यां होय, तेमां आ रसनुं एक टांपुं मूक्युं होय तो, ते सर्व पत्रामां रस वैधइ जाय. एटले पहेाची जाय. अर्थात् तेज वखत ते सर्व पत्रां

सुचर्णमय थइ जाय. एवी रीते योगिए वारंवार कह्युं. त्यारे ते निर्नागी ब्राह्मण
ने उलटो क्रोध चड्यो, ने तेथ्री बे हाथे जालीने पेलुं रसनं तुंवडुं, सादमवृकना
पांनमासां डोली दीधुं. त्यारे ते योगिये ते ब्राह्मणने घणोज अयोग्य जाणीने ते
नो त्याग कर्यो. अने ते ब्राह्मण पण पृथ्वीसां ब्रमण करतो करतो एटले पैसा
पैसा एम पोकार करतो करतो मरण पास्यो, पण ते मड्या नही.

आ कथातुं तात्पर्य ए ठे के, जेम निर्नाग्य जीवने धणुं धन पामवानो अच
सर अने तोयपण तेने ते धन लेवुं सूजे नही. तेम आ जीवने पण मनुज्य ज्ञ-
वमां जिनधर्मरूप धन ग्रहण करवानो अवसर आब्यो ठे, तोयपण बहुलकर्मि
पणाथी जिनधर्मरूप सुवर्णसिद्धिने रस लेवानुं मन नश्री अंतुं, ए बहु आश्चर्य-
कारक ठे!! ॥ ८६ ॥

पवनः इव गगनमार्गे

७ ८ ६

अलाकितः सन् भ्रमति जत्रने जीवः

ए १० २ ?

पवाणु ब्व गयणमग्गे । अलखित जसइ जत्रवणे जीवो ॥

गणघाणंमि समु । प्रिऊण धणसयणसंघाए ॥ ८७ ॥

अर्थ—हे आत्मन् ! (जीवो के०) आ जीव जे ते (प्रववणे के०) संसाररूप अटवीने विपे (गणघाणंमि के०) स्थान स्थानने विपे (धणसयणसंघाए के०) धन तथा स्वजन तेना समूहने (समुप्रिऊण के०) त्याग करीने (गयणमग्गे के०) आकाशमार्गने विपे (पवणु व के०) पवननी पेटे (अलखिऊ के०) अट्टय्य रूपे थयो सतो (अमइ के०) अमे ठे. ॥ ८७ ॥

भावार्थ—जम आकाश मार्गमां वायु फरे ठे, तेम आ जीव पण प्रवाटवी मां अट्टय्यपणाथ्री एटले आ पूर्वे महारो कोण सगो हतो ? तेवा अजाणपणाथ्री अनेक स्थानने विपे अमण करे ठे. तेमां अनेक प्रवने विपे मलेलां धन तथा स्वजन इत्यादिकनो त्याग करीने एटले तेमनी शी गति हशे ? एवी चिंता मकी ने वर्त्तमानकालनां स्वजनादिकने सुखी करवाने तथा धन मेलववाने अर्थे देसो

દેગ નમે છે. શ્રાત્ વાયુવેદે પાનનું જેમ પરાધીન અફને ઉમે છે, તેમ કેટલાક
ક પુરુષો ઘનને અર્થે શરીરનું હુઃખ પણ ન ગણતાં, કોઈ વિલાપત્ત જાય છે, કો
ડ ચીન જાય છે, કોઈ લોકામાં જાય છે, કોઈ ત્રહ્મદેશમાં જાય છે. इत्यादिक अ
નેક દેશમાં જાય છે. તેવામાં ત્યાં અનેક પ્રકારનાં નિમિત્ત મલવાશ્રી મરણ પા-
મે છે. એવી રીતે આ જીવ નજરે દેશે છે, તો પણ કર્મ ઉપર વિશ્વાસ રાખીને સં-
તોષ રાખી ધર્મસાધન કરતો નથી. ॥ ૫૭ ॥

વિચ્ચમાનાઃ અમહુન્ ^૬ ગન્મગરાધરણાન્વેવતીશ્ણાઃ કુંનામૈઃ ^૪

વિવિજંતા અસયં । જમ્મજરામરણ તિસ્સુકુંતેહિ ॥

હામં અનુજાંતિ ઘોરં ^૫ સંગારે સંમરંતઃ સંતઃ જીવાઃ ^૩

હુહમ ડાગુહવંતિ ઘોરં । સંસારે સંસરંત જિઙ્ઘા ॥ ૫૮ ॥

નથાપિ કુણમપિ સુદાપિ નિથયે ^૬ અજ્ઞાન્મેવચુગ્ગસ્સેનટ્ટાઃ જીવાઃ ^૪

તદ્દવિ સ્થાંપિ કયાવિ હુ । અન્નાણચુયંગમંક્રિયા જીવા ॥

संसारएवचारकोशुसिष्टहं तस्मात् नच उद्विजने मूढमनसः

ए १०

२

संसारचारगालु । नय उद्विजंति मूढमणा ॥८९॥ युग्मम् ॥

अर्थ—(संसार के०) च्यारगतिरूप संसारने विषे (संसारत के०) पर्यटन करता एवा (जिआ के०) जीव जे ते (जन्मजरामरण के०) जन्म जरा मरणरूप (ति रकतुंतेहिं के०) तीद्वण जालोथे करीने (असयं के०) वारंवार (विद्विजंता के०) विधाता सता धोरं के०) रौद्र (आकरा) एवा (दुहंके०) दुःखने (अणुहवंति के०) अनुभवे ठे ॥८९॥ (तद्वि के०) तोयपण एटले पूर्ये कछुं तेलुं दुःख जोगवे ठे तोयपण (मूढमणा के०) मूढ ठे मन ते जेमनुं एवा. अर्थात् मूख एवा, अने (अ ज्ञानच्युयंगनं किया के०) अज्ञानरूप सर्पे रुद्रया एवा (जीवा के०) जीव जे ते (क्यावि के०) कोइ वखत पण (हु के०) मिथे (संसारचारगालु के०) संसाररूप बंधिखानाथी (खणं पि के०) कणमात्र पण (नय उद्विजंति के०) उद्वेग नथी पामता. एटले वैराग्य नथी पामता! अति केटलुं बहुं आश्चर्य? ॥ ८९ ॥

ज्ञावार्थ-जेम कोइ जालो मारे, ने तेनी वेदना अती होय, तेवामां वली बी जो जालो मारे एवी रीते उपरा उपरी वागवाथी जेवुं डःख भोगवे, तेवी रीते आ संसारी जीव पण जन्म जरा मरण इत्यादिकनां घणां जयानक डःख उप रा उपरि भोगवे ठे. ॥८८॥ तोयपण अज्ञानरूप सर्वे मशेला एवा मूढ जीव, संसाररूप वंधिखानाथी कोइ वखत पण कणमात्र उद्वेग पामता नथी. आ के टहुं वधुं आश्चर्य ठे!!! ॥ ८९ ॥

कीर्त्तियामे क्रियंतीं ज्ञांयात् शरीरेणैवापीतस्यां यत्र मणिमयं

३

२

?

॥

५

कीलसि क्रियंतैवलं । सरीखावीइ जठ पइसमयं ॥

कालएथमयट्टस्सस्यटीत्तिः

४

६

७

कालरहंघमीहि । सोसिजइ जीवियंभोहं ॥९०॥

अर्थ-हे जीव! तुं (सरीखावीइ के०) शरीररूप वाक्यने विषे (क्रियंतैवलं

કે૦) કેટલા કાલ સૂધી (કીલસિ કે૦) ક્રીના કરીશ? (જહ કે૦) જે શરીરરૂ-
પ વાઘ્યને વિષે (પડસમયં કે૦) સમય સમય પ્રત્યે (કાલરહટં ઘનીહિ કે૦) કા-
લરૂપ રહેટની ઘનીયો વને (જીવિયંત્રોહં કે૦) જીવિતરૂપ જલનો પ્રવાહ (સો-
સિજ્ઞ કે૦) શોપ પામે છે. અર્થાત સૂક્ષ્ઢ જાય છે. ॥ ૯૦ ॥

પ્રાવાર્થ-જેમ રહેટ વને વાઘ્યમાંથી જેમ જેમ પાણી કાઢીએ, તેમ તેમ તે
પાણી ઇંતું અંતું જાય છે. તેમ હે જીવ! તેં પણ જેટલું આયુષ્ય વાંધીને જન્મ લી
ધો છે, ને તેમાંથી જે જે સમય જાય છે, તેટલું આઝલું ઇંતું અંતું જાય છે. કહેવ
ત છે કે, માવાપ જાણે કે, મહારો દિકરો મહોટો થાય છે; પણ તે દિવસે દિવસે
આઝલું ઘટવાથી નહાનો અતો જાય છે. એ પ્રમાણે વિચારતાં તો, આઝલાનો અંત
આવતાં વાર નહિ લાગે. કેમકે, સમયે સમયે ઘટવાપણું છે માટે. જેમકે, કોઈને
શૂઝી દેવા લઈ જાય છે, અને તે શૂઝી સો ઠગલાં ઠેટી છે. ત્યારે તે માણસ જેમ
જેમ શૂઝી સન્મુલ્ય પગલાં ઝરે છે, તેમ તેમ તેને મૃત્યુ નજિક નજિક આવતું જાય
છે. અને તે વલ્લત તેને લાનપાનાદિક કાંઈપણ ગમતું નથી. કેમકે, એને મૃત્યુ નક્કી

हुकड़ जाण्युं ठे साटे. तेम हे चेतन ! तहारां पण जेम जेम वर्ष जाय ठे, तेम तेम तहारे पण मृत्यु सन्मुख आवे जाय ठे. एटले जो कदि तद्दार्हं आयुष्य सो वर्ष्युं डोय, अने तेमांथी जे जे वर्ष गयां, तेटलुं आयुष्य सो नर्थसांथी डुंठुं श्युं जाणवुं. अर्थात् आ अर्ध आयुष्य ऊपाटाबंध पुरु अशे. अने मनना मनलुआ मगधां रही जशे. अने पावलथी घलोज पश्चात्ताप अशे ! साटे प्रमाद गोप्तीने पन्धोफनुं सावन करवामां सावधान था. ॥ ए० ॥

एज वातेने मूल ग्रंथकार पण जणवि ठे के,

३ नीरा बुध्यन्व यागुण मा मसादंर्षे कुरु रेप.प
१ २ ३ ६ ५ ७ ४

रेजीव बुध्न मांमु । प्रमा पसायं करेसि रेपाव ॥

किं परलोकै गुरुडःसनात्मनं अयमि हे अज्ञान हे मूढ
ए १० ११ ८

परलोए गुण्ड । स्वभायणं होहिसि अयाण ॥ए३॥

अर्थ— (रे जीव के०) हे जीव ! तूं (बुझ के०) धर्मने विपे बोध पाम्य. पण (मामुझ के०) मोह न पाम्य. जे कारण माटे (रेपाव के०) हे पाप जीव ! (पमायं के०) प्रसादने (मा करेसि के०) न करीश. (अयाण के०) हे अजाण ! एटले हे मूढ ! प्रमाद करीने (परलोए के०) परलोकने विपे (गुरुडुकन्नायणं के०) मद्देढा दुःखने रेहवाना ज्ञानरूप (किं के०) केस (होहिसि के०) शाय ते ? ॥ ए१ ॥

भावार्थ—हे आत्मन् ! तूं अदृष्टना वशथी दुर्लज एवा मनुष्यभवेने पामीने तेमां वली जैनधर्म पामीने धर्मने विपे प्रमाद न कख. तेस वतां जो प्रमाद क रीश, तो महा दुःखने पामीश. ॥ ए१ ॥

बुद्धचस्र रेजीव त्वं मायुषा जिनमते ज्ञात्यास्वरूपं

३ ? २ ६ ५ ४

बुद्धसु रेजीव तुमं । मामुब्रसि जिणमयंमि नाऊणं ॥

यस्मान् पुनरपि एषा १० ११ १२ ०
 दुर्जना हे जीव

जम्हा पुणरवि एसा । सासगगी डुद्धहा जीव ॥ ए५ ॥

अर्थ- रे जीव के०) हे जीव (तुमं के०) तु (बुज्जसु के०) धर्मने विषे बोध
 पाव्य. अने (ताळणं के०) धर्मने जाणीने (जिणमयंसि के०) जिनशासनने विषे
 (मासुज्जसि के०) मोह न पास्य. एटले सम्यक् प्रकारे जिनधर्म अंगीकार करव.
 (जम्हा के०) जे हेतु माटे (जीव के०) हे जीव! (पुणरवि के०) फरीने पण
 (एसा के०) आ (सासगगी के०) धर्म सामग्री जे ते (डुद्धहा के०) डुद्धाच ठे.
 एटले फरी फर्गने धर्म सामग्री मलवी महा डुल्लभ ठे. ॥ ए५ ॥

आवार्थ-हे आत्मन्! धर्म साधन करवाना अंगरूप एटले मनुष्यनो ज्ञान,
 श्रद्धा, संजम, अने तेने विषे वीर्यचुं फोरवतुं, ते फरी फरीने चक्रवेयनी
 पेटे, मलबुं महा डुर्लभ ठे. एटने काकालीगन्यायधी एक वचन तेने मड्युं
 ठे; ते फरीची मज्जुं अर्थत डुर्लभ ठे. ॥ ए५ ॥

उर्लज ३ २ १ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४ २५ २६ २७ २८ २९ ३० ३१ ३२ ३३ ३४ ३५ ३६ ३७ ३८ ३९ ४० ४१ ४२ ४३ ४४ ४५ ४६ ४७ ४८ ४९ ५० ५१ ५२ ५३ ५४ ५५ ५६ ५७ ५८ ५९ ६० ६१ ६२ ६३ ६४ ६५ ६६ ६७ ६८ ६९ ७० ७१ ७२ ७३ ७४ ७५ ७६ ७७ ७८ ७९ ८० ८१ ८२ ८३ ८४ ८५ ८६ ८७ ८८ ८९ ९० ९१ ९२ ९३ ९४ ९५ ९६ ९७ ९८ ९९ १००

उल्लहो पुण जिणधम्मो । तुमं पमायापरो सुहेसी य ॥

उःसह छस्ति च नरकडःखं कयं तं भाषिण्यसिअतःकारणासं तसु न जानीमःपरलोकै

उसहं च नरयडुस्कं । कह होदिसि तं म याणामो ॥ एइ

अर्थ—हे जीव ! आ (अल्लधम्मो के०) आ पामेलो जिनबनं जे ते, (पुण के०) वली फरीश्री पामवो (उल्लहो के०) मद' दुर्लज ठे. अने तुम के०) तुं (पमायापरो के०) प्रमादनी खाण ठे. अने (य के०) वली (सुहेसी के०) सुख नी बांवा करे ठे. एटले प्रमाद करीने सुखनी बांवा राखे ठे, ते सुख तने क्यां श्री मलशे ? (च के०) अने (नरयडुःखं के०) नरकनां डुःख जे ते (उसहं के०) डुःखे करीने पण सहन करवां कठण ठे. माटे (तं के०) ते (न याणामो के०) हुं नथी जाणतो के, (कद होदिसि के०) तुं किये प्रकारे थइश ? एटले तहारी शी

गति श्रेष्ठे? ते हुं नथी जाणतो. ॥ ए३ ॥

जावार्थ-थी आवश्यक नियुक्तिमां कह्युं ठे के, आलसथी साधु पासे जइ ने धर्म सांजली शकतो नथी. तथा मोद्धककी धरनी जंजालने विसे मूढ श्रइने रह्यो ठे. अर्थात् साधु पासे जइ नित्य गुं सांजलबुं ठे? घणीवार सांजलबुं ठे. एम धारीने वर्म सांजलवानी अवज्ञा करे ठे. तथा जात्यादिकना अग्निमान-थी तथा क्रोधथी तथा प्रमादथी एटले मथादिक कुअसन सेववाथी तथा कृप-एपणाथी एटले जो उपाथे जइशुं, तो कोइ धर्ममार्गनी टीपमां लोकलाजथी कांइ आपबुं पद्दशे. तथा नयथी एटले जो उपाथे जइशुं, तो नरकादिकनां दुःख सांजलबां पद्दशे. तथा शोकथी तथा अज्ञानथी एटले जाइबंध दोस्त-दारना ना कहेवाथी तथा व्याक्रेपथी एटले जाणी जोइने घणी जंजाल उ-नी करवाथी तथा कुतूहलथी एटले गीत नाटकादिकना उंदमां पद्दवाथी तथा रमणथी एटले जनावरनी सांथ क्रीडा करवाथी इत्यादिक अनेक कारणोथी

पाभेलुं एवुं पण मनुष्यपणुं एले गमावे ठे. एटले जवसमुझ्त्री तारनार अने
 सकल सुखने आपनार एवा जिनधर्मने करतो नथी. अने सांसारिक सुखनी
 वांटा करे ठे. पण हे जीव ! तुं सामान्य दुःख पण सहन करी शकतो नथी,
 त्यारे नरकनां दुःसह दुःख तहाराथी केम सहन थशे ? अने पमलोकमां तहा
 री शी गति थशे ? एम गुरु महाराज उपदेश करे ठे. ॥ ए३ ॥

अस्थिरेण स्थिरः समञ्जन निर्मलः परवशेनरोगादिना स्वाधीनः

३ ६ ३ ७ ४ ७

अथिरेण थिरो समलै । णं निस्मलो परवसेण साहीणो ॥

देहेन यदि उपाज्जंते धर्मः तदा किं न पर्यत्तं किं नसंपन्नं
 ५ ? १० ए ११ १२ १३ १४

देहेन जइ विटप्पइ । धम्मो ता किं न पज्जतं ॥ए४॥

अर्थ-रे जीव ! (जइ के०) जो (अथिरेण के०) अस्थिर एवा, तथा (सम-
 लेण के०) मलसहित एवा, अने (परवसेण के०) परवश एवा (देहेण के०) देह

वने (धिरो के०) स्थिर एवो. अने (निम्मलो के०) निर्मल एवो. अने (साहीणो के०) पोताने स्वाधीन एवो (धम्मो के०) धर्म जे ते (विट्पइ के०) उपाजन थइ शकै ठे, तो (ता के०) त्यारे तहारे (किं न पज्जतं के०) शुं न प्राप्त थयुं? अथीत् सर्वे प्राप्त थयुं. ॥ ए४ ॥

जावार्थ—हे जीव! आ अशाश्वता वेदवने परलोकमां निरंतर सहायकारी एवो धर्म उपार्जन थाय ठे, तो शुं न परिपूर्ण थयुं? अर्थात् सर्वे परिपूर्ण थयुं. एट्ठे घणो महोदो लाज मळयो, एम साखंडं. तेमज आ मलमूत्र जरेला वेदवने निर्मल एवो जिनधर्म उपार्जन थाय तो, शुं परिपूर्ण थाज न मळयो कहेवाय? अर्थात् जगत्मां जेटला साज कहेवाय ठे, ते सर्वे लाज मली चूक्याज कहेवाय. तेमज रोगाधिकने आधीन एवा वेदवने ओ स्वाधीन एवो जिनधर्म मले, तो शुं एते कांइ पण मलवामी खामी रही कहेवाय? अर्थात् नज कहेवाय. ते कळुं ठे के,

पिन्तारअमनर्थं वेदनाप्येते काषमचयेः ॥

रेणुना चेद्धिरण्यं चेतुथाग्निर्नारविन्दुना ॥ १ ॥

गृहेण यदि साम्राज्यं देहेन मृकृतं यदि ॥

कस्तदा तन्न गृहीयात्तच्चातच्चविविचारकः ॥ २ ॥ युग्मम्.

अर्थ-तत्त्व अने अतत्त्वनो विचार करनार (बुद्धिमान) पुरुष जे ते, काचना ककना साटे, अमूड्य एवा धिंतामणि रत्ने कोण न ग्रहण करे? तथा धूल आपीने सोनुं कोण न ग्रहण करे? तथा पाणीनो विंडु आपीने अमृतना समु इने कोण न ग्रहण करे? तथा पोताने रद्देनानुं जुंपडुं आपीने चक्रवर्तिनुं राज्य कोण न ग्रहण करे? अर्थात् तत्त्वातस्वना विचारनार तो तरतज ग्रहण करे! तेवीज रीते आ मलमूत्रादिके करीने भरपूर एवा देहवर्मे पूर्वे कहेला चिंता-मणी रत्न समान जैनधर्मने कोण न ग्रहण करे? अर्थात् जे महामूर्ख होय तेज न ग्रहण करे. ॥ १ ॥ २ ॥

एवी रीते विचारीने आ महामलिन एवा शरीर उपरधी मोह उतारीने, जेम बने तेम शुद्ध एवा धर्मने ग्रहण कख. ॥ ए४ ॥

धर्म (धियो के०) स्थिर एवो. अने (निम्मलो के०) निर्मल एवो. अने (साहीणो के०) पोताने स्यावीन एवो (धम्मो के०) धर्म जे ते (विट्ठप्प के०) उपार्जन थइ शके वे, तो (ता के०) त्यारे तहारे (किं न पज्जतं के०) शुं न प्राप्त थयुं? अर्थात् सर्वे प्राप्त थयुं. ॥ ए४ ॥

भावार्थ—हे जीव! आ अशाश्वता वेदवने परलोकमां निरंतर सहायकारी एवो धर्म उपार्जन थाय वे, तो शुं न परिपूर्ण थयुं? अर्थात् सर्वे परिपूर्ण थयुं. एटले घणो महोटो लाज मढयो, हम जालयुं. तेमज आ मलमूत्र जरेला वेदवने निर्मल एवो जिनधर्म उपार्जन थाय तो, शुं परिपूर्ण लाज न मढयो कहेवाय? अर्थात् जगत्मां जेटला लाज कहेवाय वे, ते सर्वे लाज मली चूक्याज कहेवाय. तेमज रोगाधिकले आधीन एवा वेदवने जो स्यावीन एवो जिनधर्म मले, तो शुं एने कांइ पण मलवामी खामी रही कहेवाय? अर्थात् नज कहेवाय. ते कहुं ते के,

चिन्तारत्नमन्थं चरमाप्यथे काचमन्थयैः ॥

जीवो, जेस चिंतामणि रत्न पामी शके नही, तेस सम्यक्त्वादि गुणरूप विभवे करीने रहित एवा प्राणियो, शुद्ध धर्मरूप रत्नेने पामी शके नही. जे जयदेव कु मारनी पठे घणा पुण्यरूप गुणोए करीने जरेला होय, तेज प्राणियो, आ मनुष्य गतिने विषे चिंतामणि रत्नसमान सद्धर्म प्रत्ये पावे ठे. ॥ ९५ ॥

कथा. ८

इहां पशुपाल अने जयदेवनुं वृत्तांत आ नीचे प्रभाणे.

हस्तिनापुर नगरने विषे नागेदेव नामा शैठनी वसुंधरा जार्यानी कूलमां उत्पन्न थएलो जयदेव नामे पुत्र हतो. तेणे वार वर्ष सूधी रत्ननी परीक्षानी अत्र्यास कर्यो. त्यार पगी ते शास्त्रना अनुसारे महा प्रज्ञाचवालुं चिंतामणि रत्न जाणीने बीजा मणियोने पथरा तुड्य गणीने तेज चिंतामणि रत्नेने भेलववा माटे सर्व नगरने विषे हाट हाट अने घर घर प्रत्ये जमतो हतो. परंतु ते रत्न क्यांहि पण पाम्यो नही. त्यारे खेद पामीने माता पिताने कहेतो हवोके, महा रुं चिच चिंतामणी रत्नेने विषे लाग्युं ठे. माटे हुं तेने अश्रं बीजे ठेकाणे जइश.

यथा चिन्तामणिरत्नं सुलभं न निश्चये ज्ञति तुष्टचिन्तानां अल्पपुण्यानां
 ३ ४ ५ ६ ७ ?

जह चिन्तामणिरयाणं । सुलभं न तु होइ तुष्टविहवाणं ॥

गुणविभवजितानां जीवानां तथा धर्मरत्नमपि

१० ७ ११

गुणविहववजियाणं । जियाण तुह धम्मरयाणं पि ॥ १५ ॥

अर्थ-हे जीव ! (तुष्टविहवाणं के०) तुष्ट चिन्तयवालांने (जह के०) जेम
 (चिन्तामणिरयाणं के०) चिन्तामणिरत्न जे ते (सुलभं के०) सुलभ एवुं (न हु
 होइ के०) नज होय. (तह के०) तेम (गुणविहववजियाणं के०) गुण रूप वै-
 भवे करीने रक्षित एवा (जियाण के०) जीवोने (धम्मरयाणं पि के०) धर्मरत्न जे
 ते पण, सुलभ न होय. ॥ १५ ॥

भावार्थ-तुष्ट चिन्तयवाला जीवोने एटले पशुपाल जेवा स्वप्न पुण्यवाला
 प्राणियोने, जेम चिन्तामणिरत्न सुखे पामवा जोग्य न होय, अर्थात् पुण्यहीन

शी आशा!! अथवा तहाहं नाम चिंतामणी ए साचुं ठे. जूठुं नश्री. केम के. त
 ने पाम्यो त्यांश्री मांन्नीने महारा मननी चिंता जती नश्री!! वली जे हुं राव
 अने ठाश विना कणलात्र पण रही न शकुं, ते हुं तहारा माटे करवा मांड्या
 एवा त्रण उपवासे करीनेज सरण पासुं. ते माटे एम मानुं हुं के, आ वाशियाये
 मने मारवाने माटे तहाहं बर्णन कर्तुं जणाय ठे! ते माटे तुं त्यां जा. के, ज्यां
 फरीने महारे देखवो न परे. एम कहाने तेणे ते मणिने ठेटे नांखी दीधो. ते अ
 वतरे जयदेवे आनंद पाप्तीने तत्काल नमस्कार करीने चिंतामणी ग्रहण करी
 ने, संपूर्ण थयो. ठे मनोरथ ते जेनो एवो सतो पोताना नगरने सन्मुख चाढ्यो.
 मार्गमां महापुर नगरने विपे मणिना प्रजावश्री जेने घणुं इष्य प्राप्त थयुं ठे ए-
 वो ते कुमार सुबुद्धि शैठनी रत्नवती नामे पुत्री तने परणीने बहु परिवार सहि-
 त इस्तिनापुर नगरे आब्यो. आदीने पोताना माता पिताने पगे धाग्यो. ते अत्र
 सेरे तेवी समृद्धि सहित तेने जोइने माता पिता आनंद पास्यो अने तेनी प्रशं-
 सा करवा लाग्यां. अने कुडुंबी लोको तेनुं सन्मान करवा लाग्यां, अने बीजा

नके स्थापन करीने चंदन, बरस, फूलादिक बने पूजीने अने गली नमस्कार करीने पढी एनी आगल जे पोताने इष्ट होय, ते चिंतन करीए. ते सर्व पण प्रातःकालमां पामोये. ए प्रकारे सांजलीने ते पशुपाल पोतानी बोकसियोना समूहने देइने गामना सन्मुख गयो. त्पार पढी जयंद्देव निश्चय कर्यो के, पुण्य रक्षित एया आना हाथमां आ चिंतामणी रत्न नही रहे एम विचारीने जयंद्देव पण तेनी पूंवे चाट्यो. इये पशुपाल मार्गने विषे चालतो सतो कहेवा लाग्योके, हे मणं! हमणां आ बोकसियो देचीने बरस इत्यादिक लायीने तहारी पूजा करीज. तद्वारे पण महारो चिंतित अर्थ पुरचाने विषे उद्यम करवा. बली हे मणं! हज्जी गाम पण गेहे हे, मटे मार्गमां कांइक कथा कहे. अने जो तुं न जाणतो होय तो हुं तने कहुं. तुं सांजद्वय. एक नगरने विषे एक दाथ्युं देहेरुं, अने तेमां चार दाथना देव हे. ए प्रकारे चारंवार मणिनी आगल कहुं, तोपण ते मणि बोलतो नथी. तेढलामां ते सूखे, रोय चढावीने ते मणिने कहुंतो हवो. अरे! जो तुं हुंकारो पण आपतो नथी, तो वांजित अर्थ निष्पन्न करवाने विषे तहारी

अर्थ—(मिछे के०) मिश्यात्वने विपे (पयंता के०) प्रकट एवा (अणंतदोसा के०) अनंत दोष जे ते (दीसंति के०) देखाय ठे. (य के०) वली. तेमां (गुणले-सो वि के०) गुणनो लेश मात्र पण (न के०) नथी (तहविय के०) तोयपण मोहंघा के०) मोहि करीने आंघला. एवा (जिया के०) जीव जे ते (तं चेव के०) ते मिश्यात्वनेज (निसेवंति के०) सेवे ठे. ते (ही के०) निश्चे घणुंज आ-
 श्वर्य ठे !!! ॥ ए० ॥

भावार्थ—कुगुरु कुदेव अने कुधर्म तेमनो अंगीकार करवारूप अध्येवसायेने विपे एटले मिश्यात्वने विपे नरकपातादिक अनंत दोष प्रकट देखाय ठे, पण ते मां गुणनोतो लवलेश पण देखातो नथी. तोयपण मोहि करीने अंध अएला जीवो, ते मिश्यात्वनोज आश्रय करे ठे. एटले ते मिश्यात्वनेज अंगीकार करे ठे, परंतु जिनधर्मने अंगीकार नथी करता, ते घणुंज खेदकारक ठे !!! ॥ ए० ॥

पिकृधिक त्व तेषां नराणां विद्वानेषु तथा गुणेषु कुशलत्वयत्
 १२ ६ ७ ८ ए १० ११

धिवी ताण नराणं । विन्नाणे तह गुणेषु कुशलत्तं ॥

जे ते (हु के०) निश्चे (तंसि के०) ते जिनेंझापित धर्मने विपे (कयावि के०) क्यारे पण. एटले कोइ बखत पण (न रमंति के०) नथी रमता. एटले नथी जोफाता ! ॥ एउ ॥

भावांश्चे—आ लोकने विपे यश, अने परलोकने विपे स्वर्ग तथा मोक्षनां सु-
ख आपवा. रूप गुणबाला, अने जेने विपे कांइ पण दोष नथी एवा, श्री जि-
नेंझामेने प्रत्यरूपणे देखे ठे, तोयपण अज्ञाने करीने आंधला एवा जे पुरुषो,
ते जेम जे वस्तु ठे, तेम ते वस्तुने जणावतार एवा श्री जिनधर्मने अंगीकार
नथी करता ॥ एउ ॥

विध्याते अनंतदोषाः प्रक्याः दृश्यंते न अपि च गुणलेशः
३ ३ ३ ४ ५ ६ ५ ५ ६

मिठे अपांतदोसा । पयमा दीसंति न वि य गुणलेशो ॥

वथापि च नं पर जीयाः ह्यंति विस्वपे मोहोधाः निपेवंते
ए १२ १३ १४ १५ १६ १७ १८ १९ २० २१ २२ २३ २४

तद्विपय तं चैव जिया । ही मोहंधा निसेवंति ॥ एउ ॥

तेर कलामां कुशल एवा पंक्ति पुरुषो होय, तोपण जो तेमणे सर्व कलामां श्रेष्ठ
 एधी जे धर्मनी कला नश्री जाणी, तो ते निश्चे अपंक्तिज जाणवा. माटे सर्व
 परीक्षा करतां धर्मरूप रत्ननी परीक्षा करवी, तेज श्रेष्ठ परीक्षा ठे. ॥एए॥

॥ अनुसुप् वृत्तम्. ॥

जिनवर्षः अयं जीवानां अर्षुयः कल्पपादपः
 २ ३ ४ ५

जिणधम्मो ऽयं जीवाणं । अप्पुवो कप्पपायवो ॥

स्वर्गापवर्गसुखानां फलानां दायकः अयं
 ७ ८ ९ ६

सग्गापवग्गसुखाणं । फलाणं दायगो इमो ॥ १००॥

अर्थ—(अयं के०) आ (जिणधम्मो के०) जिनधर्म जे ते (जिवाणं के०) जी
 वाने (अप्पुवो के०) अपूर्व एटले अप्रसिद्ध एवो (कप्पपायवो के०) कल्पवृक्ष
 ठे. केम के, (इमो के०) ए जिनधर्मरूप कल्पवृक्ष जे ते (सग्गापवग्गसुखाणं

सुपरीक्षां ये न जानंति

३

५

सुहृमच्चधम्मरयो । सुपरिस्कं जे न जाणंति ॥एए॥

अर्थ—(सुहृसच्चधम्मरयो के०) सुखकारी अने सत्य एवा धर्मरूप रत्नने निचे (जे के०) जे पुरुषो (सुपरिस्कं के०) जलो रीते परीक्षाने (न जाणंति के०) नथी जाणता. अर्थात् नथी जाणी शकता, (ताण के०) ते (नराणं के०) पुरुषोता (वित्राणे के०) विज्ञानने विचे (तद् के०) तथा (गुणेषु के०) गुणने विचे, (इसलनं के०) कुशलपणाने (धिद्धिके०) धिक्कार आत्त ! धिक्कार आत्त !! ॥एए॥

भावार्थ—जगत्ने विचे जे पुरुषोनुं शिष्टपचातुर्य, कलाकौशल्य, औदार्य तथा शौर्य धैर्योदिकते विचे कुशलपणु घणुंज वखणाय ठे. एटले रत्नादिकनी परीक्षा करवामां घणा माहा कहेवाय ठे, ते पुरुषो सुखकारी अने सत्य एवा धर्मरूप रत्ननी परीक्षा. जो न करी शक्या, तो तेमना सधला नदापणपणाने अतिशे विक्कार आत्त !! धिक्कार आत्त !! ते उपर शाल्य म कहुं ठे के, बहो

मान ठे. (य के०) वली (सुमिचो के०) सारा मित्र समान ठे. (य के०) वली (धम्मो के०) धर्म जे ते (परमो गुरु के०) नक्कटा गुरु समान ठे. वली ते (धम्मो के०) धर्म जे ते (सुक्कमग्गपयट्ठाणं के०) मोक्क मार्गिने विषे प्रवत्तेला पुरुपोने (परमसंदलो के०) नक्कटा रथ समान ठे. ॥ १०१॥

ज्ञावार्थ—जेम आपद् कालने विषे ज्ञाइ सहायता करे ठे, तेम संसाररूप आपद्कालमां, आ जिनधर्म पण सहायता करे ठे, माटे ज्ञाइ समान ठे. तथा सारो मित्र जेम हितकारी अर्थने मेलवो आपवाथी सुख करे ठे, तेम आ धर्मरूप मित्र पण मनोवांठित सुख मेलवो आपवाथी सुमित्र समान ठे. तथा गुरु जेम असत् मार्गिणी पाठो वाले ठे, तेम आ जिनधर्म पण, नरक तिर्थिचादिक दुर्गतिमां जवाथी पाठो वाले ठे. माटे नक्कटा गुरुसमान ठे. तथा रथे करीने जेम मार्गमां सुखे सुखे जवाय ठे, तेम धर्मरूप रथे करीने मोक्क मार्गमां सुखे सुखे जइ शकाय ठे. माटे धर्मने परम रथ समान कछो ठे. एवुं जाणीने आवा जैनधर्मने विषे उद्यम करवो. ॥ १०१ ॥

के०' स्वर्ग एटले देवलोक अने अपवर्ग एटले मोक्षतेना सुखरूप (फलाणं के०) फलने (दाऽगो के०) आपनारो ठे. ॥१००॥

ज्ञानार्थ-आ जिनवर्मरूप कडपवृक्ष अपूर्व ठे. एटले प्रसिद्ध कडपवृक्ष तो फल आ लोकने विषे रहेलां पुत्रलिक सुखनेज आपनार ठे. परंतु आ धर्मरूप कडपवृक्षतो, स्वर्गादिक फलने तथा मोक्ष फलने आपनार ठे. माटे अपूर्व कल्प वृक्ष कळो. एवुं जाणीने तेनेज आश्रय करवो. ॥१००॥

धर्मः बंधुः शुभिंधं च धर्मः च परमः गुरुः
 ? २ ॥ ३ ६ ५ ७ ८

धम्मो बंधु सुमितो य। धम्मो य परमो गुरु ॥

गोक्षपांगृचानां धर्मः परमः संद्वनः रथः
 ?० ए ??

मुग्धमगपयट्ठाणं । धम्मो परमसंज्ञाणो ॥ १०१ ॥

अर्थ-रे जीव! (धम्मो के०) आ जिनवर्म जे ते (बंधु के०) बंधु (मा६) स-

प्राचार्थ—आ संसाररूप ज्ञयकर दावानलश्री दाऊँला एवो जे तु, ते जिन-
 वचनरूप अमृतना कुंठमां मग था. अर्थात् रूढा अनुष्ठानने ग्रहण कस्य. जेशी
 तने अपूर्व सुखशांति शशे ॥ १०२ ॥

विषये ज्ञयपयमरुदेशे अनंतडःखान्येवग्रीष्मतापस्तेनसंतसे

२ ४ ३

विसर्गे ज्ञयमरुदेशे । अणंतडुहं गिम्हतावसंतसे ॥

जिनगर्भेणकल्पवृक्षस्तं स्मर त्वं हेजीव शिवसुखदं

६ ७ १ ५

जिणधम्मकप्परुक्कं । सरसु तुमं जीव सिवसुहदं ॥ १०३ ॥

अर्थ—(जीव के०) हे जीव! (विसर्गे के०) विषम एटले चालनारने दुःख-
 कारी एवा, अने (अणंतडुहं गिम्हतावसंतसे के०) अनंतां दुःखरूप श्रीष्मस्तु-
 ना तांपव्के सारी पेठे तपेला एवा (ज्ञयमरुदेशे के०) संसाररूप मारवान देश
 ने विषे (सिवसुहदं के०) मोक्ष सुखने आपनार एवा (जिणधम्मकप्परुक्कं

॥ आर्यावृत्तम् ॥

षनष्टणांगतीर्तावाप्यनंतानिडःप्यान्तान्येयाननुश्लेजमर्दतेजयकानते महर्जीनि

चउगइणंतडुहानल । पलित्तजवकाणणे मद्वाञ्छीमे ॥

मेस्य रेभीप्र तं जिनननं यमुत्कुंमगं

३ ३ ४ ५

सेवसु रेजीव तुमं । जिणवयणं अमियकुंरुसमं ॥ १०५ ॥

अर्थ—(मद्वाञ्छीमे के०) मद्वा जयंकर एवुं (चउगइणंतडुहानल के०) व्यार गतिमां रद्धिमां एवां अनंतां दुःखरूप महोटा अग्निंये करीने (पलिचत्रवकाणणे के०) लागुं एवुं जे संसाररूप वन, तेने विषे रेजीव के० । हे जीव ! (तुमं के०) तुं (अमियकुंरुसमं के०) अमृतना कुंरु समान (जिणवयणं के०) जिन राजना वचनेने सेवसु के०) सेवन करव. एटले सिखांतमां कइला अनुष्ठानने निधित्तद्धित अंगीकार करव. ॥ १०५ ॥

अर्थ-हे आत्मन्! (किं बहुणा के०) घणुं कहेवे करीने शुं! ते प्रकारे (जिण धम्मे के०) जिनधर्मेने विपे (जइयधं के०) यत्न करवो. (जह के०) जेम (जिउ के०) जीव जे ते (घोरं के०) जयानक एवा (जवोदहिं के०) संसाररूप समु-
 ड्ढेने (लहु के०) शीघ्रपणे (तरियं के०) तरीने (अणंतसुहं के०) अनंतु ठे सुख
 ते जेने विपे एवुं (सासयं गणं के०) शाश्वतुं स्थान एटले मोक्क, तेने (लहइ
 के०) पामे. ॥ १०४ ॥

भावार्थ-हे ज्ञव्य जीवो! आखा ग्रंथनो सारमां सार एटलोज कहेवानो
 ठे के, जिनधर्मेने विपे प्रमाद रहितपणे प्रयत्न करो. के, जेश्री तमने मोक्कनुं
 शाश्वतुं सुख प्राप्त थाय. ते सुखनुं वर्णन अइ शके तेम नथी. तेम वतां जो ते-
 ना स्वरूपने जाणवानी मरजी होय तो श्री आचारांगजी सूत्रना पांचमां लो-
 कसार नामा अध्ययनमां जोइ लेज्यो. ॥ १०४ ॥

के०, जिनधर्मरूप कल्पवृक्षने तुमं के) तुं (सरसु के०) आश्रय कर. (आ ज-
ग्याये टीहासुरे कल्पवृक्षतुं स्मरण कस्य. एवो अर्थ कस्यो ठे; ते विचारवा
योग्य ठे. ॥ १०३ ॥

आयार्थ-दे जीव ! संसारनां अनेक दुःखरूप मार्याम देशनी तवेली रेती,
तेमां प्रमण करता प्राणियेनि मद्दोटा ज्ञान्ये प्राप्त थयेलो जिनधर्मरूप कल्प-
वृक्ष, तेज आश्रय करवा योग्य ठे. के, जेथी सकल नांगित सुखनी सिद्धि
आय. ॥ १०३ ॥

किं वृक्षा जिनधर्मं यतितव्यं पथान्वात्मा नमोऽपि घोरं
१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९

किं बहुणा जिगाधम्मे । जइयवं जह जवोदहि घोरं ॥

जइयवेणं नीत्तां जनापुणं जतने जीपः ज्ञान्न स्वानं
१० ११ १२ १३

जहु तरियम ज्ञांतसुहं । लहइ जिउ सासयं ठाणं ॥ १०४ ॥

अने बीजा दश कोनाकोनि सागरोपमे, अवसर्पिणी आय. ए वे मलीने बीजा कोनाकोनि सागरोपमे, एक कालचक्र आय. एवा अनंता कालचक्रे एक पुत्रल परावर्तन आय. ॥ इति पुत्रलपरावर्तन प्रमाणम्. ॥

१. इहां पत्योपम त्रण प्रकारना ठे. ते कहे ठे. १ उच्चार पत्योपम. २ अक्षा पत्योपम. ३ क्षेत्र पत्योपम. तेमां बली एकेकना वादर अने सूक्ष्म एवा वे जेदडे. तेमांना अक्षा पत्योपमंतुं स्वरूप जणावीए वीए. केम के, आ वादर अक्षा पत्योपमे करीनेज जीवेनां आउखां कापस्थिति, कर्मस्थिति, पुत्रलस्थिति आदिकतुं ममाण गणाय ठे मदि, ते अक्षा पत्योपमना पण सूक्ष्म अने वादर एवा वे जेदडे, तेमां प्रथम वादर अक्षा पत्योपमंतुं स्वरूप कहीए वीए.

देवकुरु उत्तरकुरु क्षेत्रमां जन्मेलां जुगलियांना बाल ते एवा के, जे जुगलने जन्मे एक वे यावत् सात दिवम तथा होय, तेवां जुगलियांना केश (बाल) लेइने तेना एवा ककना करवा के, ते ककडानो बीजो ककडो थइ शके नहीं. तेवा बालाग्रने च्यार गाउनो लांबो, च्यार गाउनो पहिलो अने च्यार गाउनो उंसो एवा कुवामां ते बालाग्रने एवा ठंशीठांशीने जरीये के तेना उपर थइने चक्रवर्तिनुं सैन्य घाले, तो पण ते बालाग्र हाजी शके नहीं. तथा

आ ग्रंथना ५७ मा तथा ६० मा पानानी पुंठिमां जणाव्युं ठे
के मागगेपमनुं तथा पुज्जलपरावर्तननुं स्वरूप ग्रंथने अंतं जणावी
शुं. ते ते इहां जणावीए ठीए.

अति सूक्ष्मकालेने एक समय कहे ठे. तेवा असंख्यता समये एक आवली
थाय, तेनी (१६७७३२१६) एक क्रोम समस्तलाख शिचेतिरहजार वेगने सेल
आयलीये, एक सुदूर्न थाय ठे. तेना त्रीश सुदूर्ने एक अहोरात्रीरूप दियस था
य ठे. तेवा पंदर अहोरात्रीए एक पख्यादियुं थाय ठे. तेवा ठे पख्यादिये एक
मडिनो थाय ठे. तेवा चार मडिने एक वर्ष थाय ठे. तेवा असंख्यता कोनाको-
नी नये एक पंडपोपम थाय ठे. तेवा दश कोनाकोनि पड्योपमे एक अदा सा-
गरोपम थाय. ॥ इति सागरोपम प्रमाणम्. ॥

एज रीति एद्वे पुंठे कला तेवा दश कोनाकोनि सागरोपमे, उत्सांठिणी

॥ उपजाति वृत्तम् ॥

प्रबन्धचिन्तामणि, धर्मविन्दु । श्रीहारिज्जज्ञाष्टकसंघपद्याः ॥
ज्ञापान्तरेणाजियुता यतः स्युः । सोयं प्रजावो मयि संघदृष्टेः ॥ १ ॥

॥ अनुष्टुप् वृत्तम् ॥

मागधी संस्कृतेऽकारिरन्जामजरी नाटिका ॥
जयतिहुणयस्तोत्रे ज्ञानसारे तु गौर्जरी ॥ २ ॥

॥ इति श्री जैनीय अष्टयापक, शास्त्री रामचंद्र दीनानाथ विरचित
श्री वैराग्यशतकनो दंभान्वय सहित बालावबोध समाप्त.

स्वर्षपे यज्ञी गृहे नहीं. तथा गणपि. हरी श्रीजाय नहीं. एतन्न ननो अंदर पाणी उतरी
 नके नहीं. तथा थापरे नरी ते गज्राप्र उमी शके नहीं, एना वंशी जंशीने जराया हे. ग,
 पञ्जी ते गज्राप्रनो एकेको ककसो मो मो रपे राडीए, ने काटना काटना श्यारे ते कुंयो न-
 पाप पाजी थाय, तारे एरु अन्ना वादर एत्योपप थाय. तेना संन्याता कोमाकोमि रपे
 था. था शशीन कथन मान डे. केप के, था ममाण गणधीयां आवनुं नथी गणधीयां तो
 नरन प्रहा एत्योपप आवे डे, तेनुं सारु नीधे कहीए उणि.

पूरे स्या एता हगजियाना एकेता पाजाप्रना, असंख्यता संम कल्पता. ते पाजाप्रना
 थने हरी पूरे रुसा ममाणे, ते कुरो वंशी जंशीने जगीये. पञ्जी तेमाथी पूर्वनी पठे एकको
 वाजनी ककसो मो मो रपे राडीए, पञ्जी श्यारे ते कुचो त्माय स्वाजी थाय, तारे एक बुद्ध
 भन्ना एत्योपप थाय. तेना असंख्यता कोमाकोमी रपे थाय. तेना द्वा कोमाकोमी माग-
 रोपे एरु यन्ना मागरोपप थाय. एती शिवना मागरोपपनुं ममाण आ जग्याए जागंरु. आ
 शर्वातो विवेर पिस्मार श्री अनुवोगवाए नूत्तयां तथा पांचमा रूपे ग्रंथतां डे. न्याथी पिम्वा
 त्ना शर्वाये जोद लेरु.

आ मंथनी वाजावबोध करनार कहे ठे के,—

